

בצילא דמהימנותא

בקודש פנימה • דברי תורה • שיחות קודש

פר' חוקת • כג סיון - א תמוז

תשפ"ב • שנה כ"ב • גליון לט (תתש"מ)

וצדיקים ישמחו ויעלצו לפני אלקים וישישו בשמחה

בקול רינה וחדוה, גשים אנו יחד עם כל קהל המוני אנשי שלומנו די בכל אתר
לאחל מעומקא דליבא ברכת "מזל טוב" אל מול פני הקודש

כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק שליט"א

לרגל שמחת בית צדיקים, השמחה השרויה במעונו בהולדת הנין נ"י במזל טוב

בן לנכדו פרע"ח

הרה"ג רבי דוד שליט"א

בן בנו יקירו

הגה"צ אב"ד קרית צאנז נתניה שליט"א

והברכה אחת היא להסבים הדגולים

מעכש"ת הגה"צ גאב"ד ראדומישלא שליט"א

והגה"צ רבי יהודה משה דוב היילפרין שליט"א - רב דק"ק בית שמואל, גולדרס גרין, לונדון

ואנו תפילה שישפיע עלינו שמחה זו שפע ברכה וסייעתא דשמיא, ונזכה כי כ"ק מרן שליט"א יאציל עלינו מרוחו פי שנים, ויארץ
ימים על ממלכתו בבריות גופא ונהורא מעליא, להדריכנו בנתיבות חיים, על מי מנוחות ינהלנו עדי ביאת גואלינו בב"א.

תוכן ה'פלפול' שאמר כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק שליט"א

בעת השוה"ט דליל שב"ק פר' קרח העעל"ט

ועשו להם ציצית, קפץ קרח ואמר למשה טלית
שכולה תכלת מהו שתהא פטורה מן הציצית,
א"ל חייבת בציצית, א"ל קרח טלית שכולה
תכלת אין פוטרת עצמה ארבע חוטין פוטרות
אותה, והוא מהמדרש (במדב"ר פי"ח ס"ג), וכבר
נלאו חכמי לב לבאר מה חפץ קרח בטענה זו,
היאך חשב בכך לחזק את טענותיו נגד משה
ואהרן, כי אין לומר על קרח שפקח היה כי
לליצנות בעלמא נתכוון.

בתוה"ק ויקח קרח בן יצהר וגו' ויקהלו על משה
ועל אהרן ויאמרו אליהם רב לכם כי כל העדה
כולם קדושים ובתוכם ה' ומדוע תתנשאו על קהל
ה', ותמוה דאיזה טענה הוא שכולם קדושים וכי
משום כך א"א שיהא למשה ואהרן קדושה יתירה
להנהיגם, עי' במזרחי ושפתי חכמים שעוררו
בכעז"ז, גם יש להבין מ"ש ויקהלו 'על משה ועל
אהרן' דלכא' הול"ל על משה ואהרן.
וברש"י ויקח קרח מה כתיב למעלה מן הענין

ברוך אשר יקים את דברי התורה הזאת

דברות הקודש בגליון זה נודבו ונדפסו

לע"נ מוה"ר משה בן מוה"ר שמואל רפאל רייך ז"ל

ת.נ.צ.ב.ה.

[ויש להוסיף, דהנה בזוה"ק (ח"א דף רל"ד ע"ב) אמר רבי יצחק אל"ף דויקרא אמאי היא זעירא, אל"ל אתקיים משה בשלימו ולא בכולא דהא אסתלק מאתתיה, וביאר בכסף נבחר (פר' ויקרא) דהו"ל פגם שלא קיים פו"ר עי"ש. ונמצא דמה שנגרע ממרע"ה מצות פו"ר הוא סיבה שיהא מרע"ה נוהג בשפלות וענוה לפי רום מדרגתו, דהא משו"ה נכתב שמו באל"ף זעירא, ולכן כשביקש קורח לערער על מרע"ה במה שנמנע ממצות פו"ר, על כן נחלק לומר מדוע תתנשאו על קהל ה', כי בגין פגם מצות פו"ר אין ראוי לו להשתרר על הציבור].

ואולם הרי כדין עשה משרע"ה לפרוש מן האשה כדקי"ל בשו"ע (אהע"ז סי' א') דמי שנפשו חשקה בתורה כבן עזאי אינו מחויב לישא אשה, וכדאמרינן ביבמות (דף ס"ג ע"ב) דבן עזאי לא נשא אשה אמר מה אעשה ונפשי חשקה בתורה, וא"כ שפיר עביד מרע"ה לפרוש מן האשה.

אלא דהא גופא טעמא בעי למה החושק בתורה פטור ממצות פו"ר, הרי בכל המצוות אין לימוד התורה דוחה שום מצוה דאורייתא (כדמוכח בשבת דף י' ע"א, והאריכו הפוסקים דגבי מצות ת"ת לא אמרינן דעוסק במצוה פטור מן המצוה, עיין במאירי שבת ט' ע"ב ואכמל"ב), ולמה כאן מצוות פו"ר נדחה מפני לימוד התורה, אלא דכתב ביושב אהלים (פר' משפטים) בהא דנחלקו חכמים על בן עזאי ולא ס"ל דמצי לומר ומה אעשה שנפשי חשקה בתורה אפשר לעולם שיתקיים על ידי אחרים. דסברת בן עזאי דכיון דתכלית מצוות פו"ר הוא כדי לקיים העולם כמאה"כ (ישעיה מה) לא תוהו בראה אלא לשבת יצרה, לכך העוסק בתורה שבשבילה נברא העולם וכש"כ שראוי העולם שיתקיים בזכותה, אין צריך עוד לקיים פו"ר שהרי הוא מקיים את העולם על ידי שעוסק בתורה, וז"ש בן עזאי מה אעשה שנפשי חשקה בתורה, ובזה הנני עוסק בישובו של עולם. והוסיף שם דב"ז א"ש רק אי דדרשינן טעמא

ובמדרש תנחומא (סי' ג') ויקח קרח לקח טליתו והלך ליטול עצה מאשתו, ותמוה על קרח שפיקח היה שהלך לשאול בעצת אשתו, והלא ארז"ל (יומא דף ס"ו ע"ב) אין חכמה לאשה אלא בפלך ונשים דעתן קלות ובמה היה לו ליטול עצה ממנה.

ועוד במדרש (הובא בס' פני אריה זוטא, ובקדושת יו"ט בפרשתן) כיון שראה דוד מה שאמר קורח כי כל העדה כולם קדושים וגו', נטל הכינור בידו והתחיל מנגן ארוממך ה' כי דליתני ולא שמחת אויבי לי, ופליאה.

ובמד"ת ומד"ר (פי"ה, ו) הובא ברש"י כי כל העדה כולם קדושים, כולם שמעו בסיני אנכי ה' אלוקיך ומדוע תתנשאו, והוא פלאי דאיזה שייכות למה שכולם שמעו דברים מפי הגבורה לענין מינוי אהרן לכה"ג, ומה גם שבסיני עצמו נאמר (שמות יט, כד) ויאמר אליו ה' לך רד ועלית אתה ואהרן עמך והכהנים והעם אל יהרסו לעלות אל ה' וגו', ופרש"י אתה מחיצה לעצמך ואהרן מחיצה לעצמו והכהנים מחיצה לעצמם והעם כל עיקר אל יהרסו לעלות אל ה', הרי שלא היו כולם במדרגת משה ואהרן.

ואפ"ל בדרך דרוש, דהנה כ"ק אאדמו"ר זצלה"ה (ישראל סבא גליון צ"ה) כתב בתו"ד דמה שקרח חלק על משה היה על שפירש מן האשה וביטל עצמו מפו"ר, וכעין שדיברו אהרן ומרים במשה על שפירש מאשתו, וטען עליו מהא דדרשו (יבמות דף ס"ג ע"ב) עה"פ ובנחה יאמר שובה ה' רבבות אלפי ישראל דאין השכינה שורה על פחות משני אלפים ושני רבבות מישראל, הרי שהיו ישראל שני אלפים ושני רבבות חסר אחד וזה לא עסק בפו"ר לא נמצא זה גורם לשכינה שתסתלק מישראל עי"ש, וא"כ ע"י שביטל מרע"ה מפו"ר גרם תקלה לכלל ישראל, לכך טען כנגדו קרח כי כל העדה כולם קדושים ובתוכם ה', רצ"ל דהמה ממשיכין במעשיהם השראת השכינה בישראל, וא"כ מדוע תתנשאו על קהל ה', עי"ש.

ברוך אשר יקים את דברי התורה הזאת

דברות הקודש בגליון זה נודבו ונדפסו

לע"נ מוה"ר נתן אריה ליב בן מוה"ר אלימלך הלוי בלומענבערג ז"ל

תנצב"ה.

ההנהגה ראויה למרע"ה על שביטל מפו"ר, ודו"ק.

*

וי"ל עוד בדר"ז, דהנה כ"ק אאדמו"ר זצללה"ה שם כתב בתו"ד דהא דביטול פו"ר חמור כ"כ, היינו משום דאמרינן ביבמות (דף ס"ג ע"ב) רבי אליעזר אומר כל מי שאין עוסק בפו"ר כאילו שופך דמים, שנאמר שופך דם האדם וסמיך ליה ואתם פרו ורבו וכו', אלא דדב"ז אתיא רק למ"ד דדרשינן סמוכין עי"ש בדבריו.

ובמק"א אמרתי דזה עצמו הטעם דהמבטל מפו"ר גורם לשכינה שתסתלק מישראל, דכיון דהו"ל כשופך דמים, והשופך דמים גורם לסילוק שכינה כדאי' בשבת (דף ל"ג ע"א), ולכך טען קרח על משרע"ה שאינו ראוי להנהיג את עדת ה', כיון דכל העדה כולם קדושים ובתוכם ה' שממשיכין השראת השכינה משא"כ אתם.

והנה כל טענת קרח על מרע"ה שביטל מפו"ר, היה רק אליבא דב"ה (ביבמות דף ס"א ע"ב) דבעינן בן ובת, דהרי לשיטת ב"ש דפו"ר בשני זכרים שפיר קיים מרע"ה המצוה, (ועיין מ"ש אאמו"ר זצללה"ה בחורש"י ואתחנן תשד"מ).

ובס' שושן עדות עמ"ס עדיות (פ"א מי"ג אות ג') ביאר פלוגתייהו דב"ש וב"ה בפו"ר, עפ"מ דאיתא בגמ' יבמות (דף ס"ב ע"א) תניא רבי נתן אומר ב"ש אומרים שני זכרים ושתי נקיבות וב"ה אומרים זכר ונקבה, א"ר הונא מ"ט דרבי נתן אליבא דב"ש דכתיב ותוסף ללדת את אחיו את הבל, הבל ואחותו קין ואחותו, וכתיב כי שת לי אלקים זרע אחר תחת הבל כי הרגו קין (פרש"י אלמא תשלומין בעי ולא סגי בלא שני זכרים ושתי נקיבות), ורבנן אודיי הוא דקא מודית.

ויל"ב דב"ש וב"ה פליגי בפלוגתא דחכמים ורבי יוחנן בן ברוקה ביבמות (דף ס"ה ע"ב) אי אשה מצווה על פו"ר, דרבנן דקאמרי אודיי היא דקא מודית ס"ל דנשים אין חייבות בפו"ר וממילא דליכא לפרש מ"ש כי שת לי אלקים זרע אחר מלשון תשלומין, דהרי גבי חוה לא היה שייך שום תשלומין כיון דנשים פטורות לגמרי מפו"ר, ועכצ"ל דאודיי דקא מודית, אמנם ב"ש ס"ל כמ"ד דאשה מצווה על פו"ר ושפיר יל"פ שלכן אמרה כי שת לי אלקים מלשון תשלומין דהרי צריכה להשלים לשני זכרים. ולפי"ז גם לשיטת המשנה

דקרא, וי"ל דטעם מצוות פו"ר משום קיום העולם לכן המקיים את העולם בתורתו פטור מפו"ר, אבל אי לא דרשינן טעמא דקרא לא שייך לחלק בזה, ובזה נחלקו חכמים על בן עזאי, דס"ל לרבנן דלא דרשינן טעמד"ק ומצוות פו"ר הוא גזיה"כ, וגם מי שעוסק בתורה חייב בפו"ר, עי"ש.

והנה בעצי חיים (בפרשתן) ביאר דטענת קרח לפטור טלית שכולה תכלת היה, מהא דאמרינן בגמ' (סוטה דף י"ז ע"א) דלכן ציורתה תורה ליתן תכלת דתכלת דומה לים וים דומה לרקיע ורקיע דומה לכסא הכבוד, ובב"ח (או"ח סי' כ"ד) בשם הזוה"ק (פר' שלח) שע"י זכרון כסא הכבוד ששם מקום הדין יהא יראת ה' על פניו ויתן האדם אל ליבו אימת הדין עי"ש, ומבואר דענין התכלת הוא כדי שיזכור האדם לפני מה עתיד ליתן דין וחשבון ותהא יראה ה' נסוכה עליו כל היום, באשר לכך אמר קרח דטלית שכולה תכלת פטורה מן הציצית, דמה אם חוט אחד של תכלת מעורר את האדם לזכרון כסא הכבוד ואימת הבורא ית"ש, מכ"ש וק"ו כשיהא כל הטלית תכלת עי"ז בוודאי יזכור ביותר את כסא הכבוד, ולכן ראוי דטלית שכולה תכלת יהא פטור מן הציצית.

ואולם לא צדק כלל בכל דבריו, כי הגם דניתן רשות לפרש ולרמז בטעמי המצוות מ"מ לא בגין כך נוכל לשנות בגוף סדר המצוה כיון דלא דרשינן טעמא דקרא, ואין לך אלא מה שמפורש בתורה דחוט של תכלת צריכין להיות על כנפי הבגדים דווקא, וממילא דגם טלית שכולה תכלת חייבת בפתיל תכלת, עי"ש, (וראה מש"כ עד"ז במרגניתא דר"ב בפרשתן).

ולפי"ז מבואר לנכון, דכאשר רצה לטעון נגד משה רבנו על שביטל מפו"ר וגרם לשכינה שתסתלק מישראל, וידע כי ישיבו לו דשאני מרע"ה דחשקה נפשו בתורה ומקיים העולם בתורתו לכן פטור הוא מפו"ר, על כן התחכם ולקח טלית שכולה תכלת ושאל אם חייבת בציצית, בידעו כי מרע"ה ישיב כי חייבת בציצית, דאע"פ שבכולה תכלת בוודאי יזכור ביותר את כסא הכבוד, מ"מ לא דרשינן טעמד"ק לשנות עפי"ז בקיום המצות, ומעתה יתחזק בטענתו דאין לדון מכח הטעם דפו"ר הוא לקיום העולם, לומר דמהי"ט העוסק בתורה פטור מפו"ר, ובכן אין

דידן דלב"ש בעי שני זכרים י"ל דטעמייהו משום דילפי מהאי קרא שהיתה צריכה חוה להשלים תחת הבל שנהרג והיינו דאשה מצווה על פו"ר, משא"כ לב"ה אשה פטורה מפו"ר ולא שייך לפרש הכי, עכ"ד עי"ש.

ובספר לקוטי סופר (על המצוות, דף ג' טו"ד) כתב דפלוגתא חכמים ור' יוחנן בן ברוקה אם נשים חייבות בפו"ר תליא בכך אם דרשי' סמוכין, דטעמייהו דחכמים דאשה פטורה מפו"ר משום דכתיב וכבשוה דרכו של איש לכבוש ואין דרכה של אשה לכבוש (יבמות שם), והיינו דדרשינן סמוכין דוכבשוה לדלעיל מיניה ואתם פרו ורבו וגו' וילפינן דמצות פו"ר נוהג דומיא דוכבשוה, אבל ר' יוחנן בן ברוקה ס"ל דלא דרשינן סמוכין ולא שייך ציווי דפו"ר לוכבשוה, עי"ש.

ולפי"ד א"ש פלוגתא ב"ש וב"ה דאזלי לשיטתייהו, והיינו לפימ"ש רש"י בשבת (דף כ"ה ע"ב, וכן במנחות דף מ' ע"א) דב"ש פוטרין סדין מציצית משום דלא דרשי' סמוכין למישרי כלאים בציצית וכו', ולכן לשיטתם ס"ל דנשים חייבות בפו"ר, וממילא מפרשי דמ"ש חוה כי שת לי אלקים הוא מלשון תשלומין, ומינה דפו"ר בב' בנימ, אבל לב"ה דדרשי' סמוכין, ונשים פטורות מפו"ר, א"כ בהכרח דכי שת מלשון אודיי, ועל כן אזדו לטעמייהו דפו"ר בבן ובת, ודו"ק.

הבאנו מכבר מש"כ הגאון מהרי"ע בבית האוצר (מערכת א-ב כלל א' אות ד') דיש לחקור בענין אי מצוות התורה ניתנו בפעם א' בסיני וכל מה שאנו מחויבים רק מכח קבלת התורה בסיני, או דמ"ת לא היה רק בפעם א' בסיני, אלא כבר מזמן האבות התחילה נתינת התורה שלאברהם נמסרה מצוות מילה וליעקב גיד הנשה ובמצרים מצוות הפסח וכדו', וחייבנו בתורה ומצוות הוא עוד מזמן הציווי אפי' קודם מ"ת בסיני, וכמו"כ נמשך נתינת התורה כל מ' שנה שהיו ישראל במדבר עד פטירת מרע"ה, והאריך בזה טובא וכאשר הבאנו בכמ"ק.

וכתב דפליגי בכך רבי ישמעאל ור"ע בחגיגה (דף ו' ע"א, וכ"ה בזבחים דף קט"ו ע"ב) דלר"י כללות נאמרו בסיני ופרטות באוהל מועד, ולר"ע כללות ופרטות בסיני נאמרו, דפליגי ג"כ כנ"ל אי ניתנה תורה בבת אחת בסיני או דגם מה שנאמר

להאבות היה בגדר הוראת התורה, עי"ש, [והסבר דבריו דמ"ד כללות ופרטות נאמרו בסיני ס"ל דעיקר מעלת וחשיבות התורה שניתנה כולה בשלימות בפ"א בסיני, ומהאי טעמא גם מה שנאמר לאברהם אבינו עדיין לא הוי בכלל מצוות התורה, ואמנם מ"ד דפרטות באוה"מ משום דס"ל דגם מה שלא ניתן בסיני בכלל מעלת תורה שבכתב, וממילא ה"ה מה שנאמר להאבות דשפיר הוי בכלל תורה ודו"ק].

והביא דבכך תליא פלוגתא ר' יוחנן ור"ל בגיטין (דף ס' ע"א) אי תורה חתומה ניתנה או מגילה מגילה ניתנה, דר' יוחנן דסבירא ליה מגילה מגילה ניתנה, טעמיה דהרי עד"ז ניתנה התורה שהרי כבר לאברהם ניתנה מילה וליעקב גיד הנשה וביציאת מצרים נצטוו על הפסח ובמרה עוד מצוות, הרי שהתורה לא ניתנה דייקא בבת אחת אלא מגילה מגילה, אבל ר"ל דסבירא ליה חתומה ניתנה משום דמה שנאמר קודם מתן תורה לא היה בכלל הוראת התורה, ורק בסיני ניתנה כל התורה כאחת, עי"ש.

וכתבו המפ" (הובא בבנין דוד פר' נח אות כ"ו, וכ"כ במהרצ"ח ברכות דף כ"א ע"ב) דהא אי דרשי' סמוכין תליא אי התורה מגילה מגילה ניתנה או חתומה ניתנה, דאי מגילה מגילה היינו שסדר הפרשיות ניתנו לפי סדר המאורעות, א"כ מה שנשמכו המגילות היה כי כך היה סדר כתיבתם כאו"א בשעתו ולא כדי לדרוש בהן סמוכין, וא"כ לא דרשינן סמוכין. אבל אם תורה חתומה ניתנה י"ל דמהאי טעמא נסמכה פרשה זו לחברתה כדי למידרש מינה סמוכין, עי"ש. וכע"ז אי' בדרשות חתם סופר (דרוש לחינוך ס"ת דף ת"א ע"א) דבתו"ד דהטעם דאין כותבין את התורה מגילות מגילות משום דדרשינן סמוכין, לכך אין להפריד הפרשיות דהרי צריך לדרוש סמיכותייהו אהדדי, אבל למ"ד דלא דרשינן סמוכין שפיר כותבין את התורה מגילות מגילות, עי"ש.

והנה אחז"ל דכל נשמות ישראל היו במתן תורה, כדאי' בפרקי דר"א (פמ"א) לענין מתן תורה, וכל העתידים להבראות עד סוף כל הדורות שם עמדו עמהם בהר סיני, שנא' (דברים כט, יד) כי את אשר ישנו פה עומד היום ואת אשר איננו פה היום, וכ"ה בזוה"ק פר' לך (דף צ"א ע"א) ופר' יתרו

(דף פ"ג ע"ב), וכן אי' במדרש תנחומא (פר' נצבים) ולא אתכם לבדכם, אלא אף הדורות העתידין לבוא היו שם באותה שעה שנא' כי את אשר ישנו פה, א"ר אבהו בשם ר' שמואל בר נחמני למה כתיב כי את אשר ישנו פה עומד ואת אשר איננו פה (פי' ולא כתיב שם 'עומד', כדלעיל בקרא), לפי שהנשמות היו שם ועדיין גוף לא היה לכך לא כתיב בהן עמידה, עי"ש, ויסוד הדברים אי' גם בגמ' שבת (דף קמ"ז ע"א) לגבי גרים דהוי במ"ת, דאע"ג דאינהו לא הוי מזלייהו הוו דכתיב את אשר ישנו פה עמנו עומד היום פני ה' אלוקינו וגו' ואת אשר איננו פה, ועיין במהרש"א בח"א, מה שציין להגמ' בשבועות (דף ל"ט ע"א) יעו"ש ובמהרש"א בשבועות שם.

ואפ"ל בטעם הדבר שהיו כל נשמות ישראל כאחד במ"ת, כיון דאורייתא וישראל חד הוא, וכל נשמות ישראל יש להן אחיזה בתורה, וישראל ר"ת יש שישים ריבוא אותיות לתורה (מגלה עמוקות, פר' ואתחנן אופן קפ"ו), ובנתינת התורה ניתן שורש ואחיזה לכל נשמות ישראל, לפיכך כיון שבמתן תורה ניתנה כל התורה כולה, על כן הוזקקו כל בני ישראל מעולם ועד עולם להיות כאחד כדי לקבל אחיזתן בתורה, ולכך הוצרכו להיות כאיש אחד בלב אחד (כמש"כ רש"י פר' יתרו בפסוק ויחן שם ישראל), כענין שניתנו כל חלקי התורה כאחד.

ואמנם זה נכון דווקא אי נימא דכל חלקי התורה ניתנו כאחת בסיני, דתורה חתומה ניתנה וכללות ופרטות בסיני נאמרו, וכיון שכל חלקי התורה נתייחדו לינתן כאחד, ממילא גם כל חלקי בני ישראל בכל הדורות הוזקקו להיות במ"ת כאחד, אבל אי לא ניתנה כל התורה בסיני בפעם אחת, דכללות נאמרו בסיני ופרטות באהל מועד, וכמ"ד דתורה מגילה ניתנה, לא שייך לומר כנ"ל דכל בני ישראל הוזקקו לבוא למ"ת.

ויש להמתיק עוד הדברים, דהנה במדרש (שמו"ר פכ"ח, ו) מבואר בטעם הדבר שכל נשמות ישראל באו למתן תורה, כי כל אחד ואחד מישראל קיבל חלקו בתורה מה שנתחדש על ידו, וכלשון המדרש שם, ולא כל הנביאים בלבד קבלו מסיני נבואתן אלא אף החכמים העומדים בכל דור ודור כל אחד ואחד קבל את שלו מסיני

וכה"א (דברים ה) את הדברים האלה דבר ה' אל כל קהלכם קול גדול ולא יסף, יעו"ש, וכל זה נכון רק אי תורה חתומה ניתנה, והיינו דמתן תורה היתה כולה כאחת, ולכן הוזקקו כל בני ישראל להיות שם כדי שיקבל כאו"א חלקו בתורה שצריך להתחדש על ידו, אבל אי נתינת התורה לא היה רק בהר סיני בלבד כי תורה מגילה מגילה ניתנה, א"כ בלא"ה לא ניתנו כל חלקי התורה באותה פרק ולא הוזקקו כולם להיות במ"ת.

באשר לכך כאשר רצה קרח לעורר נגד משה על שביטל מפו"ר, והיינו משום דהלכה כב"ה דבעינן בן ובת, או אז צעק לעומתו כי כל העדה כולם קדושים ופרש"י כולם שמעו בסיני מפי הגבורה אנכי ולא יהיה, וכוונתו דכל נשמות ישראל יחדיו היו שם ושמעו אנכי ולא יהיה לך, דנתקבצו שם כל נשמות בני ישראל מעולם ועד עולם, והיינו דהתורה ניתנה לכלל ישראל כולו ולא ליחידים, ומינה דמתן תורה היה כולו בפעם אחת כי התורה חתומה ניתנה במעמד מתן תורה בסיני, וממילא דשפיר דרשינן סמוכין, וא"כ דרשינן הא דסמך הכתוב וכבשוה לואתם פרו ורבו וגו' לומר דמצות פו"ר נוהג דומיא דוכבשוה ונשים פטורות מפו"ר, וא"כ אין לפרש מה דאמרה חוה כי שת לי אלקים מלשון תשלומין דהרי לא שייך לגבה תשלומין שהרי היתה פטורה מפו"ר, וממילא דאין ללמוד מחוה דבעינן שני זכרים, ובהכרח דבעינן זכר ונקיבה כברייתו של עולם, נמצא דמרע"ה ביטל מפו"ר, וכן שמעינן מסמוכין דמי שאינו עוסק בפו"ר כאילו שופך דמים, ומכח זה יצא לטעון כי אינו ראוי להנהיגם, ודו"ק.

ועל כן כאשר רצה קרח לערער על מרע"ה דבא בטענה דפו"ר הוא בבן ובת ומוכח לה מהא דנשים פטורות מפו"ר, אולם נתיירא מאשתו שתכעוס עליו על שנטל ממנה מצוה רבה זו, [עיין גמ' יבמות (דף ס"ב ע"ב) דאין האשה מצווה על פו"ר לכך אין יכולה לכופ' לבעל לגרשה כשאין לו בנים וכדו' יעו"ש, נמצא דמה שנפטר מה פו"ר גרם לה היזק], לכך הלך תחילה ליטול עצה מאשתו לדעת אם מסכמת לסברתו במה שבא לפוטרה ממצות פו"ר, כדי שיוכל לומר דבריו.

דאי ס"ד של"ד נינהו מי איכא מידי דאנן לא מצינן עבדינן ואינהו מצי עבדי, ואולם כבר הקשו התוס' שם דבגדרים (דף ל"ה ע"ב) איבעיא אי כהני שלוחי דידן הוי או שלוחי דרחמנא ולא איפשיטא, ולמה לא פשטוה מהא דרב הונא בריה דר"י עי"ש.

והבאנו מכבר מה שתירץ בזה הגר"ש קלוגר בבנין שלמה (על הרמב"ם ריש הל' תפילה), דהנה בקידושין שם פריך על רב הונא בריה דר"י, ולא, והא עבדא דאיהו לא מצי מקבל גיטיה ושליח מצי משוי, ולא היא, ישראל לא שייכי בתורת קרבנות כלל עבד שייך בגיטין, דתניא נראין הדברים שהעבד מקבל גיטו של חבירו מיד רבו של חבירו אבל לא מיד רבו שלו, הרי מזה דאם שייך במקצת אותו דבר הו"ל בגדר מצי עבד דמצי משוי שליח, ולפי"ז למ"ד דתפילות כנגד תמידין תיקנו (ברכות דף כ"ו ע"ב), א"כ ישראל נמי איתנהו במקצת תורת קרבנות דהרי רמיא עליה חובת תפילה, ובט"ז (או"ח סי' ק"כ סק"א) דז"ש ואשי ישראל ותפלתם עי"ש, הרי שהתפלה בגדר עבודת קרבנות, ומש"ה שפיר י"ל דכהני שלוחי דידן נינהו.

ובזה מתורץ קו' התוס' די"ל דרב הונא בריה דר"י ס"ל כמ"ד תפלות כנגד אבות תקנום, ולכן לדידיה העבודה הו"ל בכלל מידי דלא מצי עביד, וע"כ דהוי שלוחי דרחמנא, אבל הגמ' בגדרים קאי למ"ד דתפילות כנגד קרבנות תקנום, והו"ל בכלל מצי עביד ולכך שפיר יתכן לומר דהו"ל שלוחי דידן עכתו"ד, היוצלמ"ז דאי תפלות אבות תקנום ע"כ דכהני שלוחי דרחמנא משא"כ אם כנגד תמידין תקנום י"ל דשלוחי דידן נינהו.

והנה הגרי"ע שם בבית האוצר, בתו"ד בענין אם מה שנאמר לפני מתן תורה הו"ל בגדר הוראת התורה, כתב (באות ז' ד"ה וע"ע) דבכך תליא מ"ד בירושלמי (מו"ק פ"ג ה"ה) מובא בתוס' מו"ק (דף כ' ע"א ד"ה מה) דאין למדין מקודם מתן תורה, דזה ג"כ אזיל כסברת הירושלמי הנ"ל דכל מה שנאמר לפני מתן תורה לא חשיב בגדר התחלת קבלת התורה, לכן אין למדין מקודם מתן תורה, משא"כ אי קבלת התורה נחשבת כבר מהאבות שפיר איכא למילף גם מקודם מתן תורה.

ועפי"ז הוסיף שם דבכך תליא פלוגתא

ויש להוסיף עוד דקרח נתכוון גם לחזק עוד טענתו נגד מרע"ה, דהנה אי' במד"ר (שמו"ר פר' מ"ח ופר' נ"ב ועוד בכמ"ק) עה"פ ויהי בישורון מלך וגו' דקאי על מרע"ה, דמרע"ה היה נידון כמלך, וכן אמרו (שמו"ר פ"מ ב) אתה מוצא כשעלה משה למרום הראה לו הקב"ה כל כלי המשכן וא"ל כך וכך עשה וכו', בא משה לירד סבור שהוא עושה אותו קרא לו הקב"ה, א"ל משה מלך עשיתך ואין דרך המלך לעשות דבר אלא גוזר ואחרים עושים (ועיי' גם במדב"ר ט"ו י), וכן אי' בברייתא (זבחים דף ק"ב ע"א) דחמש מעלות היתה אלישבע יתירה על בנות ישראל וחד מינייהו יבמה מלך, והיינו משה. והנה אי' בירושלמי (שקלים פ"ו ה"א ובהוריות פ"ג ה"ב ובסוטה פ"ח ה"ג) אין מושחין כהנים מלכים, דכתיב (דברים י"ז כ) למען יאריך ימים על ממלכתו הוא ובניו בקרב ישראל, מה כתיב בתריה לא יהי לכהנים הלויים חלק ונחלה, נמצא מזה דאי דרשינן סמוכין אי אפשר להיות מלך וכהן גם יחד. מעתה בא קרח בטענה על מרע"ה היאך שימש בכהונה הרי כיון דהוא מלך לא יתכן שישירת בכהונה, דאין מושחין כהנים מלכים, ודאיתנן מדרשא דסמוכין, וכדי לחזק זאת דדרשינן סמוכין, הוסיף קרח וטען נגדו על שביטל פו"ר וכן"ל דלא סגי בשני זכרים, דאין ללמוד מחוזה שאמרה שת לי אלוקים זרע אחר וכו', שהרי היתה פטורה מפו"ר כדלפינן מסמוכין, מעתה דדרשינן סמוכין לא יתכן להיות מלך וכהן וא"כ מדוע תתנשאו וגו' לקחת גם הכהונה, ודו"ק.

*

והנה נודע מש"כ קמאי דטענת קרח היתה דלא היה ראוי שימנה משה רבינו את אהרן לכה"ג מבלי לשאול ולקבל הסכמתם של כל בני"ד, דכי היכא דקי"ל לגבי שליח ציבור שצריך להיות מרוצה לקהל, כמו"כ לגבי מינוי הכהונה כיון דכהני שלוחי דידן נינהו אין למנות כה"ג אא"כ מרוצה לקהל ישראל, וכיון שבעיני קורח ועדתו לא היה אהרן מרוצה, לכן עמד וחלק על כהונתו, (ראה יד אבשלום, בנין אריאל, וכן בישמח משה בפרשתו).

אך לכאז' הרי בקידושין (דף כ"ג ע"ב) אמר רב הונא בריה דר"י דהני כהני שלוחי דרחמנא נינהו

כולם קדושים וגו', דכיון שאמרו כל העדה למה להו לומר עוד כולם, וצ"ל כסברת הטו"ז דאי מכל העדה לא הוה משמע אלא רובם, לכך אמר כולם קדושים דלא נעדר אפי' אחד מהם, אלא דמנא ידע שלא נמצא אחד שאינו קדוש, ע"ז פרש"י דמה שאמרו כולם קדושים היינו דכולם שמעו בסיני אנכי ולא יהיה לך, ובמעמד הר סיני היו כל בני ישראל איש בל יעדר, נמצא דבענין זה כולם קדושים וא' מהם לא נחסר, והבן עכ"ד (וכ"כ בחוט המשולש, וכן הובא בליקוטי שפ"א וצויין בפרד"י).

ומכבר אמרתי להמתיק הדברים, עפי"מ שהבאנו מהמפז' שעיקר טענת קורח היתה להוכיח דכהני שלוחי דידן נינהו ולא יתכן למרע"ה שימנה את הכהנים ללא הסכמתם, והיינו דטען דאף דאנן לא מצינן עבדי עבודת הכהונה, מ"מ מצינו משוי לכהני שלוחי, כיון דשפיר ראויים כל א' וא' מבנ"י שיהיו הכהנים שלוחיו, וכמו שביאר בזה הגרי"ע בגבורות שמונים (אופן ס"ד) דבכל בנ"י יש בהם קצת מהות כהונה, כאמור (שמות יט, ו) ואתם תהיו לי ממלכת כהנים וגוי קדוש, דאע"ג דלא מצי בני ישראל לעבוד בביהמ"ק, מ"מ הרי"ז רק בגדר פומא היא דכאיב ליה, אבל כח הכהונה שפיר יש בכאו"א מישראל ושפיר הו"ל כהני שלוחי דידן.

לזה אמרו כי כל העדה כולם קדושים, והיינו דבכל אחד ואחד מישראל יש בו קצת ממהות הכהונה והוא מבחי' ממלכת כהנים וגוי קדוש, ואין אחד שנעדר ממנו מעלה זו, דאם היה אפי' רק אחד מבנ"י שלא היה בו כלל קצת קדושת כהונה לא יתכן שיהיו הכהנים שלוחי דידן, דהרי היו צריכים להקריב עבור כל בנ"י הן קרבנות היחיד והן קרבנות הציבור. ולכן שפיר כהני שלוחי דידן נינהו, וממילא לא יתכן למנות שלוחים בלי הסכמת המשלחים, ודו"ק.

אלא דלכאו' היאך יתכן לומר שכולם ראויים לשרת בכהונה, הרי הם חטאו באותו מעשה וניטלה מהם כח הכהונה כמ"ש חז"ל במכילתא (פרשת בחודש פ"ב, ד"ה ואתם תהיו לי) מכאן אמרו ראויין היו כל ישראל לאכול בקדשים עד שלא עשו העגל, משעשו העגל נטלו מהם ונתנו לכהנים, (וכע"ז בכמ"ק, ילקוט פר' צו רמז תק"ט ועוד). אלא דקרח טען דבאמת אין אותו מעשה

דאמוראי אי תפלות אבות תקנום או כנגד תמידין תקנום, דהנה אם אין למדין מקודם מתן תורה לא שייך ללמוד חיוב תפילה מהאבות, ורק אי נימא דנתינת התורה לא היתה רק בהר סיני בלבד, כי כבר מאברהם אבינו התחילה נתינת התורה, ולכן למדין גם מקודם מתן תורה י"ל דתפילות אבות תקנום, אבל אי נתינת התורה היתה בפעם א' בהר סיני בלבד, בהכרח צ"ל דתפלות כנגד תמידין תקנום עי"ש.

מעתה יבואר דלכן נקהלו על משה ועל אהרן יחדיו, דמאותו סיבה שבאו לערער על אהרן התחיל לערער תחילה על משה, דכאשר ביקשו לערער על אהרן דלא יתכן למנות לשרת בכהונה אלא בהסכמת בנ"י כיון דכהני שלוחי דידן, אך ידע דשיבבו לו כי בהכרח דשלוחי דרחמנא נינהו דמי איכא מידי וכו', אלא דהוא רצה לטעון דשפיר הו"ל כל בנ"י בגדר מצי עביד על ידי התפילה דכנגד תמידין תקנום, לכך התחכם והתחיל לעורר נגד משה על שביטל מפו"ר והיינו דהלכה כב"ה דצריך בן ובת, ולהוכיח דבריו אמר כי כל העדה כולם קדושים דכולם שמעו בסיני מפי הגבורה וכו' וכנ"ל דמכך מוכח דפו"ר בבן ובת, ומעתה דבסיני ניתנה כל התורה כולה לישראל, א"כ מה שנאמר קודם מתן תורה לא היה בגדר הוראת התורה, וממילא דאין למדין מקודם מתן תורה, וא"כ לא יתכן דחובת התפילה הוא מן האבות, ובהכרח דכנגד תמידין תקנום, ובכן הו"ל כל א' וא' מישראל בגדר מצי עביד וכהני שלוחי דידן נינהו, ואין ראוי למנות את אהרן לכה"ג בלי הסכמת כל העדה, ודו"ק.

*

והנה בבנין אריאל ביאר מאה"כ כי כל העדה כולם קדושים וגו', ופרש"י כולם שמעו אנכי ולא יהיה, דהנה בטו"ז (סי' תקפ"ב סק"ג) הביא מ"ש הלבוש בתפלת מלוך על כל העולם כולו בכבודך, שיש למחוק תיבת כולו, שהרי כבר אמר מלוך על כל העולם, ואין צריך להזכיר עוד כולו, וכתב ע"ז הט"ז דיש לקיים הנוסח, דהרי אשכחן בכמה דוכתי דרובו ככולו, לכך לא סגי לומר מלוך על כל העולם, דאפשר לפרשו על רוב, לכן מוסיפין כולו דרצ"ל שימלוך על כל העולם ממש. והנה גם במקרא זה יל"ד מ"ש כי כל העדה

מנה תשובה בהדי אינך, ור' אהבה בר"ז דריש סמוכין עי"ש, היוצלמ"ז דאם דרשינן סמוכין ותשובה קדמה לעולם מהני גם לעבירות חמורות כע"ז ג"ע ושפ"ד, משא"כ אם לא דרשינן סמוכין ולא קדמה תשובה לבריאת העולם אין כוחה גדול להעלות ארוכה לעבירות חמורות.

והנה אחז"ל (ע"ז שם) לא היה דוד ראוי לאותו מעשה אלא להורות תשובה, דכתיב ולבי חלל בקרבי, ולא ישראל ראויין לאותו מעשה וכו' אלא למה עשו לומר לך שאם חטא יחיד אומרים לו כלך אצל יחיד וכו' ובהמשך הגמ' וצריכא וכו' דאי אשמועינן צבור משום דנפיש רחמייהו אבל יחיד דלא אלימא זכותיה אימא לא צריכה, עי"ש, והיינו דכל אותו מעשה בא נתגלגל עליו רק כדי לחזק ידים רפות ולהורות תשובה ליחיד, שגם אם חטא יחיד לא יתיאש לומר שאבדה תקוותו והואיל ואידחי אידחי, אלא יתאזר לשוב להשי"ת ונסלח לו על חטאתו, ואמנם דב"ז נכון רק אי מועיל תשובה לג' עבירות חמורות, דאל"כ לא שייך לומר כן..

מעתה יבואר דכאשר ראה דוד שאמר קורח כי כל העדה כולם קדושים וגו', וכנ"ל דאמר דכל נשמות ישראל יחדיו היו במתן תורה כי התורה ניתנה לכלל ישראל כולו ולא ליחידים, ומינה דמתן תורה היה כולו בפעם אחת כי התורה חתומה ניתנה במעמד מתן תורה בסיני, וממילא דשפיר דרשינן סמוכין, וממילא דמהני תשובה גם על ע"ז, ובכך חיזק את טענתו דכהני שלוחי דידן כיון דבני ישראל המה בתורת כהונה וראויים לשוויה לכהני שלוחי, ואף שנכשלו בע"ז מ"מ אין למו מכשול כיון דלא חטאו אלא להורות תשובה, מעתה גם אותו מעשה נתגלגל עליו כדי להורות תשובה ליחיד, לכך מיד נטל כנור ואמר ארוממך ה' כי דיליתני ולא שמחת אויבי לי, שיש בידי אמתלא לינצל מכל המשטינים שלא בא לידי אותו מעשה רק להורות תשובה, ודו"ק.

נחשב לעון כלל, שהרי אחז"ל (עבודה זרה דף ד' ע"ב) לא היו ישראל ראויים לאותו מעשה אלא להורות תשובה, ופרש"י כלומר גבורים ושליטים ביצרים היו ולא היה ראוי להתגבר יצרם עליהן, אלא גזירת מלך היתה לשלוט בהם כדי ליתן פתחון פה לבעלי תשובה, ולכן שפיר נשאר קדושת הכהונה עכ"פ בפנימיות בכא"א מבנ"י.

ועל כן אמר כי כל העדה כולם קדושים, שכולם נקיים מכל עון ואין לחשוב להם כלל עון, ומה שחטאו אינו בסיבתם כלל, אלא ובתוכם ה' שכולם נתכוונו לש"ש, ורק בגזירת מלך נתגלגל חטא זה על ידם, וממילא ראויים המה לעבודת הכהונה, וא"כ מצי משווי כהני שלוחי, והו"ל כהני שלוחי דידן.

אלא דב"ז נחא רק אי מועיל תשובה לע"ז, כאשר נודע מה שדן בזה הכפו"ת בתוספות יוה"כ (יומא דף פ"ו ע"ב), וי"ל שבגין כך בא לידם אותו החטא כדי שמשם תצא הוראה שמועיל תשובה לכל החטאים, אמנם להך דעה דלחטא ע"ז לא מהני תשובה לא שייך לומר שנתגלגל עליהם כדי להורות תשובה, שהרי על חטא זה עצמו אין תרופה דלא מהני ליה תשובה.

ובסמיכת חכמים (הקדמה דף כ"ח מדפה"ס טו"ג, הובא בבנין דוד פר' נח אות כ"ז) ביאר דב"ז אם מועיל תשובה על ג' העבירות החמורות תליא אם תשובה קדמה לבריאת העולם, דאם קדמה לעולם א"כ גדול כוחה למאוד ומהני על דבר פשע יהיה מה שיהיה, משא"כ אם כח התשובה נתחדשה רק לאחר בריה"ע דאז אין כוחה גדול כ"כ לכפר על עבירות החמורות, ובתו"ד הביא מ"ד במד"ר (ב"ר פ"א, ס"ה) ששה דברים קדמו לבריאת העולם, רבי אהבה ברבי זעירא אף התשובה קדמה שנאמר (תהלים צ) בטרם הרים ילדו ותחולל ארץ ותבל ואותה השעה תשב אנוש עד דכא וגו', ופי' ביפה תואר דפליגי אי דרשינן סמוכים, דת"ק לא דרש סמוכין לכך לא

תוכן ה'תורה' שאמר כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק שליט"א בעת השוה"ט דליל שב"ק פר' קרח העעל"ט

בתוה"ק בפרשתן (במדבר טז, ג-ה) ויקהלו על משה ועל אהרן ויאמרו אליהם רב לכם כי כל העדה כולם קדושים ובתוכם ה' ומדוע תתנשאו על קהל ה', ויש להבין איזה טענה הוא זה שכולם

(תהלים מה, ג). יל"פ ע"פ דברי הפנים יפות (פר' חיי ד"ה בפסוק ואברהם), וה' ברך את אברהם בכל, היינו בשביל כל, ע"ד דכתיב (ירמיה לא, לג) כי כולם ידעו אותי למקטנם ועד גדולם. דהיינו שהשפע בא מן השמים לצורך הקטנים ועל ידם וכוחם נשפע לגדולים, שעל ידי הקטנים יזכו לאור גדול, עי"ש, (ועיין בהקדמה להפלאה, פתחא זעירא אות ל).

וביאור הדברים, כי מי שמורה לעם ה' דרכי ה', השי"ת יתן לו מפיו חכמה ותבונה, וע"ד שפירש מוזל"ה (תפלה למשה תהלים מ, י אות ב) בשרתי צדק בקהל רב הנה שפתי לא אכלא, כי הדבר אשר ישים ה' בפי אותו אשמור לדבר, כי אני לא אדע קהל רב מה שצריך כל אחד ואחד לעצמו, אך ה' אתה ידעת, עכ"ד. ובזה פירשתי (פר' בשלח ד"ה גם) פיה פתחה בחכמה, כי ותורת חסד, היינו ללמדה לאחרים, כדאיתא בסוכה (דף מט ע"ב) זהו על לשונה (משלי לא, כו), ומאת ה' היתה זאת להיות הוצק בשפתיו מאליו, על דרך שפירשו ה' יתן אומר המבשרות צבא רב (תהלים סח, יב).

וזה שהסמיך המד' במ"ש וה' ברך את אברהם בכל, כלומר בשביל כל, עז"א זש"ה יפיפית מבני אדם, כלומר היופי שלך נצמח מכח בני אדם להשפיע להם חכמה ובינה, כי הלא הוצק חן בשפתותיך, מן השמים נשפע לך דיבורים המעלים חן, על כן ברכך אלקים לעולם, כלומר בשביל העולם, להורות להם הדרך ילכו בה והמעשה אשר יעשון, עכ"ד ק.

וזהו היה טענתו של קרח דחכמתו והשגתו של משה רבנו היה רק בגין שרצה הקב"ה להשפיע תורה ודעת לקהל עדת ישראל, וממילא דכל מי שיתמנה על הציבור יקבל אותו מעלה ומדרגה מן השמים, וכאמור.

וי"ל דלכן אמר קרח רב לכם וגו', לרמז על מה שאמר הקב"ה למשה לך רד, דהנה בבני יששכר (מאמרי אדר, מאמר ה, דרוש ח, אות י. וכן בכמ"ק בספה"ק) דמ"ש לך רד רמז על אותיות רבתי ר"ד הנכתב בפסוק (שמות לה, יד) לא תשתחוה לאל אחר, דהרי"ש אות רבתי, וכן בפסוק (דברים ו, ב) שמע ישראל וגו' הדל"ת של אחד הוא דל"ת רבתי, עי"ש מה שהאריך בזה בדבריו המתוקים, וזה שרמז קרח רב לכם, כלומר, ראו האותיות הגדולות

שמעו דברים מפי הגבורה, וכי מהאי טעמא אי אפשר שיהא למשה ואהרן קדושה יתירה מהם ולהנהיג העדה, (עי' במזרחי ובשפתי חכמים), גם מ"ש וישמע משה ויפל על פניו, וידבר אל קרח ואל כל עדתו לאמר בקר וידע ה' את אשר לו ואת הקדוש והקריב אליו ואת אשר יבחר בו יקריב אליו, ויש להבין למה תחילה נפל על פניו ולא השיבם מיד, גם לבאר כפל הלשון בוקר וידע וגו'.

ואפ"ל עפי"מ שפי' הגה"ק מהרש"ק (חכמת שלמה בפרשתו עמוד ק"י) מה שאמר רב לכם וגו', דהנה קרח דימה בלבבו שאם יבוא בטענה מפני משה הוא המלך ואהרן הכהן גדול ולא זולתם, יוכלו לתרץ נפשם שבאמת הם צדיקים טפי מזולתם, אלא דבגמ' ברכות (דף ל"ב ע"א) אמרינן עה"פ (שמות לב, ז) וידבר ה' אל משה לך רד כי שחת עמך, רד מגדולתך, כלום נתתי לך גדולה אלא בשביל ישראל ועכשיו ישראל חטאו אתה למה לי, לכך סבור היה קרח שגם משה ואהרן לא היו ראויים למדרגתם בזכות עצמם, ורק זכו להתרומם ולהנשא בזכות בני ישראל, על כן טען שפיר כיון שמדרגתם רק בכוחם של קהל ישראל, אין עדיפות ויתרון שיהיו דווקא הם הממונים, וזה שאמה"כ רב לכם רצ"ל הגדולה שלכם הוא בשביל כי כל כולם העדה קדושים ובתוכם ה' ולא בזכותכם, א"כ מדוע תתנשאו דוקא אתם על קהל ה', בשלמא אי היה מעלתכם בכוחכם שלכם היה ניתן לדחות אותנו שאין אנו צדיקים כמותכם וכו', אבל כיון דגדולתכם רק מכוחם שך עם בני ישראל אין בכך יתרון על אחרים, עכתו"ד.

ויש להמתיק דבריו עפי"מ"ש בהקדמה למקנה (עמ"ס קידושין, אות מד) שפי' אמז"ל (אבות פ"ד מ"א) איזהו חכם הלומד מכל אדם, עפ"מ דאחז"ל (תענית דף ז' ע"א) ומתלמידי יותר מכולם, דהקב"ה משפיע לחכם למען ישפיע לתלמידים, נמצא דאף שהחכם הוא המשפיע לתלמידיו, מ"מ כיון שמה שהוא מקבל הוא מחלק התלמידים למען להשפיע להם, הרי הוא כאלו לומד מהם, וז"ש איזהו חכם הלומד מכל אדם, עכ"ד.

עד"ז פי' בייטב לב (פר' חיי) דברי המד"ר פר' חיי (פנ"ט ס"ה), עה"פ ואברהם זקן בא בימים וגו', יפיפית מבני אדם הוצק חן בשפתותיך וגו'.

שעליהם רמז הקב"ה באמרו למשה לך רד, שאז נאמר לו כלום נתתי לך גדולה אלא בשביל ישראל, הרי שכל מה שהשגת הוא רק בכוחם של בני א"כ גם אחרים יכולים לשמש במקומכם.

ועל כן וישמע משה ויפול על פניו, דמשה רבנו ברוב ענותנותו וצדקתו סבר דאמנם כן הוא והצדיק את קרח, שהרי סבר גם הוא כי אין בו שום מעלה ויתרון כלל על אחרים, וכנ"ל שכל מדרגותיו הם רק מכל האדם וגו' שבני ישראל המה המשפיעים לו שפע אלקי, על כן תחילה לא השיב כלל על דברי קרח רק נפל על פניו. אמנם שוב אמר להם, בוקר ויודע ה', כלומר, הן צדקתם בדבריכם שאין בי שום מעלה כלל וכלל, ואדרבה כל אחד ואחד מבני ישראל טוב וחשוב ממני, אולם גזירת השי"ת הוא שאעמוד בראש, וגם אני עצמי איני יודע על מה ולמה נבחרתי, אלא שלא נכנסתי מעצמי אלא בציווי השי"ת.

ושוב הוסיף מרע"ה ואמר ואת הקדוש והקריב אליו ואת אשר יבחר בו יקריב אליו, יבואר עפמ"ש בבני יששכר (מאמרי תשרי, מאמר ו' סי' יג, וכן במאמרי אדר מ"ד סי' ג') בשם הגאון הקדוש בסידור הרב, שביאר בענין מה שנצטוו להביא השעירים ביוה"כ ע"פ גורל דייקא, דהענין בזה כי גורל הוא רצון באין טעם וסיבה, כי המברר איזה חפץ וחלק מן החפצים והחלקים האחרים, הנה הוא מברר בטעם מחמת שנראה לו שזה שמן ביותר או נאה ביותר, אבל הלוקח על פי הגורל הנה מסכים בדעתו אל אשר יצא לו שמה הגורל

את זה יקח מבלי טעם וסיבה רק ברצון.

והנה על דרך זה כשעלה ברצונו ית"ש לברוא העולם ישראל עלו במחשבה, כמ"ש בראשית בשביל ישראל שנקראו ראשית, הרי שעלו במחשבה ברצון בלא טעם וסיבה שהרי לא סיגלו עדיין מצות ומעש"ט כי לא היו עדיין במציאות, אלא שכך עלה ברצונו ית"ש, וכמאמר החכם אין טעם ברצון, ולכן כאשר מתעורר בחי' הרצון השי"ת מתחסד להושיע את בני ישראל ברצון בלא טעם, הגם שח"ו אינם בגדלות המעלה ויש ח"ו לחוש לקטרוג ומדה"ד, מ"מ השי"ת מרחם על עמו לחוננם בלי סיבה וטעם.

באשר לכך צונו השי"ת ליקח קרבן לה' על פי הגורל, כי ע"י שבני ישראל עושים פעולה בעוה"ז מתעורר כנגדה בחי' זו בשמים ממעל, ובאתערותא דלתתא איתער עובדא לעילא לעורר ולהזכיר האהבה הקדומה אין טעם ברצון אפי' אינם כדאים ואינם הגונים, ועיד"ז נסתמים כל פיות המקטריגים כי אין שאלה ואין תשובה ואין לבקש טעם. עכתוד"ק ועי"ש המשך דבה"ק. וי"ל דמרע"ה אמר להם ב' דברים, על טענתם כנגד אהרן הכהן, אמר, ואת הקדוש והקריב אליו, רצ"ל דאהרן נבחר לשרת בקודש בגין רוב קדושתו ומדרגתו, וכנגד טענתם כנגדו, אמר ברוב ענותנותו ואת אשר יבחר בו יקריב אליו, רצ"ל דאמנם ידעתי כי אין בידי מאומה אלא דהקב"ה בחר בי בלא סיבה וטעם כי כך עלה ברצונו ית"ש.

תוכן ה'תורה' שאמר כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק שליט"א בעת השוה"ט דעתיקא קדישא שב"ק פר' קרח העעל"ט

מטה מטה וגו' והיה האיש אשר אבחר בו מטהו יפרח וגו', ובבעה"ט יפרח ד' במסורה, הכא ואידך (תהלים עב, ז) יפרח בימיו צדיק, ואידך (תהלים צב, יג) צדיק כתמר יפרח, ואידך (הושע יד, ו) יפרח כשושנה.

ואפ"ל, בהקדם דברי מרן בדברי חיים (פר' בא) לתרץ קו' הראשונים דהיאך העניש הקב"ה את פרעה הרי ניטל ממנו הבחירה כי הכביד הקב"ה את לב פרעה שלא לשלח את ישראל מארצו, וביאר מרן ותוד"ק, כי אמנם העולם נברא באופן

בתוה"ק בפרשתן אחר מעשה קרח (במדבר יז, ו) וילונו כל עדת בני ישראל ממחרת על משה ואהרן לאמר אתם המיתם את עם ה'. ולכאוף הדבר פלאי, דהיתכן כדבר הזה, לאחר שכבר ראו עין בעין שהמערערים עליו נענשו בחומר הדין, וכבר ידעו כי משה אמת ותורתו אמת, היאך העיזו שוב לעורר ולטעון על משה ואהרן אתם המיתם את עם ה', אתמהה, עיין ברמב"ן ואווחה"ק, והתוה"ק כפטיש יפוצץ סלע. ובהמשך (יז, כ) דבר אל בני ישראל וקח מאיתם

הארץ את פיה, לכן טענו ואמרו כי היה בכוחם של משה ואהרן ליטול את הבחירה מעדת קרח, ולהכניס בהם רוח טהרה להחזירם למוטב לבלתי יחטאו, וכיון שלא עשו כן הרי שקולר מיתתם תלוי בצווארם.

ברם האמת כי באותה מצב לא היה שייך שמשה ישפיע עליהם להעלותם מן השפלות שירדו שם, כי נודע בשם צדיקים שאמרו שכדי שהצדיק יוכל להשפיע טובה ולעשות חסד עם הזולת צריך שיהא לאותו אדם איזהו שייכות וקשר אל הצדיק, ואז יש לו גם הכח להטות לבב האדם לעבודת הבורא, ולכן רק כאשר עכ"פ נכנע אל הצדיק ומבטל עצמו לעומת הצדיק, אז יש כח בידו להשפיע מהודו עליו ולהאיר עליו יראת השם ורוח טהרה, ברם כאשר אדרבה מתנגד אל הצדיק ומתרחק עצמו לגמרי שלא יהא לו שום שייכות ואחיזה בו, שוב אין לו לצדיק כח להשפיע לו טובה וברכה ברוחניות או בגשמיות, לכן כיון שקרח ועדתו חלקו על משה איש האלוקים ומרדו בו בעזות מצח, שוב לא היה בידו הכח להשפיע עליהם אור האלקי רוח יראה לרוממם, ולא היה עצה להציל את עדת בני ישראל שלא ליפול ברשתם אלא ע"י שייענשו בבריאה חדשה זו שיצרה השי"ת ורק אז ענו ואמרו משה אמת ותורתו אמת ואנחנו בדאים.

זאת תהיה תורת המסורה, דכאשר התלוננו נגד משה ואהרן על אשר לא השפיעו רוח טהרה ותשובה על העומדים נגדם, נצטוו להכניס מטות כל נשיאי ישראל למשכן, ובכך יווכח למי החותמת ולמי הפתילים, וז"ש והיה האיש אשר אבחר בו מטהו יפרח, כי אמנם צדיק כתמר יפרח, כדוגמת התמר העושה פירות, ואף להיות בבחי' אהיה כטל לישראל יפרח כשושנה, רצ"ל כמו הטל הרומז לאתערותא דלעילא (כמ"ש היערות בדרוש א' מהא דתענית דף ד' ע"א ע"ש), כן הצדיק בכוחו להאיר ולעורר את נשמות ישראל לרוממם ולנשואם, ואולם כל זה רק כאשר יפרח בימיו צדיק ורוב שלום עד בלי ירח, רצ"ל כאשר האדם בשלום עם הצדיק לכבדו ולנשאו וח"ו אין מתקנא בו ע"ד שאמרה הירח, או אז בכח הצדיק להאיר ולהשפיע אור עליון להגביה שפלים לקרבם אל השי"ת, וכאמור.

שיהיה לו לאדם כח בחירה בהתנהגותו, ויוכל לבחור בעצמו האם ללכת בדרך הישרה וכו' או לעוות דרכו ולסור מרצונו ית"ש, וכמאה"כ (דברים ל, טו) ראה נתתי לפניך היום את החיים ואת הטוב ואת המות ואת הרע וגו', וזהו ההנהגה הטבעית שנקבע בבריה"ע. ואולם ישנה הנהגה שהוא למעלה מדרך הטבע, ובהנהגה זו אין בה בחירה, כי רק בסדר הרגיל שהוא לפי מנהגו של עולם פעל יוצר האדם שעפ"י הטבע תשלוט הבחירה, אך כאשר מתעורר ההנהגה בשונה מסדר הטבע אין הכרח כלל שבחירת האדם תקבע. ועל כן כאשר רצה השי"ת ללמד את בני ישראל כי הוא הבורא והמנהיג היוצר כל המהוה כל הויות, נתעורר הנהגה למעלה מדרך הטבע, ואז ניטל כח הבחירה מפרעה הרשע, וזה שאמרה"כ 'בא אל פרעה כי אני הכבדתי את לבו ואת לב עבדיו', ואל תתמה בדבר שניטלה הבחירה מפרעה הרשע כי עיקר התכלית הוא למען תספר באזני בנך ובן בנך את אשר התעללתי במצרים ואת אותותי אשר שמתי בם, ומכך תצא טובה גדולה לבני ישראל, כי כאשר יהיו ח"ו בשפלות בדיוטא התחתונה, מ"מ לא יטוש ה' את עמו, וירחם עליהם לעוררם באתערותא דלעילא לקרבם אליו, וז"ש וידעתם כי אני ה', רצ"ל שע"י שניטלה הבחירה מפרעה לעונשו, יתעורר קל וחומר שבאם להרע ולהעניש נטל הקב"ה את כח הבחירה מן האדם כש"כ וק"ו שלענין הטובה להתקרב אל השי"ת, יעורר הקב"ה הנהגה זו לרחם על עמו ולטהר חוסיו בדין, עי"ש.

כח זה נתן הקב"ה ביד עבדיו הצדיקים שבכל דור ודור, כאשר כתב רביה"ק מלובלין זי"ע (ראה זכרון זאת, פר' נשא) שהצדיק יכול ליטול הבחירה מן האדם ולהפכו לצדיק, ואף שיש לכל אחד בחירה חפשית לבחור את הדרך ילך בה, מכל מקום בכח צדיקי אמת להפך דרך הטבע, ולקחת את הבחירה מן האדם. (וראה מש"כ באור החיים הק', פר' שלח, במדבר יד, כד, עה"פ ועבדי כלב וגו'; וראה עוד אוחה"ק דברים לג, ו).

מעתה מובן דזה אשר טענו בני ישראל לאמר אתם המיתם את עם ה', והיינו דדייקא כאשר ראו את מדרגתו הגדולה של מרע"ה, ואשר באמירתו נמשך הנהגה למעלה מן הטבע אשר פצתה

תוכן ה'תורה' שאמר כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק שליט"א בעת השוה"ט בעידן רעוא דרעוין שב"ק פר' קרח העעל"ט

וז"ש הכתוב (קהלת ה, יב) עושר שמור לבעליו לרעתו, רצ"ל אם שמור רק לבעליו ליהנות הוא בלבד ממנו ואין מוציא ממנו לצורכי עולם הבא שהוא צרכי הנפש, הנה זה הממון הוא לרעתו דוקא, כי יפרד מאותיות עשיר אותיות י"ש וישאר ר"ע. [והיפוך הדברים כשמפזר מהונו לצדקה הריהו זוכה לברכת שמים מעל, בבחי' הכתוב (משלי כב, ט) טוב עין הוא יבורך, דמאחר ואינו בבחי' ר"ע כי אם בבחי' טו"ב הריהו זוכה לברכת הוי"ה ב"ה].

לכן קרח שהיה לו עשירות גדולה ולא נתן דעתו להפריש מן ממונו לדבר מצוה, ונמנע מליתן צדקה שהוא בבחי' י"ש, במדה כנגד מדה נסתלק ממנו אותיות י"ש הרומזים לעוה"ב, ונשאר מן תיבת עשיר אותיות ר"ע בלבד, זה שאמרו לקח מקח ר"ע לעצמו, עכתו"ד ודפח"ח. - גודל חומרת ההשתמשות בממון שהושג שלא ביושר -

ויש להמתיק הדברים עפ"י הנודע מספרן של צדיקים בענין כח הפועל בנפעל, דכאשר האדם עושה איזה פעולה נכנס בו השפעה מהמהות של אותה פעולה שעשה, וכבר האריך בספר החינוך בהרבה מקומות לבאר עפי"ז טעמי המצוות ועניניהם. וביותר כתבו כן בנוגע לעניני ממון, שכאשר האדם נהנה מממון שבא שלא ביושר או ממקור שאינו הגון, נכנס בו כח הפועל ועי"ז נגרם לו נפילה רוחנית עד שעבירה גוררת עבירה וכו' רח"ל. עיין בזה באגרא דכלה פר' שופטים עה"פ כי הגוים האלה אשר אתה יורש אותם אל מעוננים וכו' ישמעו ואתה לא כן נתן לך ה' אלקיך, ובתו"ד, על פי קבלתינו מרבותינו כח הפועל בנפעל ממילא ממנו ורכושו של אדם שהאדם מסגלו ע"י מעשיו, הנה יש בממון ורכוש ההוא כח הפועל, על כן תנינן (בבא קמא י, א) אין פורטין מתיבת המוכסין, דאף שהוא בעצמו לא גזל אך כיון שנהנה מממון שבמקורו ה"ה גזול, יגרם לנפשו פעולת זרות כפי כח הפועל הנפשי מבעלים הראשונים, ועתה אם עיני שכל לך תבין את אשר לפניך אשר בעינינו ראינו כמה אנשי שם אשר פיתם היצר לתבוע חלקם והשתדלו

בתוה"ק בפרשתן (במדבר טז, א) ויקח קורח בן יצהר בן קהת בן לוי ודתן ואבירם בני אליאב ואון בן פלת בני ראובן. וברש"י בן יצהר בן קהת בן לוי, ולא הזכיר בן יעקב, שביקש רחמים על עצמו שלא יזכר שמו על מחלוקתם, שנאמר (בראשית מט, ו) ובקהלם אל תחד כבודי, והיכן נזכר שמו על קרח בהתייחסם על הדוכן וכו', וצ"ב מה הענין בזה אם נזכר או אם אינו נזכר אתם.

ובגמ' (סנהדרין דף ק"ט ע"ב) דרשו, ויקח קרח שלקח מקח רע לעצמו, וכבר רבו בזה הפירושים, והתורה הקדו' ארוכה מארץ מדה.

איתא במדרש (שוח"ט פ"א; ילקו"ש רמז תשנ) אשרי האיש אלו בניו של קרח שלא הלכו בעצת אביהם, שנאמר (במדבר טז, כו) סורו נא מעל אהלי האנשים הרשעים האלה, ובדרך חטאים, את מחתות החטאים. ובמושב לצים, זה קרח שהיה מתלוצץ על משה ועל אהרן וכו', ויל"ב מה ענין קרח בכתובים האלו.

- לרומם את מעלת העשירות ע"י שישתמש בממונו לצרכי שמים -

ואפשר לומר בזה, בהקדם מה שכתב הגאון הרי"ח מבאגדאד זי"ע בספרו ברכת הרי"ח (בפרשתו), לפרש מ"ש שלקח מקח רע לעצמו. דהנה מי שיש לו ממון הרבה נקרא עשיר, וי"ל הטעם לכך כי הממון מצד עצמו גורם רע לאדם, אך במה יתוקן ויהיה טוב, היינו אם יוציא ממנו לצרכי עולם הבא הנקראת יש (זוה"ק פר' ויחי, דף רמ"ב ע"ב) דכתיב (משלי ח, כא) להנחיל אוהבי יש. [והיינו ע"ד דמצינו בחז"ל (בבא בתרא דף י"א ע"א) מעשה במונבז המלך שבזבז אוצרותיו ואוצרות אבותיו בשני בצורת, וחברו עליו אחיו ובית אביו ואמרו לו אבותיך גנזו והוסיפו על של אבותם ואתה מבזבזם, אמר להם אבותי גנזו למטה ואני גנזתי למעלה וכו', אבותי גנזו במקום שהיד שולטת בו ואני גנזתי במקום שאין היד שולטת בו יעו"ש, שרק מה שנגנז למעלה הוא הוא היש' האמיתי וזה נשאר ברשות האדם לעולם], לכן אותיות י"ש מפסקת באותיות עשי"ר בין אותיות ר"ע, לרמוז שאם אין העשיר נותן מן ממונו לצורך עולם הבא, ישאר בידו אותיות ר"ע.

בפרנסתם לקבל ממון מכל אדם ונשארו אח"כ כלים ריקים כי הממון שסיגלו מבני בלי שם דבק בם ובנפשם וכיבתה השלהבת אש אשר בער בקרבם באהבת היוצר כל, וכו' עי"ש.

וכ"כ באגרא דפרקא (אות פ"ב) וז"ל, מזה ילמוד אדם דעת להיזהר שלא להנות מאדם שאינו הגון, ובפרט המשתדלים בעצמם להשיג ממון מרע מעללים ואנשי בליעל הם מתטפשים וקונים לעצמם מדות רעות, כי כח הפועל בנפעל, והאדם הרע מעללים שהסגיל המעות ההוא, הנה כח הפועל בנפעל, והאיש הישר בלוקחו אותו הממון ולא יוכל לברר הטוב מן הרע קונה לעצמו מדות רעות, וכו' עי"ש, והדברים מןבאים בכמ"ק בספריו הקדושים.

וחזר על דבריו אלו כמה פעמים בספריו הק', ובמגיד תעלומה (עמ"ס ברכות דף ל"ב ע"א) ביאר עד"ז דברי הגמ' שם, מאי ודי זהב, אמרי דבי רבי ינאי, כך אמר משה לפני הקב"ה, רבש"ע בשביל כסף וזהב שהשפעת להם לישראל עד שאמרו די הוא גרם שעשו את העגל. והוא פלא, דהאם היה משה כפוי טובה ח"ו. אלא דהנה צריך להבין דהיאך יתכן שבני ישראל אשר זה עתה עמדו רגליהם על הר סיני וראו התגלות כבוד שמו בערפילי טוהר ושמעו מפי הגבורה אנכי ולא יהיה לך, ואחר כל האותות והמופתים שראו עיניהם, ומה גם שהיו דור דעה אשר לא היה כמוהו ולא יהיה כמוהו, איך יתכן שבאו לכלל אותו מעשה במדבר, ועל כן המליץ עליהם משה רעיא מהימנא כי הגרמא בניזקין שע"ז סרו מהר מן הדרך היה בגין מה שלקחו את ממונם של המצרים שהיה ממון טמא וזה אשר גרם להם ירידה כזו עד שבאו לידי מעשה החטא, וזאת היתה טענת משה אל הקב"ה, דאי אפשר לתלות האשמה בבני ישראל, שהרי הם נצטוו לקחת את רכוש מצרים והוא אשר גרם להם.

בהמשך דבריו הביא מדברי הרה"ק הרבי רמ"מ מרימנוב זי"ע [וכן הביאו באגרא דפרקא (אות קכו) באריכות], על אשר רואים לעיתים רבות שהבנים בקטנותם מתנהגים כדבעי ויראת שמים ניכרת על פניהם ומתפללים ומברכים ועונים אמן ואיש"ר, והולכים לבית התלמוד לעסוק בתורה"ק בטהרה בהבל פיהם שלא טעמו

טעם חטא, ומן הראוי היה שיתגדלו כולם יראי ה' לומדי תורה עובדי ה' בטהרה שהרי מצוה גוררת מצוה (אבות ד, ב) וכל מצוה משפיע לטובה ומוסיף קדושה, ואם בקטנותם היו טובים והגונים וישרי דרך כ"כ, היו ראוי שיתגדלו ליראי ה', ומה נאמר כשבעוונותינו רואים שהילדים מתגדלים לא כפי שחשבו וציפו מאיתם, והלב כואב ודואב ע"כ, וכי אל הנער הזה התפללתי וכי לזה היתה כוונתנו, והרי בצעירותו הטיב דרכו כ"כ ועכשיו נגרם לו מפח נפש שלא נתגדל כדבעי.

ואמר הרה"ק הנ"ל שסיבת הדבר הוא יען שפרנסת האב היה שלא בכשרות כראוי, ולא הרויח כל נכסיו כדת של תורה בשלימות, והיה מעורב בהם ריח גזל שהרויח שלא ביושר, וכיון שמן הממון הזה האכיל את בניו ומזה נתגדלו, אזי ככל שנהנה הבן שלא בישרות עי"כ נכנס בו הפגם יותר ויותר, וכעין סם המות דכשאוכלים ממנו מעט אינו מזיק כ"כ אך ככל שנתרבה יותר הרי הוא מביא לידי חולי ומכאוב, וכן ככל שהבן נתגדל מממון זה שלא בא ביושר, נכנס בו יצר הרע יותר ויותר, ואין זה פלא שאח"כ סר מדרכו לגמרי. וזהו הענין במה שכתוב (שמות לד, ז) פוקד עון אבות על בנים, ומתרגמי' כד משלמין בנייא למחטי בתר אבהתהון, כי אבות אכלו בוסר ושיני בנים תקהנה (ירמיה לא, כח).

שוב כתב שם דברים נוראים ומרעידים וזה לשון קדשו, 'והנני מעיד כי ראיתי בעיני צדיקים גדולים אשר יראתי לגשת אליהם וכאשר באו לידי נסיון והשתדלו להשיג ממון ובפרט בתביעה בפה נתרוקנו מכל וכל ואיבדו מעלתם', והוא מבהיל על הרעיון, שהרי צדיקים כאלו אשר רביה"ק מהרצ"א זי"ע היה ירא לגשת אליהם ודאי לא פשטו ידם בגזל גמור ח"ו ואך רק השתדלו יתר על המידה לצורך פרנסתם ולפי מדרגתם הרמה לא היה ממון זה כשר בתכלית הכשרות והוא גרם להם שנתרוקנו מכל וכל, והדברים נשנו באגרא דכלה פרשת שופטים (עה"פ כי הגוים האלה) וזלה"ק שם, 'אשר בעיננו ראינו כמה אנשי שם אשר פיתה אותם היצר לתבוע חלקם והשתדלו בפרנסתם לקבל ממון מכל אדם ונשארו אחר כך כלים ריקים, כי הממון שסיגלו מבני בלי שם דבק בם ובנפשם וכיבתה

גוררת מצוה, ואנכי קויתי שיהא 'בנים גדלתי ורוממתי' שיתרוממו ויתעלו בסולם העולה בית קל, ועתה נכזבה תוחלתי בראותי כי 'והם פשעו בי' והפליאה גדולה למאד כיצד יתכן זאת.

אכן, התשובה לכך גמר אומר 'ידע שור קונהו וחמור אבוס בעליו', דהנה מצינו (ויק"ר ג, ד, וברש"י ויקרא א, טז) דעולת בהמה שאינה אוכלת אלא באבוס בעליה נאמר בה והקרב והכרעים ירחץ במים והקטיר, ואילו בעוף שניזון מן הגזל נאמר והשליך את המעיין, ויש להתבונן בזה שהרי ודאי העוף אין מצווה על הגזל ולא שייך בו לאו דלא תגזול, ואפילו הכי כיון שאכל ממה שאינו שלו כבר אינו באפשרותו לעלות לריח ניחוח לה'. וממנו תוצאות חיים ללמד את בני ישראל שאם נוגעים בממון שאינם שלהם אשר מעורב בו אבק גזל ואונאה איך וכיצד יוכלו להתקבל ברצון לפני ה'.

וזהו שאמר הנביא 'ידע שור קונהו וחמור אבוס בעליו' דהיינו שהשור אוכל מאבוס בעליו ולכן ראוי הוא להיקרב קרבן אשה לה', ואפי' החמור שהוא בהמה טמאה אינה חיה טורפת ומזיקה, ואדרבה דרכה להיות בהכנעה ומשמשת את האדם, וכל זה מפני שאכילתה מאבוס בעליו ולא מן הגזל, ואולם 'ישראל לא ידע עמי לא התבונן' שאין מתבוננים שכאשר אדם עוסק במשא ומתן שלא בישרות או שנהנה ממה שאינו שלו סופו לבא לידי עבירות וחטאים רבים רח"ל ולא יפלא איפוא שאחריתו עדי אובד, שבא ל'והם פשעו בי', עכתוד"ק.

- בגין ממון שאינו כשר יבוא האדם למעול מעל ה' - עד"ז ביאר מרן אאדמו"ר זצלה"ה (חורש"י פר' נשא תשמ"ב) הפסוק (במדבר ה, ו-ז) איש או אשה כי יעשו מכל חטאות האדם, רצ"ל שאם יחטאו בין אדם לחברו ויכשלו בגזל ובממון שאינו הגון, יכנס כח הפועל בנפעל, וזה עלול להביאם עד לידי **למעל מעל בה'** לכפור בהשי"ת ח"ו, וזה נגרם כאמור משום ואשמה הנפש ההיא, שהנפש נפגמה מכח אותו החטא. לכן והתוודו את חטאתם אשר עשו והשיב את אשמו בראשו זה גזל הגר, כי גזל הגר נראה לאדם דבר פשוט ולא כעבירה חמורה, כי ממילא אין לו יורשים ושום אדם לא מפסיד מזה. הזהירה התורה דווקא על גזל כזה, ואשמה

השלהבת אש קודש אשר בער בקרבם באהבת היוצר כל' עכל"ק. - ומן החובה להתבונן היטב בדברים אלה ולהשמר ולהזהר עד מאד בענין זה ענין זה הוא לימוד נורא להתבונן עד היכן הדברים מגיעים, ומלמדנו כי דעת בעלי בתים היפוך מדעת תורה, דדעת בעה"ב היא שהחפץ להיות ירא שמים צריך להקפיד ביותר בענינים שבין אדם למקום, לקיים כל המצוות למהדרין מן המהדרין לצאת ידי כל הדעות והשיטות, כמו שרואים בחוש שהכל חפצים להיטיב דרכם ולהתנהג כראוי, וכאשר שומעים איזה פקפוק ושאלה מחמירים בכל מיני חומרות, ובפרט ברצותם לזכות לבנים הגונים יראי ה' לומדי תורה זרע ברך ה' ולרוות רוב נחת דקדושה, אולם בנוגע לדיני ממונות מחפשים תמיד כל מיני קולות והיתרים, וזהו היפוך מדעת תורה, כי באמת צריך להתחיל בענינים שבין אדם לחבירו, כי זהו השורש פורה ובזה תלוי יסוד היהדות, שיהא ביד האדם ממון כשר שהרוויח ביושר ואז כולי האי ואולי יזכה להתעלות ולעבוד את השי"ת הוא ובניו אחריו.

ויובן בזה מה שמצינו שאמר הקב"ה למשה טרם צאת בני ישראל ממצרים (שמות יא, ב) דבר נא באזני העם וישאלו איש מאת רעהו ואשה מאת רעותה כלי כסף וכלי זהב, ודרשו חז"ל (ברכות דף ז' ע"א ומובא ברש"י שם) אין נא אלא לשון בקשה וכו', ואמרו ולוואי שנצא בעצמנו (ברכות דף ט' ע"ב), והיינו שלא חפצו בממון ותעבו אותו, כי הכירו בחומר ענין ממון שמגיע לאדם שלא ביושר. ומ"מ אף שבא אותו מעשה לידם מ"מ לא היה זה אלא להורות תשובה לרבים, ונמצא שבאמת לא הגיע עדיהם שום מכשול ותקלה.

על דרך זה פירש כ"ק מרן אאדמו"ר זצלה"ה (חורש"י פר' דברים תשמ"ג) מאמר הכתוב (ישעיה א, ב) שמעו שמים והאזיני ארץ כי ה' דיבר בנים גדלתי ורוממתי והם פשעו בי ידע שור קונהו וחמור אבוס בעליו ישראל לא ידע עמי לא התבונן, שהנביא ישעיה הוכיח את בני ישראל שיתבוננו לדעת האיך נעשתה כזאת בישראל ש'בנים גדלתי ורוממתי', שכשהיו ילדים צעירי ימים היו מלאים חן של יראת שמים והיה מן הראוי שיתעלו בתורה ועבודת ה' שהרי מצוה

והנה מה שזכו ישראל לרכוש מצרים הוא בגין שכר עבודה, כמבואר בגמ' (סנהדרין דף צ"א ע"א) במעשה שבאו בני מצרים לדון עם ישראל לפני אלכסנדר מוקדון, אמרו לו הרי הוא אומר וה' נתן את חן העם בעיני מצרים וישאילום, תנו לנו כסף וזהב שנטלתם ממנו וכו', וא"ל גביהא בן פסיסא מהיכן אתם מביאין ראיה מה"ת, אף אני אביא לכם ראיה מה"ת שנאמר ומושב בני ישראל אשר ישבו במצרים שלשים שנה וארבע מאות שנה תנו לנו שכר עבודה של שישים ריבוא ששיעבדתם במצרים ד' מאות שנה ול' שנים. הרי שנטלו בני ישראל את רכוש מצרים עבור תשלום שכר העבודה.

ובענין זה כתב בספה"ק תפארת שלמה (ליקוטים לחג הפסח, ד"ה ויוציאם) עה"פ (תהלים קה, לז) ויוציאם בכסף וזהב ואין בשבטיו כושל, כי הנה בכסף שנטלו בני ישראל מהמצרים אין כל שאלה ופקפוק כדאיתא בגמ' שהמצרים באו לדין לפני אלכסנדר מוקדון על הממון שנטלו מהם, וטענו בני ישראל כי בא אליהם ביושר שהרי עבדו להם רד"ו שנים בחומר ובלבנים בקושי השעבוד, וע"כ לבני ישראל לא הזיק הממון כלל, ורק הערב רב שהמה לא עבדו למצרים ועכ"ז לקחו מרכוש מצרים, ממון זה גרם לחטא העגל. וזהו ויוציאם בכסף וזהב היינו הממון שנטלו בני ישראל, ואין בשבטיו כושל שלא באו עי"ז לידי מכשול, יעו"ש באריכות.

ברם כל זה נכון בכל השבטים אשר נשתעבדו תחת יד פרעה בעבודה קשה ובדין היה שיקבלו שכרם, לא כן מטה לוי אשר לא נשתעבדו למצרים הם לא היו רשאים ליטול מרכוש מצרים. ועל זה אמר הכתוב חכם לב יקח מצות, רצ"ל שידע משה רעיא מהימנא שאם חפץ הוא שיוכל לקיים מצוות השי"ת כראוי, בהכרח הוא שלא יתעסק ברכוש מצרים, שלא יכנס בו חלילה כח הפועל בנפעל.

והנה ביוסף הצדיק מצינו שאמר לאחיו השבטים הק' (בראשית מה, ז) וישלחני אלוקים לפניכם לשום לכם שארית בארץ ולהחיות לכם לפליטה גדולה, שיוסף גילה לאחיו מה היא ענין התגלגלותו למצרים לפני אחיו, כדי להכין ולקדש את מקום שהיית בני ישראל בארץ מצרים, שלא

הנפש ההיא, כי גם חטא זה גורם פגם גדול בנפש החוטא שבא לידו שלא ביושר ולכפר חטאו צריך להביא קרבן, עכתוד"ק יעו"ש באורך.

ויל"פ מ"ש כי יעשו מכל חטאת האדם, עפ"י מ"ד בזוה"ק פר' נשא (דף קכ"ב ע"א) וז"ל, ועל דא איש או אשה כי יעשו וגו' האדם וגו', והמה כאדם עברו ברית (הושע ו, ז), אדם עבר על פקודא חד דאורייתא גרים ליה לגרמיה מיתה וגרם לכל עלמא וכו'. ובגין כך כי יעשו מכל חטאת האדם כתיב, האדם אדם קדמאה, למעול מעל בה', עי"ש.

והנה מצינו שנצטווה אדם הראשון (בראשית ב, טז) מכל עץ הגן אכול תאכל, ודרשו חז"ל (סנהדרין דף נ"ו ע"א) מכל עץ הגן ולא גזל, ולכאוי' הוא תמוה מה שהוצרך לאזהרה זו, והלא באותה שעה היה יחיד בעולמו, ולא היה שייך כלל ענין גזל אצלו. ואמנם להנ"ל יובן כי ציווה קונו ויוצרו הבורא ב"ה שאם חפץ הוא בחיים הרי שיאכל רק ממה שהוא נותן לפניו, ובכך יוכל להשיג כל המדריגות כולם, ואם יחפוץ להשיג דבר שלא ניתן לו עדיין הריהו עלול לאבד הכל רח"ל.

על זה אמר הכתוב איש או אשה כי יעשו מכל חטאת האדם רמז לחטא הקדמון של אדם הראשון, שנאמר לו שאם ייכשל לאכול ממה שאינו שלו, שלא נתן לו השי"ת, נגמר הדבר שלא בטוב, מתוך כך יבוא עד למעול מעל בה' ואשמה הנפש ההוא רח"ל, כי ממון שאינו ביושר מכניס זוהמא בלב האדם כנ"ל.

- בני ישראל במצרים לקחו שכר עבודתם

וממילא היה זה ממון כשר -

עפי"ז יש לבאר מאמר חז"ל (סוטה דף י"ג ע"א) בא וראה כמה חביבות מצוות על משה רבינו, שכל ישראל כולן נתעסקו בביזה והוא נתעסק במצות שנאמר (משלי י, ח) חכם לב יקח מצות, וכע"ז במדרש (שמו"ר כ, יט) ויקח משה את עצמו יוסף עליו הכתוב אומר חכם לב יקח מצות, שכל ישראל היו עסוקים בכסף וזהב ומשה היה עסוק בעצמות יוסף שנא' ויקח משה את עצמות וגו' אמר הקב"ה למשה עליך נתקיים חכם לב יקח מצות, וכבר נתקשו המפוי' מה שייך ענין זה למעלת החכמה, הרי אינו אלא זריזות וחסידות, והיה נכון יותר לשבחו במידת היראה והצדקות על זריזותו במצוות.

יצטרכו להיות ניזונים מממון עכו"ם חלילה, ועל כן שלחו הקב"ה לפנייהם לשום להם שארית בארץ, שימכרוהו מצרימה ובכך יהיה הוא השליט והמשביר על הכל, ומשם רועה אבן ישראל, שיהיה זן אבא וברא, וכאשר יהיו ניזונים משולחנו של יוסף שוב אין כל חשש תקלה ומכשול.

לכן דייקא כאשר עסקו בנ"י בביזת מצרים כפי שנצטוו, התעסק משה בעצמות יוסף להזכיר שיש צורך גדול להיזהר מממון שאינו כשר, והגם כי לאלו שנשתעבדו בעבודת פרך אין להם לחשוש כלל מליטול רכוש מצרים, כי שלהם הוא בדין וביושר וממון כשר הוא וראוי להם ליהנות מכך בשכר עבודתם, אבל למי שלא עסק בעבודה לא הותר לו ליהנות מממון זה כי אז הממון עלול להזיקו.

ועפי"ז יתבאר מה שדרשו חז"ל (סנהדרין דף ק"י ע"א) עה"פ עושר שמור לבעליו לרעתו (קהלת ח, יב) זה עשרו של קרח, ובהמשך הגמ' אמר רבי חמא ברבי חנינא שלש מטמוניות הטמין יוסף במצרים אחת נתגלתה לקרח ואחת נתגלתה לאנטונינוס בן אסורוס ואחת גנוזה לצדיקים לעתיד לבא, וכתבו המפרשים (ראה מהרש"א חידושי אגדות שם) שאותן מטמוניות היו מהממון אשר ליקט יוסף מכל הגויים אשר במצרים ומכל הארצות בשנות הרעב, כמו שנאמר (בראשית מז, יד-יח) וילקט יוסף את כל הכסף הנמצא בארץ מצרים ובארץ כנען בשבר אשר הם שוברים ויבא יוסף את הכסף ביתה פרעה. הוי אומר שמקור עושרו של קרח היה מרכושם של גויים רשעים וטמאים, אשר כאמור על ממון של רשע נמשך הטומאה ומזיק לנפש המשתמש בו. והנה כי כן, שוב לא יפלא שעושרו היה שמור לו לרעתו (ראה סנהדרין שם), כי העשירות הזאת העבירה אותו על דעתו ועל דעת קונו, וממנה היתה סיבת נפילתו עד לבאר שחת רח"ל.

[הוספה לד"ת: שמחתי מאוד כששוב הראוני הכותב הרי"ש שיחי' דביסוד הדברים כוונתי בזה לדברי אאמו"ר זצללה"ה בחו"ר פר' וירא תשל"ב, ומחמת חביבות הדברים נעתיק מקצת דב"ק: ונראה לי להביא מקור ברור לכך ממה שאמרה תורה בפרשת עיר הנדחת (דברים יג, יז-יח) ואת כל שללה תקבץ אל תוך רחבה ושרפת באש את

העיר ואת כל שללה כליל לה' אלקיך והיתה תל עולם לא תבנה עוד ולא ידבק בידך מאומה מן החרם וגו', ולכאורה צריך ביאור, אם האדם חטא, השלל והממון שבעיר מה חטאו, ומדוע לא אמרה תורה להחרים את כל השלל הרב שבעיר לתת אותו לצרכי בניית בית המקדש, או לחלקם לעניים רעבים ללחם. אלא למדנו מכאן שכל הרכוש והממון שהיה שייך לאנשים חטאים ורשעים הוא טמא מטומא ונחשב כחתיכת איסור אשר דינו לשריפה לכליון, וחלילה ליהנות מאומה מן החרם. עד כדי כך שהוצרכו חכמים לדרוש מפורש (משנה סנהדרין קיא, ב) שללה ולא שלל שמים, מכאן אמרו ההקדשות שבה יפדו, ותרומות ירקבו, מעשר שני וכתבי הקדש יגנזו, משמע שלולי שגילה הכתוב כן היה מקום לומר שאפילו תרומות ומעשרות והקדשות וכתבי הקודש וספרי תורה שבעיר הנדחת ישרפו, כי זה בבחינת ספר תורה שכתבו מין ישרף (גיטין מה, ב), ועכ"פ בשאר הרכוש וממון חולין שבעיר דינו לאיבוד ושריפה, כי ממון של רשע שורה עליו טומאה אשר חלילה ליהנות ממנו.

בדרך זה נראה לבאר מה שהיה בקרח ועדתו (במדבר טז, לב-לג) ותפתח הארץ את פיה ותבלע אותם ואת בתייהם ואת כל האדם אשר לקרח ואת כל הרכוש, וירדו הם וכל אשר להם חיים שאולה, וצריך ביאור מה טעם ירדו שאלו גם כל הרכוש אשר לקרח וכל אשר להם. עוד נקדים לבאר מה שכבר עמד שם רש"י (טז, ז) קרח שפקח היה מה ראה לשטות זה. ובאמת היא פליאה נשגבה, מה ראה קרח על ככה ומה הגיע אליו להכחיש את כל הניסים והנפלאות וכל המורא הגדול אשר עשה משה לעיני כל ישראל, שהביא על פרעה עשר מכות וקרע להם את הים, ואיך נפל כל כך עד שהיה בכלל נפשות החטאים בנפשותם, ואמנם על דרך האמת יש בזה סודות קדושים ונשגבים, אך דברינו על פי נגלות התורה ללמוד דרך חיים. והנראה לי לומר בזה דבר חדש, כי הנה על מקור עושרו של קרח אמז"ל (סנהדרין קי, א) שלש מטמוניות הטמין יוסף במצרים, אחת נתגלתה לקרח, וכתבו המפז' (מהרש"א ח"א שם) שאותן מטמוניות היו מהממון אשר ליקט יוסף מכל הגויים אשר במצרים ומכל הארצות בשנות

ממונו של אדם שמעמידו על רגליו, ויש לבאר ע"פ הנודע שענין ידיעת ההפכים שוה היא (לשון האווחה"ק שמות כא, ד; דברים לג, א. והוא ממגן אבות להרשב"ץ כי משפט ההפכים שוה עי"ש), ולכן כשם שממון שלא בא ביושר הראוי מקלקל ומזיק לנפשו וכאמור, כמו"כ להיפך דכאשר ממונו של אדם הוא בתכלית הכשרות כראוי, ומתנהג בה כדת של תורה, אז ממונו מעמידו על רגליו לזכות על ידה לברכת שמים ברוחניות וגשמיות.

ויש לבאר עוד מ"ש ממונו של אדם שמעמידו על רגליו, עפימ"ש בישמח משה (פר' ויצא) עה"פ (בראשית ל, ל) ויברך ה' אותך לרגלי, בשם המקובלים (דרך עץ החיים, לרמח"ל ז"ל) בפסוק (תהלים כו, יב) רגלי עמדה במישור וגו', כי הצד ההפכי יונק רק ממה שנתעקם רגל התי"ו, עי"ש, והיינו שהאות ת' רגלה נוטה לחוץ לצד שמאל, וזה מורה על השפע אשר אינו נשמר אלא נוטה ונשפך לחוץ, לא כן נחלת עבדי ה' שכל שפעם אחוז בקדושה ואין המזיקים יכולים לגשת אליהם כלל, ועל זה רמז דוד המלך ע"ה בנעימותיו רגלי עמדה במישור, רמז על רגלה של הת"ו שעומדת על כנה ולא נתעקמה לחוץ. לכך נזהר יעקב בכל כוחו ואחז בעקבו של עשיו, דהיינו שהתאמץ שלא ליהנות מעשיו הרשע כלל וכלל, ואחז בעקבו של עשיו לעמוד בעוז ותעצומות שלא יהא לו שום נגיעה בממונו, כי רק כאשר ממונו יהא מצד הקדושה יעמיד את האדם במישור, אבל אם לא יזהר בה עלול להפילו ולהורידו עדי ארץ רח"ל.

לכך כאשר נטל יעקב הברכות על פי פקודתה של רבקה כפי שנאמר לה ברוח הקודש, התרעם עשיו ואמר (בראשית כז, לו) הכי קרא שמו יעקב ויעקבני זה פעמיים את בכורתי לקח והנה עתה לקח ברכתי. והיינו שהתרעם על ענין זה שנטל הברכות בערמה, מעתה מאי טעמא עוד לקרא בשם 'יעקב' המורה על ענין זה שלא רצה יעקב ליהנות הימנו כלל וכלל. ואמנם יצחק הסכים עם יעקב ואמר (שם פסוק לג) 'גם ברוך יהיה', כי מאת ה' היתה זאת, ושפיר זכה בברכות כדין, ובוודאי לא יזיק לו מאומה. וכיון שעיקר שם יעקב נקרא ע"ש זאת שנתרחק מממון שאינו הגון וישר, על כן ביקש יעקב שלא יזכר שמו במחלקותו של קרח,

הרעב, כמ"ש (בראשית מז, יד-יח) וילקט יוסף את כל הכסף הנמצא בארץ מצרים ובארץ כנען וגו' ויבא יוסף את הכסף ביתה פרעה, הוי אומר שמקור כל האוצר היה מרכושם של גויים רשעים וטמאים, אשר כאמור על ממון של רשע נמשך הטומאה ומזיק לנפש המשתמש בו, ומה גם שהיה מקום לדון שאת כל הממון הזה הרויח פרעה שלא ביושר אלא בהפקעת שערים, שהרי ראה בצרת בני עמו אשר רעבים ללחם ובכל זאת היו מוכר את התבואה בשער היוקר עשרות מונים ממה שמוכרים בימים כתיקונם, ועל אחת כמה כאשר באו גויים משאר ארצות שאז היה פרעה מפקיע השערים אלף פעמים ככה, והם בצר להם הוכרחו לשלם ככל אשר ישיתו עליהם כי כל אשר לאיש יתן בעד נפשו, וכפי שרואים שבסופו של דבר נתנו לו גם את בהמתם וכל מקניהם ונשארו ריקים מכל בלתי אם גוויתם ואדמתם, כך שאת כל הרכוש עשה פרעה מתוך עושק והפקעת שערים לעניים.

הנה כי כן, כאשר מצא קרח את כל המטמון הזה של אוצרות הממון שמקורם בלתי טהור, שוב לא יפלא שעושרו היה שמור לו לרעתו (ראה סנהדרין שם), כאשר העשירות הטמאה והטריפה היא שהעבירה אותו על דעתו ועל דעת קונו, ואדרבה לפלא הוא איך שלא נפל קרח עוד יותר מזה אחרי שהיה כבד בכסף ובזהב של ממון טריפה, ובהכרח שרק מחמת שהיה פיקח ומטועני הארון בזכות זה לא נפל יותר, אבל על כל פנים זה אצלי ברור ואמת שכל סיבת נפילתו הוא מחמת שמקור עושרו היה בממון טמא של גויי מצרים. ובכן יתבאר לנכון שלפיכך בשעה שפצתה האדמה את פיה נבלעו גם כל הרכוש וכל אשר לקרח, כי זה היה מרחמי הבורא שלא יישאר שם ושארית מממון טריפה זה בעולם, אשר אם יגיעו לידי אחרים עלולים הם ח"ו להינזק ולהתקלקל מכך. (וראה עוד לכ"ק מרן זי"ע בחורש"י קרח תשד"מ. וכן בחורש"י נשא תשל"ד, י"ס גליון קו).

- ביאור מקראי קודש ומדרשי חז"ל בפרשתן -
עפי"ז אפשר לומר טעם הדבר שביקש יעקב שלא יזכר שמו במחלוקתו של קרח, דהנה יעקב נקרא ע"ש (בראשית כה, כו) וידו אוחזת בעקב עשו, ואפשר לפרש ע"פ אמז"ל (פסחים דף קי"ט ע"א)

שלקח מקח רע לעצמו, דהנה גם בני ישראל לקחו ממנום ורכושם של המצריים בבזות מצרים ובבזות הים, ואעפ"כ לא הזיק להם כלל וכלל, [כדאי' בריש מס' ע"ז, דלפי האמת לא היו ישראל ראויין לאותו מעשה כדכתיב מי יתן והיה לבבם זה להם ליראה אותי כל הימים, ורש"י כלומר גבורים ושליטים ביצרים היו, ולא הי' ראוי להתגבר יצרים עליהן אלא גזירת מלך היתה לשלוט בהם כדי ליתן פתחון פה לבעלי תשובה], והטעם כי בני' היו מצווים על כך מהשי"ת וא"כ בכל מה שלקחו קיימו מצוה, לא כן בקרח שנטל ממנו הגוים בלא שיצווה על כך מהשי"ת, לכן היה לו הרכוש כסם המות אשר גרם לו להתקלקל, וזה שאמרו שלקח מקח רע - ולמה רק אצלו היה רע, כי - לעצמו, רצ"ל שלא נצטווה לקחת אלא תאוות הממון נתעורר בו לחפש ולמצוא את אותו הממון של הטמאים, לכך גרם כח הפועל בנפעל ובא לידי פוקה ותקלה.

ומעתה יובן מה שדרשו חז"ל הפסוק 'אשרי האיש אשר לא הלך בעצת רשעים' וגו', על בניו של קרח, להורות בזה לאדם שאם רוצה באמת שיהיה חפצו ועסקו בתורת ה' ובתורתו יהגה יומם ולילה, הרי שבהכרח שיהיה כעץ שתול על פלגי מים, וכשם שלא ישקו העץ במים רעים ועכורים, כי יקלקלו בכך גידולי הפרי, כמו כן לא יוכל האדם להתעלות במאומה על ידי ממון שאינו ביושר, כי רק באמצעות ממון כשר או אז אשר פריו יתן בעתו ועלהו לא יבול וכל אשר יעשה יצליח.

*

גלוי וידוע לפניך שרצוננו לעשות רצונך ומי מעכב שאור שבעיסה ושעבוד מלכויות, דמאחר ואנו בגלות, וגרשוני מהסתפח בנחלת ה', ומפאת גודל 'שעבוד המלכויות' אנו מתפרנסים מבחי' 'שאור שבעיסה' היינו מממון שאינו ביושר, ומעתה אין כל פלא לירידת הדורות.

יעזור השי"ת ויתן לכל בני ישראל שפע ברכה והצלחה ממקור הרחמים והחסדים משפע עליון, ברוחניות ובגשמיות, ויהי החודש הזה סוף וקץ לכל צרותינו, ויתהפכו עלינו הימים הללו מיגון לשמחה מאבל ליו"ט מאפילה לאור גדול ומשעבוד לגאולה, ונזכה בקרוב לגאולה השלימה במהרה בימינו אמן.

שעיקרו נעשה על ידי ממון שאינו כשר כנ"ל, כי אילו היה נזכר היה הקטרוג עולה למעלה ראש. ובדברי הימים בהתייחסם על הדוכן כשהוזכר שמו של יעקב הוזכר דייקא בשם 'ישראל', והוא נמי כדי שלא יתעורר עליו אז הקטרוג על שלא למד קרח מבחי' שם 'יעקב' המורה על התנזרות והתרחקות מממון שאינו הגון.

בכך יפורש מאמר הכתוב וידבר אל העדה לאמר סורו נא מעל אהלי האנשים הרשעים האלה ואל תגעו בכל אשר להם פן תספו בכל חטאתם, דהזהיר את עדת בני' כי אם יקחו מרכושם וממנום של רשעים הללו יתעורר כח הפועל בהם לרעה וימשכו אחריהם לעשות כחטאתם, בכך יובן מה שאמר וידבר אל העדה לאמר, דהרי בכ"מ הכוונה שיאמרו שוב וכן לאמר לדורות (תוס' חולין דף ב' ע"א ד"ה אבל), והיאך שייך זה לכאן, אלא דדברים הללו הם לימוד ואזהרה לכל הדורות לסור מעל אהלי האנשים הרשעים שלא ליהנות מממנום ומכל אשר להם כי מרשעים יצא רשע וכשיהנו מהם יומשכו אחריהם רח"ל.

בזה יובן הרמז בתיבת עשי"ר, וע"ז נאמר יש עושר שמיר לבעליו לרעתו, כי כאמור מי שיש לו ממון רב נקרא 'עשי"ר' שיש בו אתוון ר"ע משני צדדיו ואותיות י"ש באמצעו, ללמד שהעשיר הוא דייקא מי שמפריד אותיות רע ומרחיק עצמו מכל ממון שאינו הגון, ובכך יזכה לעמוד על רגליו לעבודתו ויראתו ית"ש.

ויש להמתיק עוד, דאותיות עשי"ר רומז על מאה"כ (משלי, כב) ברכת ה' הוא תעשיר ולא יוסיף עצב עמה, דהנה שם הוי"ה בד' מילואים (ע"ב, ס"ג, מ"ה, נ"ב) עולה בגימ' רל"ב, וכשנוסיף ע"ז מספר לח"ם יעלה מספר י"ש. וע"ז רמז הכתוב להנחיל אוהבי י"ש, שכאשר זוכה האדם וניזון ביושר ע"פ תורה יקבל ברכה משם הוי"ה והבורא ית"ש יוריק לו ברכה דלעילא ברכה גשמית ורוחנית כאחד, וזהו הרמז באותיות עשי"ר דכאשר מפריד הר"ע להתרחק מן היצה"ר וכו' יקבל פרנסתו בבחי' ה' רועי לא אחסר, ואז יהא בכלל להנחיל לאוהבי י"ש, וכאמור.

לכך קרח שקיבל ממנונו שלא ביושר היה עשרו שמור לו לרעתו, וי"ל דזהו שאמרו חז"ל

יום רביעי פר' קרח כ"ג סיון

לפנה"צ הגיע מרן שליט"א לעיר אלעד לניחום אבלים אצל הר"ר יעקב יוסף ויזל הי"ו ובניו הבה"ח חיים אלישע נ"י, הבה"ח משה נ"י הבה"ח שלמה נ"י, והינו"ח בן ציון נ"י, היושבים שבעה על פטירת בתו - אחותם הנערה ע"ה, שנלב"ע אחר שנזדככה ביסורים מרים, מרן שליט"א ניחםם בדברי תנחומים, ונביא כאן מתוכן השיחה:

◆ שום תפילה אינה הולכת לאיבוד, וזה בוודאי תועלת לנשמתה. כל פרק תהלים שאמרו לרפואה, מביא עליה לנשמה.

צדיקים אמרו על הנאמר אחר שאברהם אבינו התפלל על אנשי סדום, ותפילתו לא נתקבלה, ואברהם עודנו עומד (בראשית יח, כב), שתפילותיו עדיין מועילות ולא הלכו לאיבוד.

◆ הנסתרות לה' אלקינו... למרות כל הקושי הבלתי מושג וכל הצער והכאב, אנו מאמינים שכל מעשי הקב"ה המה בחשבון. אנו בקט שכלנו איננו יכולים להבין ולהשיג את דרכי הבורא ב"ה. רק בביאת המשיח נבין הכל... הנה זה עומד אחר כתלנו, אנו עומדים ממש בסמיכות לגאולה, ואז ימלא שחוק פינו כשנבין אז את כל מה שקרה, ונשחק על מה שהיינו בוכים ועצבים בזמן הגלות. אבל כעת המצב הוא לא קל...

◆ חז"ל אמרו (ילקוט, הושע ב, רמז תקיט) אין ישראל נגאלין אלא בזכות אמונה, והדור הזה בוודאי ראוי לזה כי רואים מדרגות באמונה גם כשלא מבינים ולא יודעים כלום... למרות כל הצרות והאסונות מתחזקים באמונה אמיתית בלי שום הרהורים ופקפוקים.

בדורות הקודמים ראו גילויים וראו כח של צדיקים והשראת השכינה, אבל בדור חשוך כזה ועדיין מאמינים בה' ויודעים שהכל מאתו, זהו רבותא. אמונה פירושה כשלא רואים ולא יודעים ולא מבינים ולא משיגים, כששרויים בחשיכה וישנם קושיות גדולות, ועכ"ז שותקים ומקבלים הדין באהבה. זהו רבותא גדולה ובזכותכם נזכה לישועה. הגויים שואלים איה נא אלקיהם, אבל אנו מאמינים בתמימות, ולמרות הכאב והצער אנו סומכים על הנהגתו ית"ש.

זהו ענין חבלי משיח שרואים בזמננו, כדי שיראו יותר ויותר את מדת האמונה הגדולה של בני ישראל.

◆ אחרי הפטירה אין הנשמה רוצה לחזור בשום אופן לעולם הזה, ואדרבה זה נחשב לעונש גדול כשצריכים לשוב ולירד לזה העולם. ובזה יכולים להתחזק, בידיעה שעכשיו טוב לנשמתה.

◆ שמעתי ממרן אאדמו"ר זי"ע, שישנן נשמות שצריכות לירד שוב לעולם הזה בשביל איזה תיקון, והן מבקשות למעלה שלא יהיו הרבה שנים בעולם אלא יסתלקו בצעירותם, כדי שלא יבואו לידי חטא ולא יקלקלו יותר. ומי שיש לה זכייה, מקבלים את בקשתה. ונרמז בלשונו של הרמב"ם במכתבו הידוע לבנו, שכתב בתוך הדברים "אשרי מי שחתמו ימיו במהרה",

שלא אמר אשר מי שמת בקוצר ימים, אלא שחתמו ימיו, רצ"ל שהשלים את מה שצריך להשלים בימיו, בתוך זמן קצר, ולכן אינו צריך להישאר עוד בעולם, כדי שלא יקלקל ח"ו.

◆ עולם הזה הוא עולם עובר, ולעומת הנצחיות עד אין סוף בעולם העליון בלי שום קצבה והגבלה, אין שום נפק"מ אם האדם חי בעוה"ז עשרים שנה או תשעים שנה. אנו, כיון שאנחנו חיים בעוה"ז, אנו אומדים את השנים לפי שנות חיים בעוה"ז, אך באמת זה אינו, כיוון שעיקר התכלית הוא עולם הנצח, ושם אין נפק"מ במנין שנותיו של האדם אם ברב או במעט, כמו שאין נפק"מ בים הגדול אם נוטלים ממנו כף מים או דלי מים.

◆ המדרגה הנשגבה של קבלת היסורים באהבה רואים רק אצל בני ישראל, וזה מעורר מליצות גדולות על כלל ישראל.

בני המשפחה ספרו ברוב צער על מסכת ייסוריה הקשים רח"ל ועל אמונתה הזכה והטהורה, שמעולם לא התלוננה ולא התרעמה כלל וכלל, ושגם בזמנים הקשים ראו עליה את מדותיה הטובות ואצילותה, שתמיד הודתה לכל מי שעזר לה וכו'.

וקם מרן ואמר המקום ינחם וכו' אח"כ נכנס מרן שליט"א לבית הנשים וניחםם בדברי תנחומים.

לאחמ"כ חזר מרן שליט"א לקרייתנו הק' לניחום אבלים אצל הרה"ח ר' אשר אנשיל פרל מפעיה"ק, היושב שבעה על פטירת אחיו ר' קלמן פסח ז"ל. וניחמו מרן שליט"א בדברי תנחומים.

בצהרים יצא מרן שליט"א ללוות את מיטת הרבנית הרשקוביץ ע"ה אשת חבר של הגאון האדיר והצדיק רבי אפרים פישל הרשקוביץ זצוק"ל גאב"ד האליין ודינא רבא דקהלתנו הק' בארה"ב. מרן שליט"א האזין להספדים של בניה הרה"ג ר' דוד יהודה מפעיה"ק והרה"ג רבי שלמה שליט"א אב"ד האליין מאנסי. אחר אמירת הקדיש ליוה מרן שליט"א את המיטה כברת דרך וחזר לביתו.

בערב אחר תפילת ערבית, הגיע מרן שליט"א לניחום אבלים אצל האחים הרה"ג ר' דוד יהודה שליט"א והרה"ג ר' שלמה שליט"א אב"ד האליין מאנסי, והרב אברהם יהושע שליט"א מחשובי אנ"ש בירושלים, וניחםם מרן שליט"א בדברי תנחומים, ונביא כאן מתוכן השיחה:

בני המשפחה: על אמנו ע"ה אפשר לומר את כל הפיוט 'אשת חיל', אבל העיקר הוא 'בטח בה לב בעלה'... כל חייה היתה מסורה אליו מבוקר עד ערב, רק שיוכל לשקוד על התורה בלי שום מניעה והפרעה.

הגה"צ רבי דוד שליסל זצ"ל ממנוקאטש, כשהספיד את הרבנית שלו אמר, שכל תורתו היא שלה, כי היא

חנא לאנגסאם מנהל מוסדותינו הק' באלעד לקבל ברכת פרידה מכ"ק מרן שליט"א לרגל נסיעתם לוינה לגיוס כספים עבור המוסדות הק' באלעד.

אח"כ נסע מרן שליט"א למנוחה במעון הקודש בקיסריה.

יום שישי פר' קרח כ"ה סיון

לפני תפילת שחרית הניח מרן שליט"א תפילין להבחור הבר מצוה דוד עזריאל נ"י בן הרה"ג רבי יחזקאל אהרן שווארץ שליט"א (בן הדומ"צ הגר"י שליט"א) רב קהל חסידים בהר יונה.

יום ראשון פר' חוקת ז"ך סיון

אחה"צ נסע מרן שליט"א להשתתף בכינוס מועצת גדולי התורה שהתכנסה בבנין הועד הפועל של אגודת ישראל העולמית בירושלים, בהשתתפותם של כ"ק האדמו"רים שליט"א מגור, מויזניץ, מסלונים, מביאלא, מבאיאן, מסערט ויזניץ, ממודזיץ. מרן שליט"א איחלם לשלום ושוחח עם חברי המועצת שליט"א ודרש בשלומם.

האסיפה החלה כשבחדר ההתכנסות נמצאים חברי מועצת גדולי התורה לבדם, וכן מזכיר המועצת הרב יעקב ולצר. לאחמ"כ נקראו אל החדר שלוחי דרבנן, הרב משה שמעון ראטה, הרב יעקב ליצמן, הרב מאיר פרוש, הרב ישראל אייכלר הרב יעקב טסלר והרב יצחק גולדקנוף, וכן הרב חנוך זייברט. קרוב לב' שעות ישבו יחדיו חברי מועצת גדולי התורה כאשר בזמן זה דנו בהרחבה בנושאים שעל סדר היום. בסיום הכינוס נפרד מרן שליט"א לשלום מכ"ק האדמו"רים שליט"א, ואיחלו זה לזה לשלום.

אח"כ הגיע מרן שליט"א לתפילת מנחה בבית מדרשו הגדול בקרית צאנז בירושלים. לפני העמוד התפלל הרה"ג ר' משה נתן נטע למברגר שליט"א מראשי כולל מבצר התורה בירושלים.

אחר תפילת מנחה עלה מרן שליט"א לביקור אצל גיסו חדב"נ הגה"צ כ"ק גאב"ד קרית צאנז ירושלים שליט"א, וזהו תוכן השיחה:

גאב"ד קרית צאנז י-ם: יש אצלנו ב"ה שמחה במשפחה, בני ר' יוסף שידך את בנו החתן (הבחור המופלג כמר יקותיאל יהודה) שיחי' למזל טוב... גאר א חשוב'ע בחור...

מרן שליט"א: איחלו ברכת מזל טוב: ב"ה א היימישע שידוך...

גאב"ד קרית צאנז י-ם: זקנו של המחותן, הגה"צ (רבי אברהם אנגלארד) הרב מדאברא זצ"ל, היה מגיע למרן זי"ע, ראיתי אותו פעם כשהגיע לקרית צאנז.

מרן שליט"א: אני זוכרו כשהגיע כמה פעמים.

גאב"ד קרית צאנז י-ם: הרבי שליט"א זוכר כשלמדנו יחד מסכת קידושין בישיבה... ב'סדר' של אחרי הצהרים...

דאגה לפרנסה ולכן היה יכול ללמוד במנוחה.
מרן שליט"א: רבי עקיבא כבר אמר (כתובות סג, א) שלי ושלכם שלה הוא.

הגר"ד שליסל זצ"ל היה ראש ב"ד במונקאטש...
בני המשפחה: אצל הגה"ק המנחת אלעזר זצ"ל. הוא היה דודו של אבינו זצ"ל.

מרן שליט"א: מהיכן באה אמכם ע"ה?
בני המשפחה: מעיירה ליד קליינווארדיין, שם התגורר גם הרה"ח ר' בן ציון הרשקוביץ ז"ל שהתגורר כאן בקרית צאנז, חותנו של הרה"ג ר' אזיק ייגר שליט"א, והוא סיפר לנו על זקננו.

מרן שליט"א: הוריתם נשאו לאחר המלחמה?
בני המשפחה: כן, בנירעדהאז.

אמנו ע"ה היתה נכדת הגאון בעל שבילי דוד זצ"ל. אביה ז"ל היה חתן בנו של השבילי דוד.

ספרו על השבילי דוד היאך נעשה גאון כזה, שהוא היה לומד עד השעה 12 בלילה, והיה לו שכן סנדלר גוי, והיה אומר, היהודי הזה נשאר ער עד השעה 12 ואינו מרוויח כלום, אני אשאר עד השעה 1 בלילה וארוויח... וכשראה השבילי דוד שהסנדלר ער עד השעה 1, נשאר הוא ער עד השעה 2 לעסוק בתורה, וכך מזמן לזמן נשאר ער יותר ויותר, והיה לומד לילות שלמים...

מרן שליט"א: מוכרח שכבר היה גדול קודם לכן בשביל ללמוד מן הגוי להיות ער עוד שעות בלילה...

בני המשפחה: הגאון בעל מעשי למלך זצ"ל היה בנו של השבילי דוד.

מרן שליט"א: הוא היה רב בווייטצען.

בני המשפחה: גם אביו השבילי דוד בעצמו היה תקופה רב בווייטצען. הוא גם היה תקופה בארץ ישראל ואחר כך חזר לאירופה.

מרן שליט"א: הדפיסו לאחרונה את השבילי דוד מחדש...
בני המשפחה: לאבינו זצ"ל היה הספר 'שבילי דוד' של המחבר בעצמו עם הגהות ותיקונים בכתב יד.

מרן שליט"א: הגה"צ הרב מקאפיש זצ"ל היה דודו של אביכם...

בני המשפחה: הרבנית שלו היתה בתו של הרה"ח ר' הערש מיילך דים ז"ל, הגבאי של הרה"ק רבי שלום אליעזר מראצפערט זי"ע.

בשנים האחרונות הגיעו לראצפערט הרבה מאד מכתבים של שאלות ואזכרות מדי יום ביומו, ורבי שלום אליעזר אמר לר' הערש מיילעך שהוא ישיב במקומו, ושכל מה שכותב כך יהיה...

אמנו ע"ה, כשהיו באושוויץ והפרידו בינה לבין הוריה, רצתה לילך יחד עם הוריה לצד שמאל, ונדחקה לילך עמהם, אבל בכח הפרידו אותה ושלחו אותה לצד השני...

מרן שליט"א: מי שהיה צריך להישאר בחיים נשאר... וקם מרן ואמר המקום ינחם וכו'.

אח"כ נגשו העסקנים הרה"ח ר' פנחס גרוס הי"ו יו"ר הנהלת מוסדותינו הק' באלעד והרה"ח ר' יחיאל

מרן שליט"א: בשנת תשכ"ז או תשכ"ח...

גאב"ד קרית צאנז י-ם: תשכ"ז.

והתענייין בשלום ובריאות מרן שליט"א וכו'; אבי (הרבני החסיד ר' משה) ז"ל סבל על רגליו בשנים האחרונות, ואמר שהוא מודה לה' שהזקנה התחיל אצלו ברגלים ולא בראש...

מרן שליט"א: השנים חולפות... כבר חלפו להם עשרים ושמונה שנים מהסתלקותו של מרן אאדמו"ר זי"ע...

גאב"ד קרית צאנז י-ם: מאז תשנ"ד... די יארן לויפן...

מרן שליט"א: עוד זוכרים שכאשר יהודים ספרו על 'פופציג יאר צוריק', היה זה עוד לפני המלחמה...

חותני זצ"ל סיפר, שהיה פעם בפרשת חקת אצל מרן אאדמו"ר זי"ע, והיו אז בקאנטרי, וסיימו התפילה בשבת בשעה מאוחרת מאד, בשעה ארבע אחה"צ או קצת אחר כך, וכשנכנס מרן אאדמו"ר הביתה שאלה אמי הרבנית ע"ה מה אירע היום, וכי היום הוא ראש השנה... ואמר מרן אאדמו"ר, וכי מי אומר ששבת פרשת חקת הוא פחות מראש השנה...

ואחר הסתלקות מרן אאדמו"ר זי"ע בליל שבת פרשת חקת, קישר חותני זצ"ל את הדברים והפליא אותם מאד... מי אומר ששבת פרשת חקת הוא פחות מראש השנה...

גאב"ד קרית צאנז י-ם: הוא נסתלק בליל שבת קודש שהוא זמן גבוה...

בנו הגר"ד: על ערב שבת פרשת חקת מובא שהוא יום תענית, ושהוא התענית היחידי שנקבע לפי היום בשבוע, ערב שבת חקת, ולא לפי ימי החודש.

מרן שליט"א: במגן אברהם (סימן תקפ, ס"ק ט) איתא כן, שהתענית היא על שריפת קרונות ספרים, ונתגלה להם בחלום שצריכים לקבוע לפי היום בשבוע ערב שבת חקת, שעל הפסוק זאת חקת התורה איתא בתרגום, דא גזירת אורייתא^{*}.

גאב"ד קרית צאנז י-ם: ראיתי בספרים ווארט נפלא על מה שאמר הקב"ה למשה רבינו (במדבר יט, ו) לך אני מגלה טעמו של פרה אבל לאחרים חוקה, כי באמת אי אפשר לגלות לאדם את כל חלקי וסודות התורה, כי אז הוא עלול לבוא להתנשאות על שהוא משיג את כל התורה כולה. אבל משה רבינו שנאמר בו (במדבר יב, ג) והאיש משה עניו מאד מכל האדם, אצלו לא היה חשש שיבא להתפארות, ולכן היו יכולים לגלות כל סודות התורה וגם טעמו של פרה, כי למרות כל מה שידע היה מבין שהתורה היא הרבה יותר גבוה

מעל גבוה ממושגים של בר איניש.

באמת יכולים לומר על מרן זי"ע שחוץ מכל המדרגות, ראו אצלו 'ענוה' באופן מופלג... לא ראו כמעט אצל עוד צדיקים שידברו ברבים ובפני עם ועדה על שפלות וגנות עצמם כמו שראו אצל מרן זי"ע...

מובא כן, שככל שידועים ומשיגים יותר בגדלות הבורא, באים יותר לענוה, כי ככל שמתעלים זוכים להשיג יותר ויותר שגדלות הבורא הוא עד אין חקר כלל וכלל, ומבינים עוד יותר כמה רחוקים מהשלמות.

מרן שליט"א: מי שהסתובב והיה קרוב אצל מרן אאדמו"ר זי"ע ושמע תמיד את דברותיו ותביעותיו, אינו מסוגל להיות בעל גאוה... 'גרויס קען ער זיך נישט האלטן'... מרן אאדמו"ר זי"ע היה תמיד טובע יותר ויותר ולא הניח להיות מרוצה...

*

מרן שליט"א: שמעתי פעם ממרן אאדמו"ר זי"ע, שג' ימים קודם היארצייט וג' ימים לאחריו, נחשב כחדא, וכלבוד דמי...

כשבאו לשאול מתי לעלות לציון כשהיארצייט חל בשבת וכדומה, היה משיב שיכולים לעלות ג' ימים לפני או לאחריה.

חתנו הגר"ז דייטש: יש שהביאו איזה מקור לזה שג' ימים לפני ולאחר היארצייט, הנשמה שוכנת במקום מנוחתה (עי' שו"ת נחלה לישראל, סימן נא; דברי תורה, מהדורה ג, אות מו).

מרן שליט"א: מרן אאדמו"ר זי"ע היה פעם בבית החיים בצפת בערב שבת, והקדים להתפלל שחרית כדי להיות בבית החיים עוד לפני חצות.

גאב"ד קרית צאנז י-ם: נסע לשם מנתניה?

מרן שליט"א: לא, הוא היה אז כמה ימים בצפת. כמדומני שהיה בשנת תשכ"ח או תחילת תשכ"ט. הוא התאכסן אז אצל הרה"ח ר' ברוך יוסף שפיצר ז"ל.

גאב"ד קרית צאנז י-ם: בסוף תשכ"ט (חודש אלול), לפני החתונה שלי, היה מרן זי"ע במירון למשך כשבועיים.

באותן שנים הוא היה כמה פעמים בצפת. בדרך כלל הלך רק לציונו של זקנו הרה"ק מטאלטשווא זי"ע, ופעמים אף עשה השתטחות על קברו. והיו פעמים שהלך גם לקבר האריז"ל והבית יוסף.

כשהיה אז בערב שבת בבית החיים בצפת, טבל גם במקוה האר"י?

מרן שליט"א: לא.

גאב"ד קרית צאנז י-ם: אני זוכר פעם שטבל שם.

מרן שליט"א: ואז היה בציונו של הרה"ק

אלפים וד' שנים לבריאת עולם ביום ששי פרשת וזאת חקת התורה כעשרים וארבעה קרונות מלאים ספרי תלמוד והלכות והגדות נשרפו בצרפת כאשר שמענו לשמע אוזן וגם מן הרבנים שהיו שם שמענו שעשו שאילת חלום לדעת אם גזירה היא מאת הבורא והשיבו להם ודא גזירת אורייתא ופירושו ביום ו' זאת חקת התורה היא הגזירה ומאותו היום ואילך קבעוהו היחידים עליהם להתענות בו בכל שנה ושנה ביום ששי של פרשת זאת חקת התורה ולא קבעוהו לימי החודש וכו'.

^{*} וז"ל המג"א: כתב התניא, ביום הששי פרשת חקת נהגו יחידים להתענות, שבאותו היום נשרפו כ' קרונות מלאים ספרים בצרפת. ולא קבעו אותו בימי החודש, מפני שמתוך שאלת חלום נודע להם שיום הפרשה גורם גזירת התורה, זאת חקת התורה מתרגמין דא גזירת אורייתא. וגם בשנת ת"ח נחרבו שני קהילות גדולות באותו היום וכו'.

וראה בספר שבלי הלקט (סדר תענית סימן רסג): ובענין שריפת התורה כתבנו זה לזכר על מה שאירע בימינו על רוב עונותינו אשר גרמו לנו ונשרפה תורת אלהינו בשנת חמשת

מהרה"ק מרודניק זי"ע, שנסתלק לו בן תינוק אחר שזקנו מרן הדברי חיים ביקר אצלו, ומרן הדברי חיים אמר שיש נשמות שיורדות לעולם רק בשביל לראות את צדיק הדור.

[כידוע סבל הרה"ק מרודניק מאד ממקרים רעים רח"ל, שכעשרה בנים שנולדו לו בזה אחר זה, מתו תקופה קצרה אחרי לידתם. באחד הפעמים היה נראה שהתינוק הולך ומתחזק, מה שנטע תקוה גדולה בלב הוריו, שהנה זכו לולד בר קימא, אבל למגינת לב חלה גם הוא. כשבאו מים עד נפש, הלך הרה"ק מרודניק בשברון לב להזכירו לטובה אצל זקנו הקדוש מצאנז. כששמע מרן הדברי חיים את תחינותיו, אמר שהוא בא תיכף ומיד לבקר את החולה. הרה"ק מרודניק שמח מאד, בהיותו בטוח שקרובה ישועתו לבא. מרן הדברי חיים הגיע ונכנס לבית, הביט בפני התינוק רגע קצר ויצא, ומיד בעזבו את הבית יצאה נשמתו של הילד בהשאירו את הוריו הקדושים לאנחות. ובימי ה"שבעה", כאשר מרן הדברי חיים הגיע לנחם ולחזק את נכדו, שח הגבאי הרה"ח ר' משה יהושע ז"ל בלחשיה להרה"ק מרודניק, שבשעה שמרן הדברי חיים יצא מהחדר אחרי שביקר אצל התינוק, אמר בזה-הלשון: "ישנן נשמות שיורדות לעולם, וטוב להם שיראו פני צדיק קודם הסתלקותם..."

ואחר שסיפר זאת מרן זי"ע, אמר לו האמרי חיים בצחות לשונו, שהוא מקווה שהרבי לא הגיע לבקרו בשביל זה..."

לאחר אותו ביקור, כשיצא מרן זי"ע ביקש האמרי חיים ממשמשו שיתמכו בו כדי שיוכל ללוות החוצה...

מרן שליט"א: זה היה בשנותיו האחרונות ממש, והיה חלוש מאד.

גאב"ד קרית צאנז י-ם: אחר זה עוד ביקרו מרן זי"ע בביתו בבני ברק, ואף התרעם על הגבאים שלו שאינם מפרסמים שיתפללו בעדו...

מרן שליט"א: גם בקרו בבית החולים בתקופה האחרונה.
הגר"ז דייטש: שמעתי מדודי הרה"ח ר' שלום יוסף

מטאלטשווא, וגם אצל האר"י והבית יוסף, ובדרכו החוצה עבר על יד ציונו של הרה"ק רבי משה אונגר זצ"ל חתנו של מרן הדברי חיים, הטמון שם.

גאב"ד קרית צאנז י-ם: אני זוכר פעם שהיה אצל ציונו של רבי פנחס בן יאיר בצפת ועשה כמה הקפות.

*

גאב"ד קרית צאנז י-ם: אני זוכר כשמרן זי"ע היה בצפת והלך לבקר אצל כ"ק האדמו"ר האמרי חיים מויזניץ זצ"ל ששהה אז למנוחה בהר כנען.

בהתייחס לכך שמקום אכסנייתו בהר כנען הוא במקום גבוה, אמר לו מרן זי"ע: איך זעה אז איר שטייגט העכער און העכער... והאמרי חיים שכב היה זקן וחלוש מאד, השיב לו: מ'דארף זעהן איך זאל נישט גיין נאך העכער [שלא אעלה גבוה יותר]...

מרן שליט"א: מרן אדמו"ר זי"ע סיפר לו אז המעשה מהרה"ק רבי אליעזר מדזיקוב זי"ע...

[שכאשר נחלש ולא היה בקו הבריאות בא אליו מחותנו מרן הדברי חיים זי"ע לבקרו, והרה"ק מדזיקוב הזכיר עצמו לרפואה, בהטעימו שהוא עדיין צעיר לימים ויש לו עוד מה לפעול בעולם, אבל מרן הדברי חיים אמר לו: מחותן, הלא יש בידכם מצות ומעשים טובים, כך שאין לכם מה לחשוש ללכת לבית דין של מעלה... נענה הרה"ק מדזיקוב: אבל יש לי עדיין בנים רכים שאני צריך להשיאם, ומי ידאג עבורם... נענה מרן הדברי חיים: אם משום כך אל תיראו, אני ידאג עבורם שלא יחסר להם מאומה... כך דנו ביניהם מרן הדברי חיים והרה"ק מדזיקוב כמה פעמים, עד שהרה"ק מדזיקוב נענה: מחותן, כשאני מזמר "לא"ל אשר שבת", המלאכים בפמליא של מעלה מזמרים עמי, 'און מען פאטשט מיט די הענט', אבל אם אסתלק מן העולם, יחסר בעולם התענוג הזה. כששמע מרן הדברי חיים טענה זו, אמר: אזוי... ותיכף ביקש שיחממו את המקוה, הלך וטבל, וכשחזר אמר בשמחה: מחותן, פעלתי עבורכם עוד כמה שנים...]

גאב"ד קרית צאנז י-ם: מרן זי"ע גם סיפר לו העובדא

לבקרו מסיבה זו, שיראה פני צדיק... לכן סיפר לו מרן זי"ע הסיפור השני, שמרן הדברי חיים הסכים לאריכות ימיו של הרה"ק מדזיקוב כדי שיוכל לזמר "לא-ל אשר שבת", וסיים מרן זי"ע: "וויז'ניצער רבי, אי"ה עוד תבריא, איר דארפ'ט נאך זינגען לא-ל אשר שבת..."

^ה ראה בבטאון צאנז (שם): בחודש אדר תשל"ב, כחודש לפני הסתלקותו, כשחלה האמרי חיים, אושפז במצב קשה בבית החולים 'אסותא' בתל אביב. באחד הימים נסע רבינו הק' לבקרו, ואף שימש אותו בעצמו בכמה דברים שזקק להם באותה שעה... רבינו הק' אף נענה ואמר אז לאמרי חיים: "וויז'ניצער רבי איהר וועט זיכער זיין געזונט!"... בהוסיפו לאמור, כי אמרו חז"ל (ראה במדבר"ר ז, א) שבשעת מתן תורה בסיני אמר הקב"ה למלאכים שירדו אצל ישראל וירפאו אותן, והנה קרב ובא ימי הפורים, שאמרו חז"ל (שבת פח, א) "הדור קבלוה בימי אחשוורוש, דכתיב קימו וקבלו היהודים, קיימו מה שקיבלו כבר", הרי שבחינת מתן תורה נמשך גם עתה ונשפעים לעת הזאת השפעות רפואה מן השמים.

באותו ביקור אחרון, כשהתעניין רבינו הק' אודות יסוריו, השיב האמרי חיים שהיסורים הגדולים ביותר היו לו מזה שלסובבים אותו היו יסורים ממצבו... רבינו הק' חזר בשם צדיקים, שאורח מביא רפואה, כי "אורח" נוטריקון אור ח', ורומז לברכה השמינית בשמונה עשרה, שהיא ברכת רפאנו, וכן השבח השמיני בפיסקא לא-ל ברוך נעילות, הוא בורא רפואות, וזה הכוונה שאור"ח מביא רפואה.

^ב כן הובא בבטאון צאנז (תמוז תשע"ג: (פעם נסע מרן זי"ע בערב שבת קודש, י"ב תשרי תשכ"ט, לצפת, להשתטח על ציון זקה"ק מטאלטשווא זי"ע, ואדהכא והכא כשמרן זי"ע החל לעלות ההרה חזרה, עבר זמן חצות היום, ועל הדרך למעלה נמצא כידוע ציונו של הרה"ק רבי משה אונגר זי"ע חתנו של מרן הדברי חיים. המלווים היו בטורח שמרן יגש להתפלל על קברו, אך מרן זי"ע ניגש שומן לקברו ונשמע קולו אומר: "גוט שבת רבי משה, גוט שבת רבי משה"... והמשיך בדרכו. אחר כך ביאר נימוקו בפני מקורביו מדוע לא התפלל שם, מכיון שהיה כבר ערב שבת לאחר חצות, והצדיקים כבר עליו לקבל שבת קודש, לכן לא היה יכול להתפלל שם.

^א כך היה גם בביקורו הראשון של מרן זי"ע בארה"ק, בשנת תשט"ו, שבים י"ז כסלו היה מרן זי"ע גם על קבר התנא רבי פנחס בן יאיר, במורד בית החיים בצפת. תיאור קצר על כך כתב הגה"צ רבי שמואל אונסדורפר זצ"ל שנתלוה אליו: "... אחר כך הלכנו למקום הק' של ר' פנחס בן יאיר התנא הקדוש, והוא קבר עם גל של אבנים, ואמרו שכבר השתדלו כמה פעמים לעשות ציון ומציבה על קברו, אבל לא עלתה בידם, כמאחז"ל בחולין שלא נהנה משום אדם. עשינו הקפות שם ותפילות ותחנונים..."

^ד וראה בבטאון צאנז (אייר תשס"ח) בשם המשב"ק הרה"ח ר' אדמו"ר מאיר זלמנוביץ הי"ד, שמרן זי"ע סיפר מתחילה המעשה מהרה"ק מרודניק, ועל זה הגיב האמרי חיים, שהוא מקווה שלא הגיע אליו

הגר"ז דייטש: לפני המלחמה מסתמא לא הכיר מרן זי"ע כל כך את ה'חדר' של ויזניץ... הרי לא היו בשוה עם סיגוט...

מרן שליט"א: מרן אאדמו"ר זי"ע כשהיה אברך צעיר היה פעם בגרוסווארדיין, וביום השבת הלך להתפלל אצל הרה"ק האהבת ישראל זצ"ל, והוא קרא לו אליו לקידוש, וכשמזגו לו יין חשב לעצמו שאכן אצלם בצאנז מקדשים בצפרא דשבתא על יי"ש אבל כאן בבית הרבי מויזניץ יקדש על היין. ומיד אמר האהבת ישראל להביא לו יי"ש באמרו שהרי בצאנז עושים קידוש על יי"ש... מרן אאדמו"ר זי"ע היה מתפעל תמיד מהתפוסת מחשבה שלו.

שמעתי זאת ממרן אאדמו"ר זי"ע, וגם מכ"ק האדמו"ר מוויזניץ זצ"ל ממאנסי שהיה שם.

גאב"ד קרית צאנז י-ם: שמעתי פעם מכ"ק האדמו"ר הישועות משה מויזניץ זצ"ל, שראה פעם את מרן זי"ע מתפלל, וכל כך נתפעל מאופן תפילתו, ואמר, כבר ראיתי הרבה סוגי תפילות אבל תפילה כזו עוד לא ראיתי...

הגר"ז דייטש: כשהיה האדמו"ר הישועות משה זצ"ל לבקר אצל מרן זי"ע ביוניאן סיטי, כבדו מרן זי"ע להתפלל מנחה בהיכל הישיבה.

גאב"ד קרית צאנז י-ם: באותו ביקור שוחחו בענין חזקה דרבא, ולמחרת הביקור שלח מרן זי"ע תשובה להישועות משה בענין האמור (שו"ת דברי יציב, אורח חיים סימן מה).

*

גאב"ד קרית צאנז י-ם: כיבד את מרן שליט"א ביין, ואחלו זה לזה.

מרן שליט"א: יש אצלנו גם שמחה ב"ה, בהולדת הנין

טוב זצ"ל, שידוע שמרן זי"ע דיבר פעם עם האמרי חיים, בעת ששהה בארה"ב, אודות החובה להחזיק בשיטת ר"ת וכו'. ולמחרת אותה שיחה בא האמרי חיים לבקר אצל מרן זי"ע ואמר, שבא במיוחד כדי שלא ידברו שיש לו איזה טינה בלב מחמת השיחה אמש על זמן ר"ת...

גאב"ד קרית צאנז י-ם: האמרי חיים הגיע כמה פעמים למלון 'עצמאות' בנתניה, ואז היה בא לטבול במקוה הפרטי בביתו של מרן זי"ע, ומרן זי"ע היה מקבלו בחדרו, וכמה פעמים אמר לבחורים שיכנסו לתת שלום לאורח.

מרן שליט"א: מרן אאדמו"ר היה מורה להכין המקוה כדבעי וכו'.

הגר"ז דייטש: עוד שמעתי מדודי ר' שלום יוסף זצ"ל, שהיה נוכח כשמרן זי"ע נפגם עם האמרי חיים ליד מקוה צעהלים, ולמחרת היה אמור שהאמרי חיים חוזר לארץ ישראל, ומרן זי"ע אמר לו, אולי תוכל לקחת אותי 'אין אייער רענצל'... והאמרי חיים השיבו: הן על חפץ יקר כזה ידרשו ממני מכס גבוה מאד ואיך אוכל לפדות אוצר כה יקר...

מרן שליט"א: כשמרן אאדמו"ר זי"ע היה בארץ ישראל לצורך הקמת קרית צאנז, ביקר אז אצל האמרי חיים, והוא הציע לו את השטח הסמוך לשיכון ויזניץ...

גאב"ד קרית צאנז י-ם: ומרן זי"ע הפליא את העין טובה שלו...

הגר"ד: כשחש פעם האמרי חיים שלא בטוב, הזכירו אותו לטובה אצל מרן זי"ע ואמרו שיש חשש של עין הרע, אבל מרן זי"ע ביטל זאת ואמר שאצל 'עין טובה' כמותו אין שולט עין הרע, וסיפר לו על כך שהציע לו שאת השטח ליד שיכון ויזניץ...

אחר כך ביקש רבינו הק' שידברו עם בית האדמו"ר מויזניץ ולעוררם על החשיבות שהיו משמשים צמודים אליו בכל עת. כן עורר והתריע בפני מקורביו וב"ב שישתדלו בכל עוז להרבות בבקשת רחמים ולעורר את אנ"ש ותלמידיו שירבו בתפילות ותחנונים לרפואתו, כי העולם זקוק לו.

¹ ראה בבטאון צאנז (ניסן תשס"ח): לרבים מאנ"ש זכורים ביקוריו הרבים של האמרי חיים בחצר הקודש, אצל רבינו הק', בפרט בשנים שהיה בא למונח ומרגוע בנתניה, שזו היה מגיע מדי יום שיש לאורח חצות, ונוסף לשאר הזמניות, לטבול במקוה בבית רבינו הק'. לפני שהגיע היו מודיעים על בואו, ובבית רבינו הק' הכינו את המקוה עבורו והמתינו להגעתו, כשרבינו הק' דואג באופן אישי שהמקוה יהיה מוכן על צד היותר טוב, בכל הענינים, כמו שהמים לא יהיו חמים או קרים מדי.

פעם אירע, שה'אמרי חיים' רצה לטבול גם ביום חול, לפי שבאותו יום רצה לעשות קידוש לבנה ונהג ללכת באותו היום למקוה, כמנהג ראפשיץ. ביום ההוא, כשהגיעו למקוה, היו המים חמים מדי ונזקקו להמתין שיתקררו מעט. אמר רבינו הק' למשמשו של ה'אמרי חיים', הרה"ח ר' מנחם אליעזר מוזס: מדוע לא הודעתם על בואו כבר בלילה, שייכנו המקוה כפי הצורך?... תוך כדי דיבורו נטל מרן זי"ע פיסת נייר, רשם עליה את מספר הטלפון בבית ונתנו לו, באומרו: בכל עת ובכל זמן שתצטרך, תצלצל אלי...

² ראה בגליון בצילא דמהימנותא (יתרו תשע"ט) מה שספר כ"ק האדמו"ר מויזניץ שליט"א: הרה"ח ר' מנחם אליעזר מוזס הי"ו מירושלים סיפר לי, שבשנת תשכ"ה חלה זקני ה'אמרי חיים' בצהבת שהסתככה, והוא נסע לקרית צאנז להזכירו לברכה אצל אביכם מרן זי"ע, ובתוך הדברים אמר שכנראה פגעה בו עין הרע ושעשו לו לחש נגד עין הרע. אולם אביכם מרן זי"ע ביטל את הדבר ואמר: מה לו ולעין רעה, אין זה יכול להיות, הרי נאמר טוב עין הוא

יבורך... ואז סיפר לו את המעשה שזקני הציע לו לקנות השטח בסמיכות לשיכון ויזניץ כשהוא ממשיך זאת למרכז הגדול של זהב הנמצא במנהטן, שכל אחד הזקוק לזהב יודע לגשת לשם, כי בין כל החניות בוודאי ימצא מבוקשו...

³ מתוך מאמר שפורסם בבטאון 'בית ויזניץ' לאחר הסתלקות כ"ק מרן זי"ע: "בהזדמנויות שונות סיפר כ"ק אדמו"ר (שליט"א): זכורני כשהייתי בדעעש, שבת פעם הרבי מקלויזנבורג שם, והיה עדיין אברך. התכוננת בתפילתו - אמנם ראיתי הרבה אופנים של תפילה, אך תפילה כזאת שהוא התפלל טרם ראיתי. לאחר מכן דרש אז בפלפול עמוק לערך ג' שעות. הוא עבד את ה' למעלה מכוחותיו". וראה שם עוד: במוצאי שבת פרשת חקת, כשהודיעו לרבינו (שליט"א) את הבשורה המעציבה על הסתלקותו, חזר וסיפר דברים אלה, ואף פזם לעצמו את הניגון ששורר הרבי מקלויזנבורג על "ממקומך" בקדושה של שחרית בשבת קודש, וכן במשך כעשרים דקות שוחח מאישיותו הרמה וצערו של כלל ישראל באבידה זו.

וראה ב'בצילא דמהימנותא' (יתרו תשע"ט), מה שסיפר כ"ק האדמו"ר מויזניץ שליט"א: כ"ק אבי זצ"ל סיפר שראה פעם את אביכם מרן זי"ע עוד בקלויזנבורג, או בדעעש, וראה אותו מתפלל, וסיפר להתפלל כמו שכתוב באורח חיים בסימן צח, והיה בפישוט ידיים ורגלים ממש.

והיינו מש"כ בשו"ע שם: המתפלל צריך שיכוין בלבו פירוש המלות שמוציא בשפתיו, ויחשוב כאלו שכניה כנגדו, ויסיר כל המחשבות הטורדות אותו עד שתשאר מחשבתו וכוונתו זכה בתפלתו, ויחשוב כאלו היה מדבר לפני מלך בשר ודם היה מסדר דבריו ומכוין בהם יפה לבל יכשל, ק"ו לפני מלך הקב"ה שהוא חוקר כל המחשבות. וכך היו עושים חסידים ואנשי מעשה, שהיו מתבודדים ומכוונים בתפלתם עד שהיו מגיעים להתפשטות הגשמות ולהתגברות כח השכלי, עד שהיו מגיעים קרוב למעלת הנבואה.

שיחי' (אצל הרב דוד שליט"א בן הגה"צ אב"ד קרית צאנז נתניה שליט"א).

גאב"ד קרית צאנז י-ם: איתא שיין מורה על פנימיות התורה, כמו שהיין יוצא מהפנימיות של הענבים^ט.

מרן שליט"א: נכנס יין יצא סוד (עירובין סה, א)...

גאב"ד קרית צאנז י-ם: 'יין' וכן 'סוד' עולים בגימטריא שבעים (רש"י שם).

מרן שליט"א: מצינו גם (עבודה לה, א) המושג של 'יינה של תורה'.

*

גאב"ד קרית צאנז י-ם: חתני הזכיר את דודו ר' שלום יוסף... הוא היה תמיד שרוי בשמחה, למרות כל מה שעבר עליו... ובפרט בשנים האחרונות שהיה סגי נהור רח"ל...

מרן שליט"א: הוא היה 'לעבעדיגע מוסר ספר'...

גאב"ד קרית צאנז י-ם: תמיד היה מרוצה ושמח... גאר א חשובע איד...

הגר"ד: אחד אמר עליו הגדרה, שהוא מתפלל רק מכיון שהקב"ה צוה להתפלל, כי לו לעצמו אין שום בקשה... והיה נראה עליו שמלבד ביאת המשיח אין לו מה לבקש... תמיד הרגיש שטוב לו.

הגר"ז דייטש: ויגיעתו בתורה היתה להפליא...

מרן שליט"א: הוא התגורר בקרית צאנז כמה שנים והיה משמש אצל מרן אאדמו"ר זי"ע בשנים הראשונות שהיה בארץ ישראל.

*

הגר"ד: ידוע על הוראה ממרן זי"ע בענין לעשות חתונה בראש חודש כשהוא לפני המולד?

מרן שליט"א: לא שמעתי מפיו הוראה על מקרה כזה, וכבר שאלתי פעם את גיסי כ"ק האדמו"ר מזוועהיל זצ"ל אם הוא שמע ממרן אאדמו"ר בענין זה, וגם לא שמע.

גאב"ד קרית צאנז י-ם: יש דעות בזה, יש מקילים ויש מחמירים. לכתחילה אם אפשר כדאי להחמיר.

מרן שליט"א: מרן אאדמו"ר אמר שאצלנו הקפידו רק שלא לעשות בסוף החודש, שזה מוזכר פעמיים ברמ"א (יור"ד קעט, ב; אבהע"ז סד, ג), אבל לא הוסיפו

חומרות אחרות.

יש מקומות ששם מקפידים על זמנים שונים, כמו אג"ה לחודש, או ב"ד בשבוע, או על חודשים מסויימים.

גאב"ד קרית צאנז י-ם: כיום צריכים להתחשב גם מתי יש 'אולם' פנוי...

מרן שליט"א: שמעתי ממרן אאדמו"ר זי"ע שכאשר מדובר בבחור בן למעלה מעשרים אין להסתכל על קפידות כגון אלו כלל, ואמר שיקדימו כמה שאפשר, ואפילו בסוף החודש, כי הרי כל הענין הוא משום סימנא טבא, והלכה הוא לפני הכל, וכשצריכים להינשא על פי הלכה אין משגיחים בשאר דברים.

גאב"ד קרית צאנז י-ם: יש תשובה בנודע ביהודה שמתאונן בתוך הדברים על כך שבאים לשאול אותו בענין לעשות נישואין בסוף החודש, ואין באים לשאול אותו בענין לישא בת עם הארץ...

בשו"ת אבני צדק (יורה, סימן מד) ממתיק הענין של הקפידא על ימי אג"ה^א. וכן יש איזה ביטוי ממנו לענין ימי ב"ד, בד קודש ילבש^ב...

הרי יש משנה (כתובות ב, א) 'בתולה נישאת ליום הרביעי'... **מרן שליט"א:** יש נידון שם אם הכוונה ממש ליום רביעי בשבוע (עי' ריטב"א וחת"ס שם ועוד).

פעם היה אחד מאנ"ש שהשתדך עם אחר, וההוא הקפיד שלא לעשות החתונה ביום מסויים, ואמר שאם מרן אאדמו"ר יאמר שאין כאן שום חשש, אף הוא יסכים לעשות החתונה בימים אלו. אבל מרן אאדמו"ר זי"ע מיאן ואמר, הרי אם הכלה תשתעל או תחוש קצת שלא בטוב, מיד יתלו זאת בזה...

הגר"ז דייטש: היינו שמלפנים לא הקפידו אצלנו בזה. **מרן שליט"א:** בצאנז לא היו הרבה קפידות על ימי נישואין. **גאב"ד קרית צאנז י-ם:** על זה אמרו 'מאן דלא קפיד לא קפדי בהדיה' (פסחים קי, ב).

*

מרן שליט"א: מה שהזכירו ענין עין הרע, ידוע שהרה"ק משינאווא זי"ע היה מבטל עין הרע, וכשאמרו לו על עין הרע היה אומר בביטול "נו הורע נו בורע"... ומרן אאדמו"ר זי"ע אמר שזה היה הלחש

רמז, אשירה לה' כי גאה גאה, ר"ל גאה אפילו על גאה, דהיינו א' ג' ה' בחודש, שהרי סו"ס ורוכבו רמה בים, כמו כן יכול לשנות מזל אג"ה לטוב, והבוטח בה' חסד יסובבנו וכו'.

ב' ראה שו"ת דברי יציב (יורה דעה סימן נח): ושמעתי מכ"ק אאדמו"ר זי"ע בשם אא"ז מסיגוט זי"ע, שלהתחיל ללמוד יכול גם בב' וד', וסימן (ויקרא טז, ד) ב"ד קדש ילבש. ולהדיא כן בספר יוסף אומץ בסדר הלימוד בעצמו (עמ' רע"א בנדמ"ח) בשם מהרש"ל, דדוקא בעניני חול יש להקפיד על ב"ד, והביא הסימן דב"ד קודש עיין שם. ובדרכ"ת סימן קע"ט ס"ק י"א מספר רוח חיים הספרדי שהביא מהספר חסידים דזה דוקא לדבר הרשות אבל לדבר מצוה אין קפידא, וכתב שם דבהיות טוב במקום שהולך יתקן בית תלמוד מקום מיוחד להתפלל וללמוד שם עיין שם. ע"כ.

וראה בספר הין צדק (לשמחת תורה): לחבר את היריעות סופן בתחילתן, לעיני כל ישראל בראשית, הנה מסיימת התורה בלמ"ד ומתחלת בב', ואם תחשוב המילוי של למ"ד, נמצא דמסיימת באות ד'. והנה קיימ"ל בשו"ע (יור"ד קעט, ב) נהגו שאין מתחילין בב' ובד'. ויש שכתבו אין תחילין בב' ואין מסיימין בד'. ושמעתי ממורי ז"ל בעהמח"ס ייטב לב, דבלימוד מותר, וסימניך ב"ד קדש ילבש. לכן פתח התורה בב' ומסיימת בד', ור"ל למד ב' ראשית וכן מותר לסיים בד', וליכא מידי דלא רמיזי באורייתא.

ט ראה למהר"ל בספר גבורות ה' (פרק ס): וכל שכן כאשר המשקה הוא יין נבדל ויוצא מן הענב שהיה נסתר לשם, וכמו שאמרו (תנחומא חוקת) יין נתן בשבעים וסוד נתן בשבעים, ואין הפירוש בלבד הגימטריא שבשביל כך נכנס יין יצא סוד, אבל הוא דבר אמתי מצד עצמו כי היין הוא משקה נסתר יוצא מהסתור הענב ומפנימית הענב, ולפיכך היין שהוא גדל בנסתר ובפנימית הענב בגימטריא סוד לפי שהוא נסתר, וכאשר נכנס היין באדם מוציא הסוד כי הוא בא עד הנסתר כפי מדרגתו ומוציאו וכו'.

י עי' שו"ת משפטיק ליעקב (יור"ד, סימן מב) בשם אביו בעל ערוגות הבושם זצ"ל, בבחור למעלה מבן עשרים שלא לדחות אפילו בכלה וחמותה, וז"ל: וגדולה מזו מצאתי בכי"ק של כ"ק אמ"ר זצ"ל אפילו לענין כלה וחמותה, שצדד להקל באם החתן כבר הוא בן עשרים שנה, וזל"ק, ולענ"ד דכ"ז לא נאמר אלא במי שעדיין לא הגיע לעשרים, אבל במי שכבר עבר עליו כ' שנה ולא נשא, וידוע מה שאמרו רז"ל וכו', אין לו לחוש לשום דבר, ומצו' לזרזי נפשיה, דיפה שעה אחת קודם, להנצל מלטותא שנאמרה על זה מפי רבותינו ז"ל וכו'.

יא ראה שם: והאמת כי נמצא בספרים שלא ליסע ממקום למקום ביום א' ג' ה', עכ"ז מאן דלא קפיד לא קפדינן בהדיה. ואני אמרתי

שלו נגד עין הרע... הרי זה מדינא דגמרא (בבא בתרא ב, ב) שיש ענין של עין הרע.¹

הגר"ז דייטש: אבל הרה"ק מרודניק כן עשה עסק מזה... **מרן שליט"א:** והיה עושה פעולות שונות לבטל, עם מים בכוס וכף וכו".²

הגר"ד: מרן זי"ע היה אומר לקשור חוט אדום לילדים. **מרן שליט"א:** כשהיינו ילדים קטנים אמר לקשור לנו חוט אדום בידים.³

הגר"ז דייטש: אמרו על מרן זי"ע שהיה עושה איזה תנועה באצבעותיו כשהיה חושש לעין הרע...

מרן שליט"א: היו שתלו זאת בעין הרע, אבל לא שמעתי מפיו ואיני יכול לומר פשטים.

לפעמים הפך את כיפתו כשהיה לו מיחוש הראש, כסגולה נגד עין הרע (עי' דרכי חיים, ענינים שונים, אות קלו).

הגר"ז דייטש: היה אומר לעשות 'שפרעכן' כשהיה איזה חשש לעין הרע.

חתנו הגר"י דייטש: זכיתי למסור לאחרונה שיחה בפני הבחורים משיבת דברי יציב בחיפה, ודברתי בענין שתי הפכיים בנושא אחד שהוא כסימן לעבודת ה' כמובא בספרים וגם נדפס לאחרונה מזה בגליון הדברי

תורה ממרן שליט"א. ב"ה רואים על הבחורים שהם זרע ברך ה' ומלאים בידיעות בתורה וביראת שמים.

מרן שליט"א: כבר קבלתי פריסת שלום מהשיחה... ולויה את מרן שליט"א החוצה ונפרדו לשלום.

על יד הרכב ניגש הר"ר ארון זאב טהלר הי"ו, גבאי עזר לקהל בארה"ק, והגיש דו"ח פעילות מפורט על פעילות קופת החסד המרכזית בחודשים האחרונים, מרן שליט"א הביע את קורת רוחו מהתפתחות מפעל

החסד הנשגב ובפרט מהכפלת סכומי התמיכות במהלך החגים העל"ט והאציל מברכות קדשו לכלל התורמים העומדים לימין 'עזר לקהל' ולגבאי הקופה העמלים יומם וליל למען רווחתם של אלפי אנ"ש.

משם הגיע מרן שליט"א לניחום אבלים אצל האחים הרה"ח ר' אהרן גרייפמן הי"ו מירושלים והרה"ח ר' ראובן גרייפמן הי"ו ממאנסי ואחיהם הי"ו, היושבים שבעה על פטירת אביהם הרה"ח ר' יצחק ז"ל, וניחמם מרן שליט"א בדברי תנחומים.

על אם הדרך ניחם מרן שליט"א על ידי הטלפון את בני הגאון האדיר והצדיק רבי אפרים פישל הרשקוביץ זצוק"ל גאב"ד האליין ודיינא רבא דקהלתנו הק' בארה"ב, ה"ה הגאון רבי יצחק שליט"א דומו"צ צאנז קלויזנבורג בווליאמסבורג, הרב צבי אלימלך שליט"א מווליאמסבורג, והרב בן ציון שליט"א מבארא פארק, היושבים שבעה על פטירת אמם הרבנית ע"ה.

אחר תפילת ערבית במעון הקודש, עברו מאות תלמידי הישיבה לברכת מזל טוב אצל כ"ק מרן שליט"א, לרגל השמחה השרויה במעון הקודש. בסיום חזר מרן שליט"א למעון הקודש בקיסריה.

יום שלישי פר' קרח כ"ט סיון

בצהרים הגיע מרן שליט"א להיכל הגדול - היכל רזנברג שם נערך מסיבת התחלת חומש לעשרות תלמידי כיתות ב' בתלמוד תורה דרכי אבות פעה"ק,

את הכף ושופך לתוך הצלחת. כך עשה שלש פעמים, ואז פנה לעומדים סביבו ושאל אם לא טעה במנין, ומדד שוב. אם היה מוצא חצי כף יותר, היה זה סימן שאכן היתה עלי עין הרע. לעתים מצא כף רביעית שלמה, ואז אמר שהיתה עין הרע חזקה וטוב שלחשו עליה לבטלה. אם מצא חמש וחצי כפות, היה מפליא את חוזק העין הרע שהיתה עלי, וראו בחוש שיש בזה ממש.

¹⁰ ראה מה שהאריך בענין זה בשפע קודש (קריאת השם, מעוברת ויולדת, עמ' שס"ד), והביא שמנהג עתיק זה מובא בחסדי דוד (להגר"ד פאדרו) על התוספתא (שבת פ"ח ד"ה הקושר) וז"ל: דבר כזה ראיתי נשים עושות קשרים בחוט או משיחה על גבי מי שיש לו מיחוש ראש או לעין הרע וכיוצא, וע"ש שאין בזה משום דרכי האמורא. וגם מביא מש"כ הרה"ק ממונקאטש (דברי תורה ח"ב אות ע"א) ששגור בפי זקני עמנו, שמראה אדום הוא מסוגל לגרש שלא ישלוט עין הרע ח"ו, ע"ש. ובמק"א כתב הרה"ק ממונקאטש (ד"ת מהדו"ת אות ע"א) לבאר ענין לבישת חוט אדום לבטל עיה"ר, ע"ד שכתב בילקוט ראובני מספר גליא רזא בטעם הדבר שהמהל צריך לגדל צפורני בוהן שלו שעושה עמו הפריעה, כדי שיבוא הקליפה שהוא הציפורן ויקרע הערלה ויבטל כוחה, כי כן צריך שכוחותיו ממש יבעטו בו ויבטלו אותו, לקיים הפסוק (ישעיה מט, יז) מהרסיין ומחריביין ממך יצאו, ולזה לבישת חוט אדום שצבעו מכוחו של הסט"א יבוא בעצמו לבטל כוחה מהאדם שלא ישלוט בו עיה"ר, ע"ש.

וכתב וז"ל: הוראת מרן זי"ע להלביש חוט אדום, היתה גם לאנשי שלומו כשבאו והודיעו לו על איזה מקרה לא טוב ח"ו שקרה לילדיהם, היה מורה שיקשרו חוט אדום על ידיהם. ופעם אחת היה ילד נחמד ונעים שנפל בבנין המתיתבת ביוניאן סיטי, ונשברה רגלו, ובחלוף כמה חודשים כשנתרפא, אירע לו שוב מקרה שנשפך עליו קומקום רותח, והורה מרן זי"ע להוריו, שילבישוהו חוט אדום על ידו עד הבר מצוה שלו, ושלא יסירונו כלל מידו (מפי בעל העובדא, בהוסיפו, שכאשר הגיע לגיל אחד עשר אמר למרן זי"ע שמתבייש ללכת עם חוט אדום, והתיר לו מרן זי"ע שירידו מעל ידו).

¹¹ ראה שפע חיים, דרשות חורש"י תשמ"ג, פרשת חיי: "מן החובה לעורר על עצם חומר ענין עין הרע, שכבר בזמן הש"ס רואים שחששו על זה (ברכות כ, א), וגם בזמננו צריכים להזהר. שמעתי מכ"ק אאמו"ר זי"ע, שזקה"ק בעל ייטב לב מסיגעט זי"ע, היה גברא קפדנא, והעיד על עצמו, שכאשר קנה לעצמו בעקישטע חדשה, פחד מאד מעינא בישא משך ששה שבועות. ולא כאותם חסרי לב שבזמננו שמבטלים כל דבר במחי יד, כי הרי ניתן לראות במוחש שעין הרע מזיקה...

מלבד מה שחייבים להאמין בדברי חכמים שהזהירו על כך, והכופר במאמר אחד של חז"ל נחשב כופר בעיקר (ראה שערי תשובה, שער שלישי, אות קמג), כי כל מה שכתוב בגמרא נחשב כמו שנכתב בתורת משה, הרי נוכחתי בעיני את חומר הענין וראו בחוש שזה מתיק בפועל ממש. אכן, כשאמרו לדו"ה הרה"ק משינאווא זי"ע שהיתה עין הרע, היה אומר בנימה של ביטול, "עה, ניעא הורע, ניעא בורע", וזאת משום שבכך קדושתו היה די באמירה זו כדי לבטל את השפעתה הרעה, אבל אין בכך משמעות שאין צורך להיזהר מזה.

חז"ל כבר הזהירו (בבא מציעא קז, א; בבא בתרא ב, ב) שאסור לו לאדם שיעמוד על שדה חבריו בשעה שעומדת בקמותיה, ופירש רש"י, שלא יפסידנה ויזיקנה בעין רעה. כך נפסק להלכה בשולחן ערוך (חושן משפט שעה, ה), אפילו בראייתו אם יש בו היזק לחבריו אסור להסתכל בו, לפיכך אסור לאדם לעמוד על שדה חבריו בשעה שעומדת בקמותיה.¹²

¹² ראה שפע חיים (שם): אני בעצמי יכול להעיד, שבהיותי ילד קטן, כבן שלש או ארבע שנים, ידעתי כבר לדבר לפני ילדים אחרים בני גילי ובגין כך אהבתי לחוות דעתי על כל דבר, וכאשר נכנסו אנשים לביתנו והתפעלו ממני הייתי מתחיל מיד להקיא, עד שכבר ידעו מראש על נשים מסוימות, שבזמן שהן באות אלינו, אני מתחיל להקיא. לכ"ק אאמו"ר זי"ע היה בקבלה מזה"ק בעל ישמח משה זי"ע לחש לעין הרע, ואכן לא זכור לי בדיוק מה אמר אז, כי הייתי קטן מדי, אולם זאת אני זוכר היטב, שצוה להביא אליו ספל עם מים וצלחת, וכן כוס וכף, ושפך מים מן הספל לכוס ומהכוס היה ממלא

בסיום המעמד העניק מרן שליט"א לילדי החמד חמישה חומשי תורה.
אח"כ ניגש הרה"ג רבי יעקב גליק שליט"א מפעיה"ק והגיש למרן שליט"א את ספרו החדש 'אכסוף נועם שבת' ח"ג.
בסיום חזר מרן שליט"א למעון הקודש בקיסריה.

יום רביעי פר' קרח א' דר"ח תמוז

לפני תפילת שחרית הניח מרן שליט"א תפילין להבחור הבר מצוה חיים אברהם יעקב נ"י והבחור הבר מצוה מרדכי נ"י בניו התאומים של הרה"ח ר' משה אהרן שפירא מפעיה"ק (בן הג"ר שמואל אריה שליט"א מרבני אנ"ש פעיה"ק). בתפילת שחרית התפלל מרן שליט"א הלל לפני העמוד.

בערב סידר מרן שליט"א חופה וקידושין אצל החתן מורנו ישראל נ"י בן הרב יוסף פולק מפעיה"ק (ב"ר משה יהודה מפעיה"ק, וחה"ג ר' יעקב גליק מפעיה"ק), ע"ב הרב אליהו יוסף שפיצר מפעיה"ק (ב"ר אהרן ישעי' מיוניאן סיטי).

וביניהם נכדי מרן שליט"א, הילד שמואל דוד נ"י בן הגה"צ אב"ד קרית צאנז טבריה שליט"א, והילד שמואל דוד נ"י בן הרה"ג רבי מאיר משולם שליט"א.
את פני הקודש קידם בדבריו מנהל הת"ת הרב אלטר יעקב שמעון שער הי"ו.

מרן שליט"א ישב שם משך זמן, והקשיב לתלמידים צעירי הצאן באמירת הפסוקים והתחלת החומש, יחד עם המחנכים הרב יעקב יוסף לונגר הי"ו והרב שמחה בונם כהן הי"ו.

אח"כ כובד לשאת דברים בשם ההורים הרה"ג רבי מאיר משולם שליט"א, כשבדבריו האריך אודות השמחה בהאי יומא, שהוא שמחה על לימוד כל התורה כולה, הן חלק התורה שבכתב והן חלק התורה שבע"פ, וכבר בעת הזאת נותנים שבח והודיה להשי"ת על העתיד. וסיים בברכות לרוב קמי מלכא לרוות רוב נחת דקדושה מכל בניו ותלמידיו לאורך ימים ושנים טובות. כן הודה קדם צוות הת"ת העושים ומעשים למען ילדי צאן קדשים ללא לאות ומתמסרים אליהם בכל עת ובכל זמן במאוד מאוד.

חצר הקודש צאנז

קרית צאנז נתניה

כסא דנחמתא

מקרב לבבנו משגרים אנו תנחומינו הכנים להרבנים הגאונים המפורסמים, שמם מפארים ונערץ הילולם, נודעים בשערים לשם ולתהלה, חסידים ואנשי מעשה, ה"ה

רבי **יצחק שליט"א** דומו"צ צאנז קלויזנבורג ומח"ס שו"ת דברי אור רבי **שלמה שליט"א** אב"ד האליין - מאנסי

רבי **דוד יהודה שליט"א** מחו"ר קרית צאנז נתניה רבי **אברהם יהושע שליט"א** מחו"ר קהילתנו הק' בירושלים

רבי **צבי אלימלך שליט"א** מעסקני מוסדות צאנז קלויזנבורג בויליאמסבורג רבי **בן ציון שליט"א** מבארא פארק

וכל בני המשפחה הנכבדה והענפה הי"ו

היושבים בעמק הבכא

על פטירת אמם הרבנית ע"ה

א"ח שר התורה ועמוד ההוראה לבית ישראל

כ"ק הגאון הצדיק רבי אפרים פישל הערשקאוויטש זצוקללה"ה

גאב"ד האליין ודיינא רבא דקהילתנו הק' בארה"ב

אדון הנחמות יפרס עליכם אוצר תנחומיו, להפוך אבלכם לששון, ששון ושמחה ישיגו ונס יגון ואנחה, בנחמת ציון וירושלים תנחמו ומחה ה"א דמעה מכל כל פנים ובלע המות לנצח בעגלא ובזמן קריב

עולמם של צאנז' חסידים
עוצר מלכת למשך דקה אחת!

בחצרות קדשינו

תמיד אמליץ עבורכם:

כל יום - כל השנה בציון הקדוש של כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק זי"ע

אין מי שלא מכיר את המילים הקדושות והמרטיטות בצוואה הק' 'ותמיד אמליץ עבורכם לטובה ולברכה'.

דומה כי המילים הקדושות האלו מקבלות משמעות מחודשת וממשיית עם הצטרפותם של אלפי מבקשי ישועה מאנ"ש ומכל תפוצות ישראל, למוקד 'הזכירו לפניו' - לתפילה ותחנונים מדי יום ביומו, על הציון הק' של כ"ק מרן אדמו"ר הקוה"ט זי"ע, ע"י השליח האישי והמיוחד להזכרת שמם ובקשתם האישית מדי יום ביומו משך כל השנה.

כך, זוכים אלפים רבים להיזכר ולהיפקד דבר יום ביומו, סמוך ונראה אל המליץ יושר שהבטיח בדבריו הק' אשר לבטח חיים וקיימים - ישועה לכל הנודבים למען הצדקות אשר פעל בעבורן בחיים חיותו, ומה לנו גדול מהיכלי הישיבות הקדושות עליהם טבע רבינו זי"ע"א בדם ליבו את הביטוי נורא ההוד 'עיקר בנין קרית צאנז הוא הישיבה', פשוטו כמשמעו, כל חלבו ודמו, כל מסירות נפשו וליבו למען הקמת פנינת יקרת - קריה נאמנה קדישא הדין, הייתה בעיקרה למען הישיבה הקדושה ולומדיה.

כפי שהתפרסם, במסגרת מוקד התפילה 'הזכירו לפניו', עולה שליח מיוחד מטעם הנהלת המוסדות"ק דבר יום ביומו על הציון הק', ומזכיר את שמות התומכים ובקשתם האישית והפרטית, במתינות ובפרטיות, מדי יום ביומו - לתורמים סך 391 ₪ (כמנין 'ישועה'), או במסלולים השונים של הזכרת 100 ימים מיומא דהילולא רבא עד לאחר ירח האיתנים בתרומת סך 250 ₪, או מדי ערב ראש חודש לתורמים סך 180 ₪ בעבור החזקת ישיבה על קברו של צדיק - היכלי התורה והחסד דחסידי צאנז.

לאחר 5 שנים מתחילת פעילות מוקד התפילה מתארגנים בימים אלו לקראת התחלת המחזור השישי לקראת יומא דהילולא רבא, כאשר במוקד מציינים כי גם בימים הטרופים שעברו על כולנו בשנים האחרונות כשהרחובות היו שוממים ויושבי הארץ כולם הסתגרו בתיהם תחת הסגר שהוטל ע"י השלטונות, גם בערבי שבתות ויומי דפגרא, בכל יום ויום עלה השליח האישי והקבוע והתחנן עם שמות ובקשות מאות התומכים בקביעות, כי על תפילה קבועה ושליחות קדושה לא מוותרים בשום מצב.

כן מזכירים במוקד 'הזכירו לפניו', כי לבתי אלפי התומכים אשר הוזכרו על הציון הק' בשנה החולפת, שוגרו מכתבים אישיים ובהם השמות והבקשות כפי שהוזכרו בשנה החולפת, זאת כדי לאמת את השמות ולמנוע טעויות למען הסדר הטוב, או כדי להוסיף ולעדכן שמות נוספים וכדי להמשיך את התפילה מדי יום ביומו אף בשנה הבעל"ט. מעתה ועד ליום ההילולא קדישא הבעל"ט, ניתן יהיה להצטרף ולהרים את נדבת לבכם, כדי לזכות בהזכרה

יומיומית על הציון הק' של רבינו הק' זי"ע"א אשר ציווה לנו את בקשתו להיות לעזר למען המוסדות הקדושים ברצוננו לזכות לישועה ולברכה. להצטרפות פנו כעת אל מוקד 'הזכירו לפניו' בטל' 313-800-1800 ולתושבי ארה"ב בטל' 6468130097. או בעמדות נדרים פלוס בכל בתי מדרשינו בכל אתר ואתר.

לסייע לצעירים הרוצים לרכוש דירה

קרן ט' תמוז - אנ"ש נרתמים ונותנים כולם יחדיו "דירה" אחת לטובת נשמת רבנו יקותיאל יהודה בן הרב צבי זי"ע
ב"שפע שמחות" שחולק לכלל אנ"ש לקראת חודש תמוז הבעל"ט, הוצגה תמונה כללית, השווה אלף מילים, כיצד בסיעתא דשמיא ובכוחות משותפים, בונים 120 בתים בכל שנה, על מנת להגשים את הצוואה הקדושה ולהגיע אל היעד של דירה לכל אחד!

על פי התרשים האומנותי, בית אחד מתוך ה-120 האלה, אמור להיבנות ביום אחד, ביומא דהילולא ט' תמוז, לטובת נשמת רבנו יקותיאל יהודה בן הרב צבי, שבחזונו הנבואי וברוח קדשו, ראה בעיני רוחו את מה שיקרה עמנו ב'אחרית הימים', ואת האופן בו יכול כל אברך בסיעתא דשמיא להגיע לדירה משלו, עם החזרים שאפשר בס"ד לעמוד בהם, ודווקא בתקופות בהן היוקר מאמיר וקורת גג הופכת להיות רק חלום מתוק של זוגות צעירים במגזרים אחרים ובמגזר הכללי.

ביומא דהילולא רבא, ב-ט' תמוז, כל אחד ואחד מאנ"ש יזכה לגשת ברטט אל הציון הקדוש של מרן זי"ע, ולפקוד בסמוך את הדוכן המרכזי של "שפע חיים ורחמים", ולתת לכל הפחות "יחידה" אחת בדירה, סכום חד פעמי של 180 ₪, וכך לקיים את הצוואה הקדושה ולהביא זוג צעיר נוסף אל המנוחה ואל הנחלה.

180 ₪, עבור דירה אחת, ביום אחד: יום ט' בתמוז. ניתן לרכוש כמה יחידות: 2 יחידות: 360 ₪, 3 יחידות: 540 ₪, 4 יחידות: 720 ₪, 5 יחידות: 900 ₪, 6 יחידות: 1,080 ₪ וזריזין מקדימין, ניתן לצלצל כבר עכשיו אל מוקד הישועות, וישועה קרובה לבוא: 1-800-799-654.

ישועות ביים 'קלאמקע':

מושיטים יד ביומא דהילולא: 250 ₪ להצללת רשת

הכוללים 'מרכז התורה' קרית צאנז לקראת ט' בתמוז

לקראת יומא דהילולא רבא הכ"ח של כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק זי"ע, נערכים המוני אנ"ש לקיים את משאלותיו של כ"ק מרן אדמו"ר זי"ע שציווה במכתב-קודש "לסייע הכולל של קרית צאנז אשר ב"ה תלמידי חכמים גדולי תורה מלאים חכמה ויראת שמים ושוקדים באורייתא תדירא".

מוה"ר יודל שפירא הי"ו, מנהל "מרכז התורה", פונה השבוע במכתב מלב אל לב לכלל אנשי שלומנו ברחבי העולם:

אליכם אישי אקרא. בשבח והודיה להשי"ת, זוכה אני זו השנה השביעית, למלא את השליחות הקדושה שהוטלה עלי

*

ב"מרכז התורה" מבקשים להדגיש כי באוהל ההתרמה ניתן לקיים את צוואת הקודש ככתבה וכלשונה, סמוך ונראה לציון הקדוש – ביים 'קלאמקע' – ולהרוויח בכפל כפליים מלוא חופניים נחת וישועות לרוב עד בלי די.

מושיטים יד להצלת מרכז התורה: נותנים 250 ₪ עבור לימוד של שני אברכים ליום. ובחול"ל 75\$. מדליקים נר במתקן ההדלקה של 'מרכז התורה' הקרוב ביותר, ב'קלאמקע', לטובת נשמת בעל ההילולא (ולתושבי חול"ל – אנו בעז"ה נדליק בעבורם). בסכום הנ"ל מקבלים גם 4 כרטיסים להגרלה הגדולה שתתקיים אי"ה ב-כ"ח תמוז הבעל"ט על 20,000 ₪.

התורמים כמובן מתברכים למילוי משאלותיהם בדבר ישועה ורחמים, כמו שכתב בצוואתו: "ותמיד אמליץ עבורכם לטובה ולברכה, ובכל עת שתצטרכו לאיזה ישועה תגדרו איזה דבר לאותן הצדקות שפעלתי עבורן בעוה"ז... אשתדל שיהי לו לטובה".

כידוע, 'אוהל' מרכז התורה, ניצב על מפתן הדלת, ביים 'קלאמקע'. בכניסה לקודש הקדשים! רגע לפני שתפרוק את מה שבלבך, דקה לפני שתפרוק את מה שבלבך, דקה לפני שהדמעות תתחלנה לזלוג, בא והגשם את משאלותיו של בעל ההילולא רבנו הגה"ק זי"ע, הוא בוודאי יגשים את משאלותיך, ויושר יליצו בעדנו חיות אש.

בנוסף לכך, באוהל על הציון, מקיימים את הצוואה: "שבכל יום היא"צ יתקבצו אנשים ללמוד משניות ולומר פרקי תהלים לטובת נשמות, וכל אחד ינדב איזה סך לזה הצדקה למוסדות הקדושים, ומה שיתקבץ ימסר להנהלה כדי שיוכלו להחזיק המוסדות הקדושים להגדיל תורה ולהאדירה".

המוקד המרכזי: 1-800-509-109. ניתן למסור את תרומתכם בפתח הציון הקדוש 'קלאמקע'. מחול"ל: 872-54-8422012.

לקראת יומה דהילולא רבא:

שיפוצים ושיפורים בציון הק'

של כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק זי"ע

הנה זה עומד אחד כתלינו, היום הגדול והנשגב – יומא דהילולא רבא דכ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק זצוקללה"ה זי"ע, ולקראתו מתכוננים בהיכלי התורה והחסד דחסידי צאנז עם שיפוצ מקיף ושיפור נרחב במקום חלקת מחוקק ספון - הציון

ע"י כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק שליט"א, לשאת בעול ארון הקודש, ה"ה רשת כוללי האברכים "מרכז התורה" קרית צאנז נתניה, המתנוססת לתפארה בקרתא קדישא הדין בראשות כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק שליט"א, ובהם לומדים למעלה מ-400 אברכים עמלי תורה והוגיה בטהרה, ומהם גדולי תורה ומובהקים בהוראה.

גם בתקופות הקשות בהימוט מוסדות תבל, ומערכות כלכליות בכל העולם קרסו ונפלו בקול רעש גדול, זיכה אותי השי"ת לתת את המלגות במלואן ובמועדן לבל יחסר המזג, וב"ה במאמצים כבירים שאין בהם יום ואין בהם לילה, ראיתי סיעתא דשמיא מיוחדת והאברכים לא חשו בכל מחסור, אלא קיבלו את המגיע להם, וקול התורה המשיך להישמע בעוז ובתעצומות.

דא עקא, שבחודשים האחרונים, בו בעת שיוקר המחיה מאמיר מעת לעת, נקלענו למשבר כלכלי חמור, כאשר מחד גיסא התרבו ספסלי דבי מדרשא ב"ה ורק בשנה האחרונה נכנסו עוד עשרות אברכים לכולל, ומאידך גיסא מקורות ההכנסה לא גדלו והתקציבים נשארו כשהיו ובמקביל המצב הכלכלי בענף התרומות קשה יותר – וכך לראשונה נאלצנו לעכב את חלוקת המלגות לאחר שכלו כל הקיצין והקופה התרוקנה כליל, לצד גרעון מתמשך ומתרחב.

אנשי שלומנו היקרים! כתלמידים וחסידיים של לפיד האש אשר הלך לפני המחנה, כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק זי"ע, עלינו לעשות הכל שלא ייבוש המעיין ולא ייקצץ האילן. האברכים היקרים, בבת עיניהם הטהורות של רבוה"ק, עומדים בפני שוקת שבורה, כאשר לצערנו הרב, המלגות האחרונות חולקו באיחור, ועל כן באה קריאתנו בימים אלה.

לקראת יומא דהילולא רבא של כ"ק מרן אדמו"ר זי"ע שביקש במכתב קודש ונצחי "לסייע להכולל של קרית צאנז", כולם כאחד – בני איש אחד נחנו – מטעים שכס לתת לכל הפחות 250 ₪ (ובחול"ל 75\$) למען חלוקת המלגות הקרובות, בכדי לתת כבוד ויקר ללומדי התורה, הלומדים מתוך הדחק ומפארים את כתר התורה של צאנז.

וכ"ק מרן אדמו"ר זי"ע יחד עם מכניסי רחמים, יכניסו רחמנו לפני בעל הרחמים לחון אותנו במידת הרחמים ולברך את כל הנותנים בברכה המשולשת בתורה, בני ברוכי חיי אריכי ומזוני רוויחי, וברכת נשיאנו כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א תלווה אתכם כל הימים להתברך בכל מילי דמיטב.

העשירי יהיה קודש!

שנת
העשור
מבצר
התורה

10

העשירי יהיה קודש

10 שנים - 120 חודשים

של תמיכת התורה במבצר התורה
ממלכת התורה הגדול דחסידי צאנז

תורמים 120 ₪ לטובת נשמת כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק זי"ע ונושעים

נתן גם לתלמידי דרך 'נדרים פלוס' 052-766-9675

ניחא עבורי מאד, וכל המנדבים יאמרו "הנני מפריש ונותן זה עבור נשמות יקותיאל יהודה בן הרב צבי שיהא לטובת ותיקון לנפשו ורוחו ונשמתו". אבל אני מבקש בכל מיני לשון של רחמנות לראות להשתדל שלא תהי' ח"ו נפשי הבאה משמי שמי מרום ונפלה בין העומדים ח"ו לבלעה בלי חמלה, שיוסיפו ברחמנותן ובחמלתם להגדיל הסכום ההוא לפי אפשרות שלהן כאו"א כפי מסת נדבת ידו שיוכלו להוסיף על הקרן שיגדל הריווח שלהן, וגם יתחייבו חדש בחדשו, ולומר בשעה ההתחייבות וכן ברגע שנותן "הנני עושה זה לטובת נשמות יקותיאל יהודה בן הרב מוה"ר צבי ולתיקון נפשו"

במשך השנים מאז עלה בסערה השמימה ממשיכים במפעלות צדיק, ובמהלך השוה"ט ביומא דהילולא רבא מעניק כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א תעודות הוקרה והערכה בצירוף מילגות מכובדות ביותר לאברכים מופלגים בתורה שזכו בס"ד לסיים את כל הש"ס תלמוד בבלי, או שסיימו ד"ח טושו"ע, ולקבוצה נבחרת שנבחנו בהצלחה מרובה על סדר שלם בש"ס, במסגרת התוכנית המיוחדת לכל אנ"ש של "ידיעת התורה" שהוקמה לעידוד ידיעת סדר בש"ס על בוריו.

בימים אלו עם פרוס יומא דהילולא פונים בקריאה של מצוה לכל קהל אנ"ש לקיים רצון צדיק להשתתף ולקחת חלק בהקמת ת"ח מופלגים בכרם בית ישראל. כ"ק מרן שליט"א אמר בד"ק בא' ממעמדי כבוד התורה, "אשרי המשכיל לזרוע לו לצדקה, למשתתפים מהונם בהחזקת הקרנות לחלוקת הפרסים על מנת לרומם את כבוד התורה ולומדיה ולהגביר חיילים לתורה. ובוודאי זכות גדולה ונשגבה היא ורק בשמים ממעל יודעים החשבון כמה אלפי דפי גמרא ותוספות, וכמה עשרות אלפי שעות התמידו יותר בזכותם. יעזור השי"ת שיקויים בהם הכתוב ברוך את אשר יקים את דברי התורה הזאת, ובזכות הצדקה יושפע עליהם השפעות טובות במדה גדושה, ויקויים בהם הכתוב כי בי ירבו ימיך ויוסיפו לך שנות חיים.

לתרומות ניתן לפנות: 054-8441601 או 058-3229490, כמו"כ ניתן לתרום בכל עמדות קהילות ע"ש "קרן הפרסים שפע חיים ותורה", או במוקד טלפוני 24 שעות ביממה 073-275-7000 קוד 8517.

הק', תל תלפיות שם שופכים שיח אלפי בני ישראל בכל עת מצוא להיפקד ולהיזכר בדבר ישועה ורחמים.

בנוסף לטיפולם התמידי בניקיון ואחזקת המקום הקדוש במשך כל השנה, הוסיפו זה עתה עוד השקעה רבתית בשיפור מקום קדוש זה, כאשר לקראת יומא דהילולא רבא בוצעו עבודות טיח וצבע מקיפות בכל מתחם הציון הק', כמו גם החלפת מערכת תאורה לצד התקנת ארונות ספרים חדשים ומפוארים, ושילוט חדש ומאיר עיניים לרווחת הבאים לשפוך שיח ולפעול ישועות אצל צדיק נושעות.

מנהלי היכלי התורה והחסד דחסידי צאנז מבקשים להודות לנדיב הנכבד החפץ בעילום שמו אשר נדב את חלק הארי מעלויות השיפוץ, לזכר עולם יהיה צדיק ולישועת הכלל והפרט. כמו"כ פונים הם לכל מי שליבו חפץ להרים מנדבת ליבו למען מטרה זו ולזכות את הרבים במקום קדוש זה, לפנות אליהם או במשרדי המוסדוה"ק.

מגבית קודש קרן הפרסים-שפע חיים ותורה

"ואם אפשר שחילוק הפרסים יהיה ביום היא"צ הי' ניחא עבורי מאד". במשפט זה שכתב כ"ק מרן אדמו"ר זי"ע מבטא את שאיפתו הגדולה כל ימי חייו להגביר ולהוסיף שיהיו ת"ח מופלגים היודעים את התורה, בקיאים בש"ס ובארבעה חלקי טור ושו"ע, וגם לאחר הסתלקותו פעל שדבר נשגב זה לא יפסק. בקרן הפרסים שפע חיים ותורה דואגים לקיים רצון צדיק בעידוד ודבון עמלי התורה שיהא להם שאיפות לגדול בתורה, לחזור ולשנן שוב ושוב על תלמודם עד שיהא מוכנים בס"ד ל עמוד בכור המבחן בהצלחה מרובה.

פירוט מדויק על עריכת המגבית השנתית, גם בארה"ק וגם בחו"ל, ובקשת תרומת חודשית קבועה, ורצון קודשו שכל אחד ואחד ישתתף, ועוד, כל אלה פותחים לנו פתח קטן לראות כמה בער בלהבת אש קודש לבו של שר התורה, להוסיף עוד יהודי שיודע את הש"ס גמרא עם פי' תוס', עוד ת"ח שבמוחו מסודר סדר שלם בש"ס, וכלשון קודשו בצוואה: בכל שנה ושנה יעשו מגביות בארץ ובחו"ל לקרן הפרסים לקיים הקרן, וגם לחלק לגומרי הש"ס ותוס' לכל ת"ח צעיר בשנים ורב בחכמה קנן חדש מלא ישן ותלמיד צעיר שיבוא ותלמודו בידו ש"ס ותוס' יקבל לתפארת התורה ולומדיה, ואם אפשר שחילוק הפרסים יהי' ביום היא"צ הי'

ביום שני הקרוב,
בשעה 9:15 בערב

כל אחד מאנשי שלומנו,
הוא וביתו, מקבלים שיחת טלפון
בשיחה: הודעה רשמית וחשובה

**היכוננו
לצלצול
הטלפון**

**עולמם של צאנז'ע חסידים
עוצר מלכת למשך דקה אחת!**

סעודת ש"ב לרגל שמחת נישואי בן הנדיב הרה"ח ר' מרדכי אליעזר שווארץ הי"ו ע"י קהלתנו הק' באלעד

בתופים ובמחולות ובקול צהלה ורינה, נחוגה ביום רביעי פר' קורח העל"ט, שמחת שבע ברכות מפוארת, שנערכה ע"י הנהלת מוסדותינו הקד' באלעד יחד עם הנהלת קופת החסד 'עזר לקהל - אלעד', לרגל השמחה השרויה במעונו של הנדיב הרה"ח ר' מרדכי אליעזר שווארץ הי"ו בנישואי בנו החתן המו"מ בתו"ש יעקב יוסף נ"י, עב"ג הכלה תחי'. שמחת השבע ברכות הרבתית נערכה באולמי שיקאגו בקרית צאנז נתניה. את שמחת השבע ברכות פיארו בהשתתפותם, ההנהלה הרוחנית דישיבה"ק לצעירים ושל תלמוד תורה דרכי אבות בעיר, גבאי בית המדרש, גבאי קופת הקהילה 'עזר לקהל', וגבאי 'ועד קביעת עתים לתורה'. וחברי חבורת המחותן הי"ו.

הנחה את המעמד בטוטו"ד הרה"ח ר' פנחס גרוס הי"ו יו"ר הנהלת המוסדות, שהרחיב בשבח המחותן על היותו ראשון וראש לכל דבר הצריך בקהלתנו באלעד הן לצורכי מוסדותנו הק' והן לצורכי קופת עזר לקהל, והכל בסבר פנים יפות ובהרחבה כרוחב ליבו הטוב.

לאחמ"כ נשא דברים הרב דוד זלמנוביץ שליט"א, מראשי החבורה של בעל השמחה, אשר בדבריו התמקד על מסירותו של המחותן מוה"ר מרדכי אליעזר הי"ו לכל צרכי החבורה בפרט ולכל פונה אליו בכלל, במאור פנים תמיד בכל עת ובכל שעה.

דברים מיוחדים השמיע הרה"ג ר' אברהם חיים פרנקל שליט"א מנהל רוחני דישיבתנו הק' לצעירים באלעד, כשבדבריו הרחיב בשבח המחותן הי"ו ופעליו המרובים לתורה ולתעודה, כאשר שמו הטוב הולך לפניו. והביע את הוקרת לבם והכרת הטובה שיש לכל אחד ואחד מבני הקהילה בכלל ולהנהלת המוסדות וקופת עזר לקהל בפרט קדם המחותן ר' מרדכי אליעזר הי"ו שפועל ועושה למענם ללא לאות. את דבריו סיים בברכה קדם ר' מרדכי אליעזר הי"ו שיזכה לרוות רוב נחת דקדושה מלא חפנים מיוצאי חלציו לאורך ימים ושנים.

כאן זכו להופעת מרן שליט"א שערך שולחן לחיים, ואיחל מזל"ט ולחיים לחתן ולמחותנים, בהמשך השמחה

קם מרן שליט"א לריקוד של שמחה.

לאחמ"כ נשא דברים הגה"צ אב"ד קרית צאנז נתניה שליט"א שהרחיב בפרפראות בענין שמחת חתן וכלה ובשבח המחותן הי"ו וכל בני המשפחה.

דברי סיום נשא המחותן הרה"ח ר' מרדכי אליעזר הי"ו, ובו הודה למנהלי המוסדות הרה"ח ר' יחיאל חנא לנגסאם הי"ו והרה"ח ר' פנחס גרוס הי"ו, וכן למנהל עזר לקהל באלעד הרב גבריאל שנק, על עריכת השבע ברכות, וכן על הזכות הגדולה שיש לו לעמוד לימינם ולימין המוסדות הקדושים.

אחר ברכת המזון יצאו המשתתפים בריקודים של שמחה לכבוד שמחת חתן במשך זמן רב.

מכון דברות קודש

ממכון דברות קודש נמסר כי לקראת יומא דהילולא רבא הבעל"ט, ולבקשת רבים יו"ל כרטיס זכרון חדש ובו אוסף ענק של מבחר דברות הקודש המיוחדים והברורים מכ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק זי"ע בעל ההילולא המושמעים מדי שבוע בקול צאנז, כשהם מחולקים ומסודרים לפי נושאים, פרשיות השבוע, תפלות ומועדים במחיר מוזל במיוחד.

כמו"כ יו"ל כרטיס זכרון חדש, התלהבות ודביקות בעבודת השי"ת, ובו מבחר תפילות והנהגות קודש, הושענות, סליחות, עריכת השולחן הטהור, חופות ומצוה טאנץ מכ"ק מרן זי"ע במחיר מוזל במיוחד.

כן עודכן הכרטיס הזכרון מכל אלפי דברות הקודש של כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק שליט"א, עד לחודש תמוז ש.ז. כל זאת בנוסף למגוון עצום של כרטיסי זכרון ודיסקים ונגנים מכל דברות הקודש מרבוה"ק מכל השנים.

ניתן יהיה להשיג אי"ה בדוכן המכון ע"י הציון הק' ביום היארצייט, או בטל' 052-7636809. ניתן לשלם גם באשראי ובפריסת תשלומים. המשלוחים חינם.

עוד נמסר מהנהלת המכון שכל מי שקנה במשך השנים כרטיסי זכרון וכדו', והכרטיס נאבד או נפגם, יכול לקבל חדש במחיר הקרן של הכרטיס בלבד. פרטים בטל' הנ"ל.

יגיעת התורה • התמדת התורה • ידיעת התורה

120 חדשים של נחת

לכ"ק רבינו הגה"ק זי"ע
בממלכת התורה הגדול דחסידי צאנז

052-766-9675
ניתן גם לתתם דרך 'נדרים פלוס'

תורמים 120 ₪ לטובת נשמת כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק זי"ע ונושעים

מסיבת 'חומש סעודה' מפוארת בתלמוד תורה "דרכי אבות" ירושלים

ברוב פאר והדר נחוגה מסיבת "חומש סעודה" לבני חמש למקרא בתלמוד תורה 'דרכי אבות' בירושלים עיה"ק, המעמד נערך ביום רביעי א' דר"ח תמוז העל"ט באולם שע"י מוסדותינו הק' בקרית צאנז ירושלים שעוצב ברוב פאר והדר, כראוי לכבוד התורה לרגל חגיגת ה'חומש סעודה' לילדי החמד שהגיעו לבן חמש למקרא, והחלו בלימוד 'החומש' בטהרה.

את פני ההורים והסבים קידם בדברי פתיחה קצרים המנהל הרוחני הרב גדליה דוד שווארץ שליט"א. לפני המשתתפים הוגש קונטרס מיוחד שיו"ל ע"י הנהלת הת"ת בו מתואר סדר הדברים של המעמד למען יוכלו לעקוב מתוך הכתב, כמו"כ דברי תורה מרובה"ק בגודל מעלה יום תחילת לימוד התורה"ק עם צאן קדשים, ובסופו ברכות מיוחדות מזקנים והורים המברכים את נכדיהם-בניהם לרגל התחלת לימוד התורה"ק, וברכות מיוחדות להנהלת הת"ת על רוב פעילותיהם הכבירים.

בהגיע האות נכנסו צאן הקדשים לקול צילי זמר, מעוטרים בכתרים מפוארים על ראשיהם להיכל האולם והתיישבו במקומותיהם המיוחדים על בימת הכבוד המפוארת שהיה ערוך ברוב פאר והדר ובטוב טעם ודעת כראוי וכיאות לכבודה של תורה. המעמד החל בזמר ברכת 'ברוכים הבאים' להורים וזקנים ע"י התלמידים-החתנים שיחי', כאשר לאחמ"כ אמרו כמה פרקי תהלים בתפלה להשי"ת שיצליחו ויעשו חיל בתלמודם.

בין פרק לפרק הנעימו ברון שיר ושבח מקהלת הת"ת, תלמידי כתה ז' שיחי', שזימרו וניגנו בפרקי שירה וזמרה בטוב טעם ודעת במשך כל המעמד.

מעמד מרגש במיוחד נערך, כשהחתנים ירדו וניגשו אל מול ארון הקודש שנבנה במיוחד במעשה ידי אומן וברוב פאר והדר, ובתפילת 'אתה הראת' ו'יהא רעוא' הוציאו את ספרי התורה הזעירים מתוך ארון הקודש ומיד יצאו בריקוד נלהב "טוב לי תורת פיך" ועוד ניגוני תורה ומה מרטיט היה המחזה של תינוקות של בית רבן הרוקדים עם ספרי התורה ושומחים בשמחת התורה"ק, לאחמ"כ למדו מתוך הס"ת פסוקי החומש ויקרא כמנהג המובא במדרש ש"יבואו טהורין ויתעסקו בטהרות".

בשם ההנהלה נשא דברים המנה"ר הרה"ג רבי נחום לייפער שליט"א, שהביא בדבריו בענין השמחה הגדולה בתחילת לימוד התורה הק', שזה מסמל את מהותו של הת"ת דרכי אבות, שכל אהבת התורה הק' ויראת שמים ועבודת השי"ת שמחדירים בין כותלי הת"ת שנתייסד ע"י כ"ק מרן זי"ע, ועומד תחת נשיאותו והדרכתו הרמה של כ"ק מרן שליט"א, נעשה מתוך שמחה של מצוה בדרך אבותינו ורבוה"ק. כן מסר ברכת מזל טוב קדם עט"ר כ"ק

מרן אדמו"ר שליט"א שנינו היקר הילד ינו"ח אלחנן ני"ו נמנה בין חתני המסיבה ולבנו הגה"צ אב"ד קרית צאנז נתניה שליט"א.

בשם ההורים נשא דברים הרה"ג ר' חיים משה הלברשטאם שליט"א נכד כ"ק מרן שליט"א שבנו הינו"ח בנש"ק כמר אלחנן ני"ו נמנה בין חתני השמחה, בדבריו הביע רגשי הכרת הטוב המרובים בשם כל ההורים קדם צוות המחנכים המסורים המשקיעים כוחות מרובים בצעירי צאן קדשים למען יוכלו התלמידים להתגדל בדרכי אבות המסורה לנו מדור דור, ברכה מיוחדת מסר לצוות ההנהלה הרוחנית בראשות הרה"ג ר' גדליה דוד שווארץ שליט"א ולמנהל הותיק הרה"ג רבי נחום לייפער שליט"א ולמשגיח הרה"ג ר' אברהם שלומוביץ שליט"א, ולמנהלי המוסדות הרב מאיר בורד הי"ו והרב שמעון גוטמן הי"ו המשקיעים כל אונם ומרצם ואינם חוסכים במאומה למען הצלחת המוסדות הק' בכלל ובכל פינה ופינה בתלמוד תורה בפרט.

בסיום המעמד עברו ילדי צאן קדשים לקבל ה'חומש' מידי הגאון רבי שלום אייזנברגר שליט"א דומ"צ קרית צאנז ירושלים. לסיום פצחו ההורים והסבים במחול וריקוד נלהב כשחתני המסיבה נשאים על כתפיה הוריהם יחד עם המחנכים שליט"א, מתוך שמחה של מצוה על הגעתם ליום נשגב זה והשמחה גאתה לאין שיעור.

את המעמד פיארו בהשתתפותם: כ"ק האדמו"ר מלויצק שליט"א, גאב"ד ראדומישראל שליט"א, הגה"צ רבי נחמן בידרמן שליט"א מלעלוב, הגאון רבי נפתלי נוסבוים שליט"א ר"י חיי משה, הגאון רבי שלום אייזנברגר שליט"א דומ"צ קרית צאנז ירושלים, הרה"ג ר' יעקב יוסף ווירצברגר שליט"א אב"ד בארדיטשוב, הרה"ג ר' שלמה צבי גוטמן שליט"א בעמח"ס דברי שלמה, הרה"ג ר' שלום פאלאק שליט"א מבערגסאז ירושלים, הרה"ג ר' בן ציון רייך שליט"א נאמן בית רבוה"ק, הרה"ג ר' אהרן דירנפלד שליט"א ראש הישיבות לצעירים דחסידי בעלזא, הרה"ג ר' ברוך מוטצען שליט"א נכד מרן זי"ע, ועוד.

חברת ש"ס ללימוד הש"ס לטובת נשמת כ"ק מרן זי"ע

בימים אלה החלה הרשמה לשנה הבאה להמנות ללימוד הש"ס גמרא עם פי' תוס' בצוותא ע"מ לסיים עד ט' תמוז תשפ"ג יומא ההילולא רבא של כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק זי"ע.

הלימוד מחולק כעשרים דפים לכל אחד על מנת שיתאפשר לרבים להצטרף לזכות הגדולה.

כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א אמר בד"ק (ביומ"ד ט' תמוז תשס"ב) "הנה סיימו כעת את הש"ס שנתחלק בין אנ"ש בקיבוץ רבים, ובודאי הוא לנחת רוח לכ"ק מרן אדמו"ר זי"ע, ומעלה יתירה יש בה, שאמנם כל לימוד לזכר נפטר אזי עולה לעילוי נשמתו וברור שיש בה מעלה, אולם

בזמן זה חולק שי מכובד ע"י הנהלת הישיבה סידור 'כוונה ברורה' לשבת, ומסכת בבא בתרא מהדורת ובלכתך בדרך. בזמן הדלקת הנרות התפללו תפילת מנחה בהתרגשות גדולה, ולאחר מכן פתח את השבת בדברים המשגיח הרוחני הרה"ג רבי משה ויזל שליט"א, כשבדבריו האריך אודות המעלות הרבות שאפשר לקבל ביומא דשבתא - בשבת אחים גם יחד, ועוד הוסיף לבאר את כל מהלך התפילות של צלותא דמעלי שבתא והמנהגים והטעם בהם בכדי שנוכל לעשות את השבת מתוך הבנה וטעם טוב. לאחר קבלת שבת ומעריב עברו הבחורים לברך ולהתברך אצל רבני הישיבה שליט"א, ומיד החלה סעודת השבת באנפאה נהירין כשבין מאכלי השבת שוררו זמירות לרוב בקול נעים שירה וגיל.

המשגיח הרה"ג רבי יוסף זרח קלוגר שליט"א נשא דברים והתחיל בשאלות שבאו לפניו, וביאר במתיקות שפתים שכל בחור צריך לראות את מעלותיו הרמות ואת הדברים שקנה לעצמו, ומתוך סיפוק ימשיך לעבוד עוד על שאר קניינים בתורה ועבודה.

הר"מ הרה"ג רבי מנחם לוי שליט"א עורר בדברותיו הנעימות אודות הענין שצריך תמיד להאמין בכל אדם ובכל זמן שאפשר לשנות את דרכיו לטובה, כמו שמצינו שמרע"ה האמין אפי' ברשעים שאולי יעמדו ויחזרו בתשובה.

הסעודה התארכה עד מאד ולאחריה נערכה שבת אחים בניגוני התעוררות וערגה לקל חי עד עלות השחר.

לאחר מנוחה קצרה החלו ראשוני הבחורים לעלות ולבוא לבית המדרש לאחר טהרת הטבילה במקווה המקומי, וחיש התמלא היכל בית המדרש. התפילות עברו בהתעלות עילאה.

קודם קריאת התורה דיבר הר"מ הרה"ג רבי חיים יהודה צבי ויזל שליט"א בשאלות המצויות בהלכות שבת, וביאר שפה ברורה את המותר והאסור על פי הפוסקים ומנהג החסידים.

לאחר תפילת מוסף נערך קידושא רבא ועמד לדבר הר"מ הרה"ג רבי ישכר רייך שליט"א (בר"א) על הענין שמבואר באור החיים הק' שעיקר הנחת רוח שיש להקב"ה בעולמו הוא מעם ישראל שחי בעולם הזה ומתגבר על יצרו להודות ולשבח ולעשות רצון קונו.

כשמסיימים ש"ס שנחלק בין רבים ולכל אחד יש חלק בה אזי מלבד לימוד היחיד שיש כאן, חשיבתה גדולה לאין ערוך בהיותה גם לימוד דרבים, שהרי כל אחד מבין הרבים מקדם את המטרה לשלימות ולסיום הש"ס.

ובודאי מעלה נשגבה היא המטרה אותה הציבו לה העסקנים ב"חברת ש"ס", שנטלו ע"ע לחלק את הש"ס לרבים, אין ספק כי דבר גדול עשו, ובפרט שלומדים לזכות ולזכר נשמת צדיק אמת ה"ה כ"ק מרן אאדמו"ר זי"ע, שהוא הגבר אשר החדיר בנו אהבת תורה והתחייבות ללמוד בכל יום גמ' ותוס', וכפי שמרגלא בפומיה מהחת"ס זי"ע שאין אפשר להיות יהודי אם יש תוס' אחד בש"ס שאינו יודע זאת. וממילא זהו עיקר התקשרות עמו".

בקריאה של מצוה פונים בזה חדשים גם ישנים בואו וטלו חלק בלימוד והתקשרו בהקדם לטל' מס': 058-3229490, או: 054-8441601.

שבת התאחדות והתעלות

לתלמידי ישיבתנו הק' לצעירים 'שפע חיים' באלעד

שבת מרוממת שכולה דביקות והתעלות בעבודת השי"ת עברה על תלמידי ישיבתנו הק' לצעירים 'שפע חיים' באלעד, יחד עם הצוות הרוחני רבני הישיבה שליט"א, בשבת קודש פרשת קרח שבת מברכים חודש תמוז העל"ט. השבת התקיימה במתחם כפר הנוער בכפר חסידים, שהוכנה מבעוד מועד ע"י בני המקום.

בשבוע פר' קרח התבקשו בחורי החמד תלמידי הישיבה נ"ו לעלות על הכתב שאלות בעבודת השי"ת וימי הבחורות, השאלות הועברו לצוות הרוחני שליט"א ובהם התמקדו בשיחותיהם ודרשותיהם במהלך השבת, להביא תשובות ודרכי פעולה ליישב את ספיקות הבחורים ולתת להם דרך להתעלות בעבודת השי"ת בתמידות.

'והיה ביום השישי והכינו את אשר יביאו' - בשעת בצהרים הגיעו אל המתחם, יחד עם כל הציוד הנדרש לסעודות ועונג השבת, כשבחורי הישיבה נושאים בעול סידור כל דבר על מקומו.

סעודת טועמיה הוגש בהרחבה גדולה וחיש בזמן מועט כבר באו ועלו בני הישיבה לסדר לימוד מיוחד לקראת שבת,

120 חודשים של תשלומי המלגות

בכל סניפי 'מבצר התורה'

תורמים 120 ₪ לטובת נשמת כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק זי"ע ונושעים

מתן גם לתחם דרך 'נדרים סלוס' 052-766-9675

ליצירת קשר עם חברות ההרשמה: אלונים* 2580, מילגם: 6078*, עמידר: 6266*. עלות הנפקת אישור הזכאות לתוכניות של "דירה בהנחה" – 240 ₪. הליך ההנפקה אורך עד 10 ימים, והאישור תקף לשנה, אם אישור הזכאות בתוקף אין צורך להנפיק שוב.

מסיבת "חומש סעודה" מפוארת בתלמוד תורה "דרכי אבות" בחיפה

ברוב פאר והדר התקיימה מסיבת 'חומש סעודה' לבני חמש למקרא בת"ת 'דרכי אבות' בעיר, המסיבה התקיימה ברוב פאר והדר בבית הכנסת הספרי בקרית אליהו בחיפה, את המעמד פתח המנהל הרב דוד הרשקוביץ הי"ו אשר קיבל את פני הבאים ההורים הסבים ואחרונים חביבים ילדי החמד. בהמשך דבריו הרחיב אודות חשיבות המעמד החשוב וסיים בברכה מיוחדת להורים ולסבים שירוו רוב נחת מכל יוצ"ח, וברכה מרובה למנהלי המוסדות שליט"א וכן למלמדי הת"ת, אשר מתמסרים לתלמוד תורה בכל עת ועונה ובלונ"ח ובזכותם מגיעים לגדולות ונצורות בחינוך ילדי ישראל, וברכה מיוחדת למזכיר הת"ת הר"ר יעקב מרדכי הרשקוביץ הי"ו על ארגון מסיבת החומש סעודה על הצד היותר טוב.

בשלב זה נפתחו השערים וחתני השמחה נכנסו מעוטרים בכתרי הוד על ראשם והתיישבו על מרומי הבימה המוגבהת שנצבה בפאר. לאחר מכן קיבלו החתנים את הוריהם וזקניהם בברכת ברוכים הבאים מיוחד.

גולת המעמד הגיעה והחתנים פתחו ב'חומש דרשה' המקובל בקרב מקהלות בית ישראל בקדמת דנא, כשיחד עם המחנך הרב צבי קליין שליט"א למדו הם את ה'תנו רבנן' והמשיכו בכל הסדר הנהוג. לאחר מכן נגשו הילדים אל ארון הקודש הזעיר שעמד במרכז הבמה, והוציאו ברוב רגש ספרי תורה קטנים מיוחדים ונשקו אותם בתום, כשהורים רבים מנצלים שעה מרגשת זו לאמירת תפילת השל"ה מתוך החבורות המודפסות, אכן באו טהורים והתעסקו בירת ה' טהורה. מה מרטיט היה המחזה של תינוקות של בית רבן הרוקדים עם ספרי התורה ושמחים בשמחת התורה הקדושה. לאחמ"כ נשא דברים הדומ"ץ וראש הכולל הגאון ר' שלמה הכהן שטרן שליט"א בדבריו הנרגשים הרחיב במעלת הת"ת והעומדים בראש וסיים בברכות לרוב לחתני המסיבה והוריהם ולצוות הרוחני והגשמי של התלמוד תורה.

בשעה זו פתח המלמד ולמד עם הילדים את הפסוקים הראשונים של סדר טהרות, בחומש ויקרא כנהוג.

לאחר מכן כובד הרב זאב לייפער שליט"א בן כ"ק אדמו"ר מנדבורנא חיפה שליט"א לשאת דברים בשם הורי התלמידים, שהרחיב לתאר את ההשקעה הרבה שמשקיעים בילדי תשב"ר בת"ת ובמיוחד ע"י המלמדים המסורים של חתני המסיבה.

כעת עברו החתנים וקיבלו חומש מאת כ"ק אדמו"ר מנדבורנא חיפה שליט"א ומיני מתיקה מהגאון הדומ"ץ וראש הכולל הגר"ש שטרן שליט"א.

בסעודת עתיקא קדישא נשא דברים ארוכים ומופלאים הר"מ הרה"ג רבי יצחק הכהן בינדר שליט"א על מטרת דרך החסידות בעולמנו וענין המידות הקדושות שבהם מנהל הקב"ה את עולמו, והאיך זה שייך לעבודת השי"ת לכל אדם באשר הוא, בסוף דבריו קמו כל הבחורים לריקוד של שמחה. מיד בסיום הסעודה החל סדר לימוד במקום במסכת ב"ב, כשמיד אחר סדר הלימוד התפללו תפילת מנחה, והסבו הכל בשבת אחים לסעודת רעוא דרעוין אשר נערך בהתעוררות גדולה מאד בשירת הזמירות בהתלהבות ועוד ניגונים המעוררים לתשובה ולתיקון המעשים.

בעידן רעוא דרעוין נשא המנהל הרוחני הרה"ג ר' אברהם חיים פרנקל שליט"א דברים נשגבים בענין שאדם צריך לדעת לדבוק בהשי"ת בכל עת וזמן, ע"י שיראה את כל הטוב שעושה עימו כל הימים ויגביר את כוח השירות וההודאות ויחשיב אותם, וע"י זה יזכה להתעלות תמיד בעבודת השי"ת מתוך דביקות אמיתית.

בצאת השבת עדיין מיאנו הלבבות להיפרד, והתאספו הכל יחדיו שוב לסעודת מלוא מלכה בשיר ומחול, כשבמהלכה נשא דברי נעילה הרה"ג רבי גדליה וינגרטן שליט"א, על השבת הנפלאה, בהרחיבו את דבריו כשאדם משקיע מזמנו ומכוחותיו על דבר מסוים נקשר בזה כל נפשו וגופו, ועפ"ז צריך לדעת להשקיע בדברים הרוחניים העומדים לעד ויזכה להיות קשור בעבודת השי"ת כל ימיו.

לאחר מכן יצאו בריקודים של שמחה בכלי זמר זמן מרובה להודות על כל הטוב.

דברי שיר ושבח נקשרו קדם הנהלת המוסדות והעסקנים הרה"ח ר' יחיאל חנא לאנגסאם הי"ו והרה"ח ר' פינחס גרוס הי"ו, ואיתם עמם מנהל הישיבה הרה"ח ר' לוי יצחק הופמן הי"ו על השקעתם המרובה בכל ימות השנה, ובפרט על העמדת כל צרכי השבת בטוב טעם ודעת. כן נשגרו ברכות תודה קדם שלוחא דרבנן הרה"ח ר' ישראל פרוש הי"ו ראש העיר אלעד על תרומתו החשובה למען השבת, ישאו ברכה מאת ה'.

מפעל החסד 'שפע חיים ורחמים' וועדת הדיור דחסידי צאנז מזכירים בזאת למחוסרי הדיור על פתיחת ההרשמה להגרלות "דירה בהנחה"

ביום ראשון הקרוב ד' תמוז תפתח ההרשמה להגרלת "דירה בהנחה", והיא תיסגר ביום ראשון י"ח תמוז בחצות. בהגרלה כ-5,500 יחידות דיור ב-25 יישובים ברחבי הארץ, בהם: אלעד ובית שמש.

הזכאים להירשם הינם כלל חסרי הדיור בעלי אישור זכאות בתוקף. כפי שהיה בהגרלה הקודמת באפשרות הזכאים להירשם לשלוש ערים, ולכלל ההגרלות בערים אלו.

על מנת להירשם להגרלות יש להנפיק אישור זכאות. בשפע חיים ורחמים ובוועדת הדיור מדגישים שהאפשרות להנפיק אישור זכאות תהיה פתוחה עד יום חמישי בשבוע הקרוב ח' תמוז, לאחר מכן לא יהיה ניתן להנפיק אישורים עד לסגירת ההרשמה להגרלה.

להנהלת התלמוד התורה, למנהל הרוחני המסור הרב דוד הרשקוביץ שליט"א ולמלמדים החשובים הרב צבי קליין הי"ו והרב יקותיאל יהודה לוי הי"ו על כל העמל והגיעה אותם משקיעים המה בילדים משך כל ימות השנה בכלל, ועל מסיבת החומש סעודה בפרט ולנושאים בעול מוסדותינו הק' הרה"ח ר' יוסף יהונתן שנק הי"ו הר"ר צבי אלימלך לוינשטיין והר"ר חיים שלמה לוי יה"ר שיזכו להמשיך להרחיב גבולות הקדושה לשם ולתפארת בית צאנז.

לסיום פצחו ההורים והסבים בריקוד נלהב כשחתני השמחה נישאים על כתפי הוריהם בעוז, והשמחה הרבה גאתה לעין שיעור.

בין היתר יצא לאור חוברת מהודרת ובה ברכות מיוחדות להורים ולחתני החומש, בפתח החוברות אף הופיעו דברי תורה מכ"ק מרן אדמו"ר שליט"א ועוד עניינים שונים בבן חמש למקרא

עם סיום המעמד יצאו ההורים ופיהם מלאים שיר ושבחה

במעמד היסטורי ומרגש של הרחבת גבולות התורה התפילה והחסידות: נוסד בית מדרשו הרביעי בבני ברק

נרגשות קרא קריאת 'שהחינו וקיימנו והגיענו לזמן הזה', ותיאר בפני הנוכחים את כל הפעולות והמאמצים שנעשו עד להקמת בי המדרש החדש, ואת התוכניות לעתיד שיהיה בית מדרש זה בית וועד לחסידים לתורה ועבודה וחסידות מתוך קירוב הלבבות במתיקות ונעימות.

משא מאלף לדמותו ולהווייתו של שטיבל חסידי השמיע הרה"ג ר' אריה לייב אלבוים שליט"א, ראש הכולל וראש החבורות דחסידי נדבורנה, שבדבריו הקולעים והערבים היטיב לבטא את המשמעות של חסידישע שטיבל שבנוסף היותו מקום תורה ותפילה הוא מהווה 'שטיבל' כמשמעותו- בית חסידים, בית שכל אחד מוצא בו את מקומו בכל זמן ועידן, בית שכל אחד מרגיש שהוא חלק מחבורה מאוחדת שכל אחד דואג לשני, בית אשר רגליו של כל אחד מוליכות אותו מעצמו ללכת אליו בהיותו מקום של נעימות בכל שעות היום.

דברים מיוחדים נשמעו מפי הרה"ח ר' חנוך העניך רייך שליט"א אשר בשם כל חברי בית המדרש החדש ביטא את השמחה וההתרגשות ביום היסטורי זה אשר בוודאי יהיה אבן יסוד לעוד שנים רבות של סייעתא דשמיא.

דברי ברכה והדרכה נשמעו בקשב רב מפיו של חדב"נ הגה"צ גאב"ד קהילתנו הק' בבני ברק שליט"א, אשר הביע את גודל שמחת מהקמת בית מדרש נוסף בעיר, והרחיב בדברים על החובה לשמור על קדושת בית המדרש וזהירות משיחה בשעת התפילה וקריאת התורה, וכן על החובה להתאחד כאיש אחד ובלב אחד, איש את רעהו יעזורו ולאחי יאמר חזק.

במרכז המעמד אף מילאו המתפללים 'שאלון' מיוחד בו ניתנה האפשרות לכל אחד להציע עצות ורעיונות למען הצלחת בית המדרש לטובת הכלל והפרט. בהמשך אף נצפה מחזה מרגש כאשר כל המתפללים קיימו וקיבלו על עצמם לתמוך בשותפות קבועה בהחזקת בית המדרש, איש כמתנת ידו כברכת ה' אשר נתן לו.

בסיום המעמד נחתם החוזה בין הנהלת המקום ובין ועד בית המדרש החדש, כאשר תיכף לאחר מכן יצאו המשתתפים במחול של שמחה בהודאה על העבר ובקשה על העתיד 'אלה וכאלה יוסף עמנו להגדיל שמו הגדול הגבור והנורא שנקרא עלינו'.

רגשי גיל ושמחה ממלאים את לבבות אנשי שלומינו חסידי צאנז בבני ברק, עם ייסוד בית מדרשו החדש בדרום בני ברק, ברחוב רב אשי 15, המצטרף אל שלשת בתי מדרשו הקיימים בעיר זה עידן ועידנים, ברחוב רבי יהודה הלוי במרכז העיר, וברחוב גיבורי ישראל בשכונת רמת אלחנן, ובית מדרשו ע"ש הרה"ק מקאלאשיץ זי"ע ברחוב הרב דסלר בשכונת זכרון מאיר.

בשנים האחרונות התרבו והתרחבו שורות קהילתנו הק' בבני ברק, המונה כיום מאות משפחות בליעה"ר, עם הצטרפותם של עוד עשרות אברכים אשר קבעו את מקום מגורם בכל השיכונים והשכונות ברחבי העיר, ושלשת בתי מדרשו הפועלים בעיר מלאים עד אפס מקום, ונוצר צורך דחוף לפתוח בית מדרש נוסף שיתן מענה לתושבים המתגוררים בדרום העיר, בגלילות קרית ויזניץ, קרית נדבורנה, שכונת נוה אחיעזר, ושכונת בעלי מלאכה, והגלילות.

בברכתו ובהדרכתו של כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א החלו עסקני הקהילה לאתר מקום לפתיחת בית מדרש רביעי, ואכן לאחר מאמצים רבים ויגיעה גדולה מצאו בסייעתא דשמיא מקום נאה ומרווח, רחב ידיים ומאיר עיניים, ברחוב רב אשי 15, ובשבוע האחרון נחתם בשעטומ"צ החוזה לשכירת המקום.

בראשית השבוע, בשולי התכנסות מועצת גדולי התורה בירושלים, ניגש הרה"ח ר' משה שמעון ראטה הי"ו, מראשי קהילתנו הק' בבני ברק, אל כ"ק אדמו"ר מויזניץ שליט"א, להביע את רגשות הכרת הטוב בשם בני הקהילה, ולקבל את ברכתו, לרגל פתיחת שערי בית מדרשו בגבולות קרית ויזניץ. האדמו"ר מויזניץ שליט"א הביע את רוב שמחת וקורת רוחו על פתיחת בית המדרש דחסידי צאנז והזכיר כי זקנו כ"ק האדמו"ר בעל אמרי חיים זי"ע הציע לכ"ק מרן זי"ע להקים את קרית צאנז בבני ברק בגבולות קרית ויזניץ. במוצאי שבת קודש העל"ט פרשת קרח, נערך המעמד הראשון בין כותלי בית המדרש החדש, שעה שעשרות המתפללים התכנסו למעמד היסטורי ומרגש לרגל ייסוד בית המדרש, בשילוב סעודת מלוה מלכה אשר הוגשה בטוב טעם וברוב הוד והדר.

את המעמד פתח והנחה מוה"ר ר' יחזקאל (בהגרי"מ) רייך שליט"א, מנהל מוסדותינו הק' בני ברק, שבמילים

קול רינה וישועה באהלי צדיקים

ברגשי גיל ורננה נגיש ונקטיר בזה ברכות נאמנות למזל טבא קמי עטרת תפארת ראשינו מאיר דרכינו ומורה נתיבותינו, אשר בצילו הטהור אנו חוסים, רוח אפינו וחמדת לבבינו

הוד כבוד קדושת מרן אדמו"ר שליט"א

לרגל השמחה הרבתית השרויה במעון הקודש בסימן טוב ובמזל טוב שמחת הולדת הנין נ"י

בן לנכדו הרה"ג ר' דוד שליט"א - מחו"ר האברכים בלונדון

בן בנו יקירו הגה"צ אב"ד קרית צאנז נתניה שליט"א

והברכה אחת היא לסבים הדגולים

הגאון רבי יצחק אריה ליבוש היילפרין שליט"א - גאב"ד ראדומישלא

הגה"צ רבי משה יהודה דוב היילפרין שליט"א - רב דק"ק בית שמואל ראדומישלא

בני כ"ק רבינו הגה"צ גאב"ד ראדומישלא זצוק"ל

יה"ר שיזכה כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א לרוות רוב נחת דקדושה מכל יו"ח ובניו אלו התלמידים, ויאריך ימים על ממלכתו מתוך בריות גופא ונהורא מעליא ורוב שמחה לאורך ימים ושנים טובות.

המאחל אל מול פני הקודש

אברהם יעקב רפאל בן נחמה אורמונד - לונדון

גליון זה נדבת

ידידיו הנכבד והנעלה, יקר שבערכין

הרה"ח ר' ישראל רוזנברג הי"ו

אב"י בבארא פארק

לרגל השמחה השרויה במעונו במז"ט

שפחת אירוסי הבן המו"מ בתוי"ש

כמר אברהם יעקב נ"י

עב"ג הכלה תחי

בת הרה"ח ר' צבי אלימלך פרידמן הי"ו

ובברכת מזל טוב

קדם משפחת רוזנברג שתחי,

משפחת קורנפלד שתחי

ומשפחת פרידמן שתחי

אך ששון ושמחה ישכון באהלו תמיד

מתוך סיד"ש ושפע רב לעלמי עלמיה

גליון זה נדבת

ידידיו הנכבד והנעלה, יקר שבערכין

הרה"ח ר' לייבוש מורגנשטרן הי"ו

ראש הקהל דקהלתנו הק' בפאנסי

לרגל השמחה השרויה במעונו

שפחת הולדת הנינה שתחי

בת לנכדו הרה"ח מרדכי מנחם האניג הי"ו

בן הגאון רבי עמרם האניג שליט"א

חתן בנו הרה"ח ר' חיים יחיאל מיכל הי"ו

אב"י בפאנסי

במזל טוב ובשעטומ"צ

אך ששון ושמחה ישכון באהלו תמיד

מתוך סיד"ש ושפע רב לעלמי עלמיה

דברות הקודש בגליון זה

נודב ונדפס

לזכות רפואתה השלימה של האשה החשובה

מרת גאלדא איטא אסתר בת צירל שתחי

לרפואה שלימה בכל איבריה וגידיה בתוך שאר חולי ישראל